

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Lysá nad Labem : setkání města a říční krajiny
zemědělská a venkovská krajina v úrodné Polabské nížině

Bc. Anna Špačková

DIPLOMOVÁ PRÁCE

LYSÁ NAD LABEM setkání města a říční krajiny
zemědělská a venkovská krajina v úrodné Polabské nížině

A. ANALYTICKÁ ČÁST

ANNA ŠPAČKOVÁ

atelier Salzmann + Bečvářová + Pozdech
FA ČVUT | ústav Krajinářské architektury
DP | LS 2022_2023

OBSAH

A. ANALYTICKÁ ČÁST

ÚVOD

Prohlášení autora
Zadání diplomové práce
Úvodní slovo

- 01 ŠIRŠÍ VZTAHY**
Lysá nad Labem
Řeka Labe
Zemědělství
- 02 VODA A MORFOLOGIE**
Geomorfologie
Vodní systém, řeky, potoky a vodní nádrže v území
Povodně, zamokřené území, vodohospodářská mapa,
meliorace, odtokové linie
- 03 BIODIVERZITA A OCHRANA KRAJINY**
Klimatické podmínky,
Geologické vlastnosti půd,
Půdní typy a Potenciálně přirozená vegetace
- 04 VÝVOJ ÚZEMÍ A HISTORIE**
Lysá nad Labem, Šporkova Lysá,
Řeka Labe a České Grado
- 05 HOSPODÁŘSKÉ VYUŽITÍ ÚZEMÍ**
Land-use, zemědělské pozemky a krajinná mozaika
- 06 SÍDLO**
Struktura sídla a jeho krajinné rozhraní,
Územní plán, záměry v území
- 07 ČLOVĚK V KRAJINĚ**
Prostupnost a infrastruktura, zajímavá místa
- 08 VYHODNOCENÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI**
Problémový výkres
SWOT analýza
Referenční projekty

Terénní průzkum
Zdroje

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: ANNA ŠPAČKOVÁ
AR 2022/2023, LS – letní semestr

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
LYSÁ NAD LABEM, SETKÁNÍ MĚSTA A ŘIČNÍ KRAJINY

LYSÁ NAD LABEM, THE CITY AND RIVER LANDSCAPE INTERACTION

JAZYK PRÁCE: CZ

Vedoucí práce:	doc. Ing. KLÁRA SALZMANN, Ph.D. Ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury
Oponent práce:	Ing. Eva Němcová

Klíčová slova (česká):	Lysá nad Labem, řeka Labe, říční krajina, Polabí, zemědělská krajina, revitalizace, biodiverzita, rekreace a prostupnost, vize, nové paradigma pro město
------------------------	--

Anotace (česká):	Diplomová práce se zaměřuje na krajinu města Lysá nad Labem , která se nachází v úrodné Polabské nížině. A to jak na krajinu sídelní, tak tu zemědělskou, a především říční krajinu řeky Labe, která v minulosti prošla několika proměnami. Hlavním záměrem je navrhnout opatření, která umožní zadržování vody v krajině. To je klíčové pro zvýšení dostupnosti vody pro rostliny, zvířata a lidské aktivity. Voda je základním zdrojem života a vytvoření prostředí, které podporuje její zadržování, přispěje k udržitelnosti ekosystémů a zlepšení kvality životního prostředí. Celkovým cílem tohoto návrhu je tedy vytvořit strukturu krajiny , která bude podporovat zadržování vody, zvýšení biodiverzity a zároveň umožní plynulý pohyb a propojení mezi různými částmi krajiny. Tím se vytvářejí nové příležitosti a benefity jak pro člověka, tak pro místní živočichy a rostliny.
------------------	--

Anotace (anglická):	The thesis focuses on the landscape of the town of Lysá nad Labem , located in the fertile Polabí lowlands. It examines both the urban and agricultural landscapes, as well as the river landscape of the Labe river, which has undergone several transformations in the past. The main objective is to propose measures that will enable water retention in the landscape. This is crucial for increasing the availability of water for plants, animals, and human activities. Water is a fundamental source of life, and creating an environment that promotes its retention will contribute to the sustainability of ecosystems and the improvement of the quality of the environment. The overall goal of this proposal is to create a landscape structure that supports water retention, enhances biodiversity, and allows for smooth movement and connectivity between different parts of the landscape. This will create new opportunities and benefits for both humans and local wildlife and plants.
---------------------	--

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 22.5.2023

podpis autora-diplomanta

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce
Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Anna Špačková

datum narození: 21.12.1994

akademický rok / semestr: 2022/2023 LS – letní semestr
obor: Krajinářská architektura
ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury
vedoucí diplomové práce: doc. Ing. KLÁRA SALZMANN, Ph.D.

téma diplomové práce: Lysá nad Labem, setkání města a říční krajiny

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Úkolem zadání je stanovení optimálního využití prostoru říční krajiny ve vztahu k městu Lysá nad Labem a jeho současným nárokům a požadavkům.

Cílem diplomové práce je krajinářská studie katastrálního území Lysé nad Labem s přihlédnutím na říční krajinu řeky Labe. Studie se bude zejména zaměřovat na budoucí vývoj sídla, přírodě blízkých a zemědělsky využívaných ploch, určí principy zacházení s těmito plochami a možnosti hospodaření s přihlédnutím k historickému vývoji a respektující hodnoty říční nivy. Součástí návrhu bude nastínění další možné nové struktury krajiny s respektováním historického vývoje území, které umožní návrat vody a zvýšení biodiverzity v lokalitě, nyní devastované intenzivním zemědělstvím. Dojde k porovnání historického vývoje, současného stavu a vznikne nové paradigma pro Lysou nad Labem.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program
Pro D/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Výstupy práce – výkresy/výstavní plakáty v celkovém formátu 1188x1680 mm, 2x portfolio (analytická část a návrhová část) se všemi náležitostmi a 1x CD.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu

Model vybrané části řešeného území

Datum a podpis studenta

13.2.2023

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

13.2.23

ÚVODNÍ SLOVO

O TÉMATU

Jako téma mé závěrečné práce na FA ČVUT jsem si vybrala území města Lysé nad Labem a okolí.

Lysá nad Labem je malebné město nacházející se v Polabské nížině, která je proslulá svou úrodnou půdou a krásnou krajinou. Jelikož jsem se narodila a žila v ne-dalekém Nymburce je mi toto území velmi blízké.

Lysá nad Labem se nachází v blízkosti řeky **Labe**, což je důležitý zdroj vody pro mnoho obcí a měst v této oblasti. Město je také známé díky své bohaté historii, která sahá až do 11. století. Mnoho památek z této doby stále existuje a je dobře zachováno, což přispívá k atraktivitě tohoto místa pro turisty a milovníky historie.

Tématem mé práce je město a jeho vztah s říční krajinou a řekou samotnou. Toto téma jsem si zvolila, protože Lysá nad Labem leží v úrodné Polabské nížině a nachází se přímo na břehu řeky Labe, což z ní činí klíčovou oblast pro zkoumání vztahu mezi městem a říční krajinou.

Práce se zaměřuje na historii vztahu mezi městem a řekou, analyzuji **současný stav říčního prostředí** a popíši plány na jeho budoucí rozvoj.

Cílem mé práce není určit jediný správný způsob řešení zlepšení ekologického stavu říční a potoční krajiny povodí Labe u Lysé nad Labem a protipovodňové ochrany, ale koncepčně ukázat, jak lze tyto otázky řešit nyní a nastínit vizi jak se k revitalizaci těchto území máme stavět v budoucnosti.

Popis zadání analytické části

Analytická část práce má za cíl zobrazit veškeré důležité podklady pro návrhovou část. Tato část se věnuje detailnímu rozboru území a jeho vlastností, a to prostřednictvím několika vrstev. Analytická část obsahuje popis geografických a topografických vlastností území, jeho historického vývoje a kulturních památek, přírodních podmínek, urbanistického uspořádání a dopravních propojení. Dále se zabývá **hodnocením stávajícího stavu** a možnostmi dalšího **rozvoje území**.

Cílem této části je získat komplexní přehled o území a jeho charakteristikách, který bude sloužit jako podklad pro návrhovou část práce.

Popis zadání navazující návrhové části

Hlavním záměrem mé práce není pouze nalézt jediné správné řešení, jak **zlepšit ekologický stav** říční a potoční krajiny povodí Labe u Lysé nad Labem a zabezpečit protipovodňovou ochranu. Místo toho se snažím **konceptuálně ukázat**, jak lze tato důležitá témata řešit v současné době a představit vizi, jak bychom měli přistupovat k revitalizaci těchto území v budoucnosti.

Dalším cílem mé práce je obnovit kulturně-historický **význam Labe**, potoků a vodního prostředí a zvažovat, jak tyto prvky mohou být **zapojeny do veřejného prostoru** v intravilánu obcí. K tomu bude nezbytné stanovit jasná pravidla pro správu pozemků v nivě řeky. Snažím se navrhnout plán, který uspokojí potřeby místních obyvatel a zároveň zajistí udržitelný rozvoj této krajiny.

POUŽITÉ ZDROJE A NÁSTROJE

Během práce jsem používala tyto mapové podklady : Oldmaps - Staré mapy - geolab.cz, Hydroekologický informační systém HEIS VÚV, půda v mapách vumop.cz, GIS portál Středočeského kraje, portál obce Lysá nad Labem, mapy.cz a Archiv - Geoprohlížeč ČUZK, Geoprohlížeč ČUZK.

Data byla zpracovávána do digitální podoby v programech: ArcGIS Pro, Adobe Photoshop CC 2022, Adobe Illustrator CC 2022, Adobe InDesign CC 2022, AutoCAD 2022 a Rhino 7.

LYSÁ NAD LABEM

Lysá nad Labem je město nacházející se v okrese Nymburk, ve Středočeském kraji. Žije zde přibližně **9 700 obyvatel**. Město se nachází v úrodné nížině, podél řeky Labe, vzdálené 14 km západně od Nymburka.

Lysá nad Labem je město s bohatou historií a krásným historickým jádrem, které bylo v roce 2003 prohlášeno **městskou památkovou zónou**. Město je obklopeno přírodou a nabízí mnoho možností pro turistiku, cykloturistiku a další aktivity v přírodě.

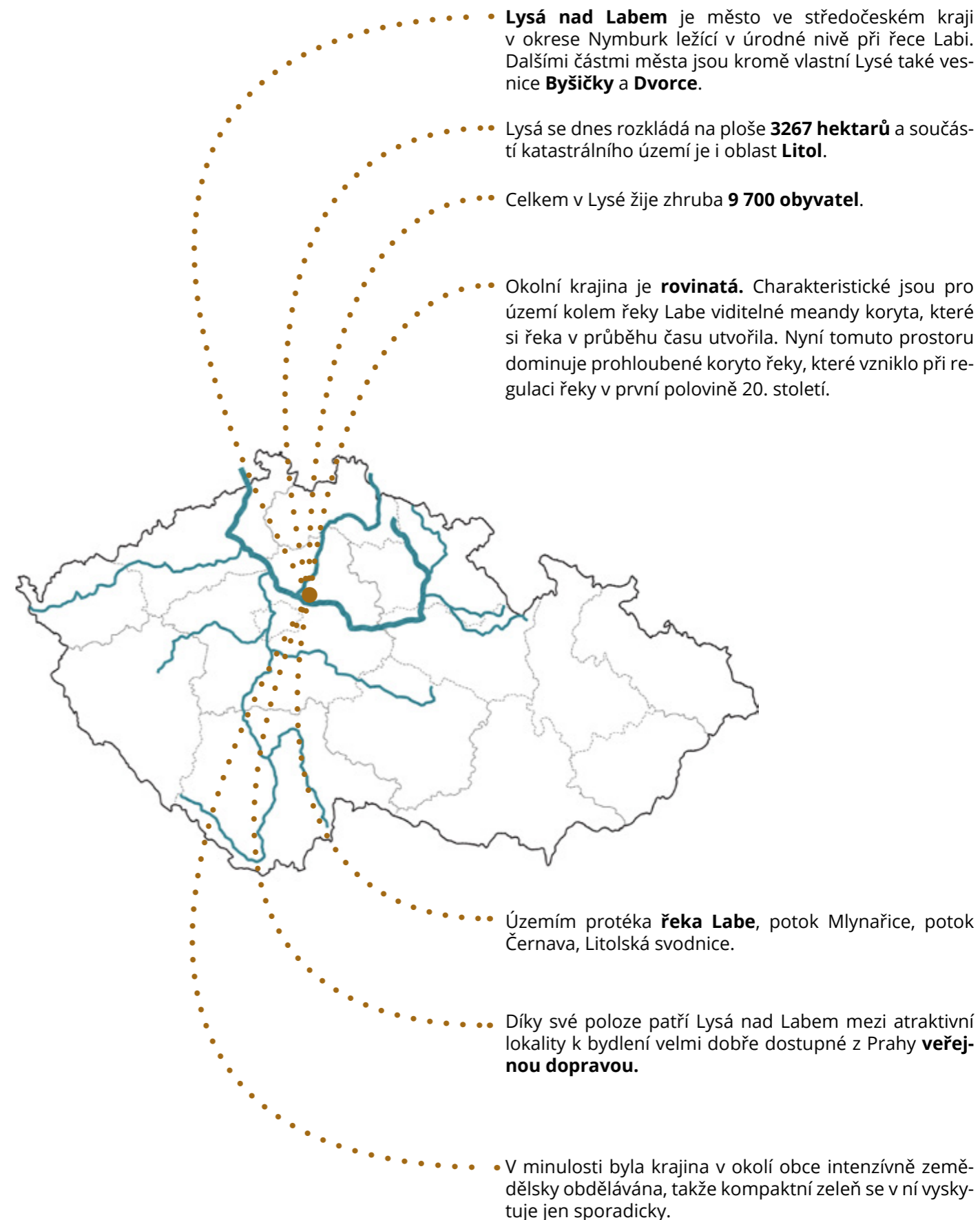
Město je známé také díky svému baroknímu zámku, který patří k významným památkám nejen města, ale i celého kraje.

V roce 1950 byla obec **Litol** připojena k obci Lysá nad Labem. Kromě vlastní Lysé nad Labem jsou dalšími částmi města vesnice **Byšičky** a **Dvorce**.

Rozvoj města začal být patrný zejména od druhé poloviny 19. století a trval až do začátku druhé světové války.

V současnosti je Lysá známá především díky svému **výstavišti**, kde se konají během roku mnoho tematických výstav, které přitahují návštěvníky z celé republiky. Mnoho lidí také navštěvuje místní dostihové závodiště. Lysá se stala poměrně významným železničním dopravním uzlem s nádražím, které bylo nedávno rekonstruováno.

Je také členem dobrovolného sdružení obcí Mikroregion Polabí společně s obcemi Jiřice, Ostrá, Přerov nad Labem, Semice, Starou Lysou, Starým Vestcem a Stratovem.

ŘEKA LABE

Labe se řadí mezi největší řeky a vodní cesty v Evropě. Jeho pramen se nachází v Krkonoších na severu Čech, poté protéká Německem a ústí do Severního moře. Celková délka řeky činí 1094 km a její povodí zahrnuje rozlohu 148 268 km².

Labe je v Evropě **14. nejdelší řekou** a v celosvětovém měřítku se nachází mezi 120. a 180. místem. Původní tok Labe byl o 120 km delší, ale v průběhu let bylo koryto zkráceno různými úpravami, například izolací koryta od záplavových zón, regulací řeky a zánikem meandrů.

Půda v Polabí patří mezi nejhodnotnější zemědělské oblasti v republice, proto je její dolní část nazývána **Zahrada Čech**, což je nejúrodnější část. Nicméně ani tento termín není územně přesně vymezen. V obecném významu se jedná o dolní Polabí a dolní Poohří, což jsou okresy Litoměřice, Louny, Mělník, Kolín a Nymburk.

Řeka Labe je důležitou přírodní lokalitou s výskytem mnoha **druhů ptáků, savců, obojživelníků a ryb**.

Co se týče fauny, nejhodnotnějším a druhově nejbohatším úsekem na české straně je úsek od Ústí nad Labem po státní hranici, druhým velmi hodnotným úsekem je úsek mezi Hradcem Králové a Pardubicemi.

České Labe je poznamenáno četnými stavebními zásahy, jako jsou elektrárny, přehrady, zdymadla, jezy atd., které tvoří příčné překážky pro rybí populace a prakticky zanikla rybí pásma. Na druhé straně, **německé Labe** je bez jediné elektrárny a téměř 600 km od hranic až do Geesthachtu (před Hamburkem) bez zdymadel, jezů a dalších překážek, a proto je volně tekoucí řekou s typickými rybími pásmy.

Ochrana přírody funguje od roku 1993 na mezinárodní úrovni prostřednictvím MKOL (Mezinárodní komise pro ochranu Labe, německy IKSE – Internationale Kommission zum Schutz der Elbe) se sídlem v Magdeburku.

- povodí řeky **LABE**
- vyznačená důležitá města
- Lysá nad Labem
- vodní plochy

Délka toku je 1154 km z toho **358,3 km** v ČR. Rozloha povodí činí 148.268 km², z toho 49.933 km² v ČR

Pramení v **nadmořské výšce 1387m** a republiku opouští ve 115 m.n.m.

Průměrný **roční průtok** je 308 m³/s na česko-německé hranici a 870 m³/s v ústí do moře.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Zemědělství tvoří 2 % HDP a zemědělská půda zaujímá 2,9 mil. ha. To je asi čtvrtina plochy celé České republiky. Za posledních 50.let se podíl zemědělské půdy snížil o 12%.

Sektor zaměstnává zhruba 95 tis. lidí. Tento počet, ale kvůli rozšiřující se mechanizaci, dlouhodobě klesá. Klesá také podíl orné půdy a ubývá i zemědělských zvířat. Jednou ze základních charakteristik českého zemědělství je pak to že je koncentrováno do velkých celků.

ČESKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ ZA POSLEDNÍCH 20 LET

počet zaměstnanců	-43 %
výroba masa v tunách jateční hmotnosti	-35 %
průměrná výměra obhospodařované půdy jedním zemědělským podnikem	+30 %

A jak české zemědělství funguje v praxi? A Jak se u nás produkuje potraviny?

Většina zemědělské výroby v České republice se odehrává na **velkých farmách**, kde se hospodaří konvenčně se snahou o **maximální výnosy**. To znamená s použitím chemie s cílem dostat z půdy maximum.

Důsledky na životní prostředí jsou dalekosáhlé. Orná půda ale ubývá, stejně jako zemědělská zvířata. Naproti tomu existují **ekologické farmy**, i když je jich jen zlomek, kde se hospodaří bez chemie, hospodářská zvířata žijí v jim přirozeném prostředí. Produkty ekologického zemědělství jsou tak zdravější, ale také dražší a náročnější na pracovní sílu.

Mohlo by takto fungovat celé české zemědělství?

V Lysé nad Labem se nachází několik velkých farem, které již dlouho hospodaří na tomto území. Nicméně, v poslední době se zde začíná i zde prosazovat ekologické hospodaření a firmy se snaží zlepšovat svůj přístup k životnímu prostředí.

Tento fenomén postupně získává na významu a zvyšuje se počet zemědělských podniků, kteří se snaží minimalizovat svůj dopad na krajinu a přecházet na ekologické způsoby hospodaření. Tento trend se odráží v rostoucím zájmu o místní BIO produkty a větší oblibě u zákazníků, kteří dbají na kvalitu potravin a přirozené způsoby jejich výroby.

Celkově lze říci, že trend ekologického hospodaření se stává nedílnou součástí zemědělského sektoru i v oblasti Lysé nad Labem.

Ekologické zemědělství je trendem, který se v dnešní době často objevuje, nicméně mnohdy je tento přístup zaměřen příliš krátkodobě a nebere v potaz dlouhodobé dopady některých praktik v zemědělství. Je nutné hledat kompromisní řešení, které bude brát v úvahu jak krátkodobé, tak i dlouhodobé dopady a bude spojovat ekonomické výhody s udržitelným přístupem k životnímu prostředí.

Příklady podniků hospodařících na území Lysé nad Labem:

Semická s.r.o.
Bramko Semice
ZVO Group
Pěstitel Stratov a.s.
G´ s Biopěstitel, s.r.o.

ilustrační obr. č. 1

GEOMORFOLOGIE TERÉNU

Území ve všech ohledech ovlivňuje jeho poloha na břehu řeky Labe a jeho přírodní podmínky největší mírou. Geomorfologicky se území nachází na území ČESKÉ TABULE / Středolabská tabule / Čakovická tabule - Staroboleslavská kotlina a Milovická pahorkatina.

provincie: Česká vysočina

subprovincie: Česká tabule

oblast: Středolabská tabule a Jizerská tabule

celek: Nymburská a Mělnická kotlina, Dolnojizerská tabule

podcelek: Čakovická tabule

okrsek: Staroboleslavská kotlina, Milovická pahorkatina

Charakter tohoto území :

Toto území se nachází v širokém pruhu, který se táhne podél středního toku řeky Labe, dolního toku Vltavy a dalších přítocích Labe, jako jsou například Výrovka, Doubrava, Mrlina a Cidlina. Celkově lze říci, že toto území je geologicky a topograficky velmi různorodé a má mnoho zajímavých rysů, které jej dělají unikátním a hodnotným pro různé druhy výzkumu a zájmu.

Reliéf terénu

Terén je v řešeném území převážně **rovinatý**. Charakteristické jsou pro území kolem řeky Labe viditelné meandy koryta, které si řeka v průběhu času utvořila. Nyní tomuto prostoru dominuje prohloubené koryto řeky, které vzniklo při regulaci řeky v první polovině 20. století pro její splavnění. Jižní části území dominuje dvojice terénních výstupků. Jedná se o **Přerovskou a Semickou hůru**. Společně ještě s **Břístevskou hůrou** tvoří trojvrší Polabské hůry.

Přerovská hůra

Jedná se o svědecký vrch tyčící se nad středočeskou obcí Přerov nad Labem.

V místech nazývaných Na Šancích se rozprostírá pravěké a raně středověké hradiště, jehož rozloha se odhaduje až na 20 hektarů. Existence hradiště je spojována s osídlením keltskými a následně slovanskými kmeny. Na ploše jsou dva systémy opevnění. Dnes je patrné jen jako zvlněný terén. Nezalesněný vrchol hůry poskytuje unikátní dálkové pohledy.

Semická hůra je 231 metrů vysoký taktéž svědecký vrch - stolová vyvýšenina v rovinaté Polabské nížině. Je možné, že tato lokalita sloužila jako strážště. Vrchy byly osídleny ještě v raném středověku, poté však byly opuštěny a nadále využívány jen jako zemědělská půda. Severní část území je tvořena benáteckovrutickou pahorkatinou.

Břístevská hůra je 233 m n. m. vysoký svědecký vrch. Nalézá se mezi středočeskými obcemi Bříství a Starý Vestec v okrese Nymburk; u sjezdu z dálnice D11.

- hranice katastrálního území Lysé nad Labem
- hranice jednotl. geomorfologických jednotek
- vodní plochy
- trojvrší Polabské hůry

VODNÍ REŽIM

Řešené území je součástí vodního systému České republiky. Město Lysá spadá dle vyhlášky o oblastech povodí do povodí Horního a středního Labe, Labe od Výrovky po Jizeru. Samotnou řekou Labe a jejím povodím se zabývá v úvodu, tato část se zabývá detailnější analýzou vodního režimu Lysé nad Labem.

Voda je nezbytnou součástí každého města a jedním z nejdůležitějších vodních toků v této oblasti je Labe. Tento říční systém protéká územím města a zásobuje ho menšími vodními toky, jako jsou Mlynařice, Černava, Litolská svodnice a Semický potok.

Mlynařice je pravostranný přítok Labe a nížinný potok nacházející se ve Středočeském kraji. Tento tok odvodňuje západní okraj okresu Nymburk a jeho celková délka činí 17,8 km. Plocha povodí tohoto potoka měří 52,47 km² a průměrný průtok u ústí je 0,12 m³/s. Mlynařice tedy přináší svou vodu do Labe, které je klíčovým vodním tokem pro město.

Litolská svodnice je vodní tok dlouhý 4,389 km, pramení u mostku směrem na Ostrou a vlévá se v Litoli do Labe.

Semický potok pramení v obci Starý Vestec kousek od intravilánu obce, dále teče přes intravilán obce Semice. Celková délka vodního toku činí 8,781 km. Vlévá se do Kounického potoku.

Byšická tůň se nachází v části Byšičky na jihozápadní části katastrálního území města Lysá nad Labem. Vodní tok **Černava** pramení v extravilánu města Lysá nad Labem v okolí ulice Ke Konově a vlévá se do Mlynařice. Celková délka Černavy činí 2,805 km.

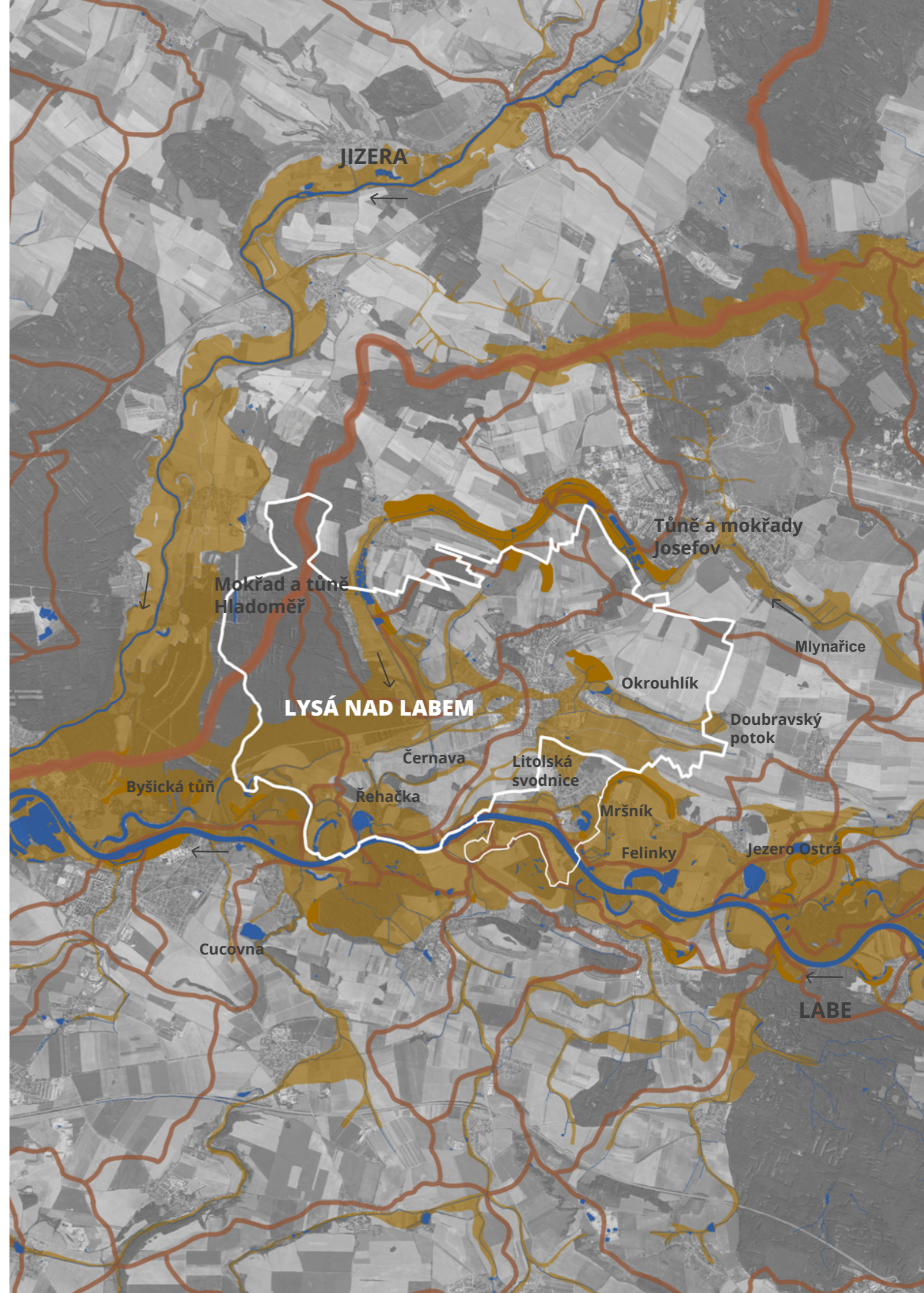
Okrouhlík je malé vodní dílo o rozloze 1,5 ha, nacházející se na východní straně města Lysá nad Labem. Jeho poloha blízko nejkritičtějšího místa odtoku a místa, kde se stékají přívalové vody z polí, může během povodní představovat riziko pro intravilán města. Vodní dílo je provozováno městem Lysá nad Labem.

Další vodní dílo, které může být v případě přívalových povodní nebezpečné pro město, se nachází také na východní straně intravilánu Lysé nad Labem, pod Okrouhlíkem. Toto vodní dílo má rozlohu 0,26 ha a je provozováno Českým rybářským svazem, z. s., místní organizací v Lysé nad Labem.

- hranice katastrálního území
- hranice hydrologického povodí 2.řádu
- hranice hydrologického povodí 4.řádu
- vodní plochy
- podmáčené plochy
- říční niva

M 1: 75 000

1 km

GEOLOGICKY VÝZNAMNÉ LOKALITY

Geologicky je území složeno z vrstev: spongilitické, místy jílovité prachovce, spraše a sprašové hlíny, perucko-korycanské souvrství, fluviální hlíny, jíly, písky až písčité sedimenty vodních nádrží, vodní plochy, antropogenní uloženiny, organické sedimenty: slatiny a slatinné zeminy; hnilokaly.

Geologicky významné lokality

V území se nachází několik geologicky významných lokalit:

Budečská hráz u Přerova nad Labem - jedná se o nasypaný protipovodňový val z roku cca 1850. Nachází se severně od Přerova nad Labem v nivě řeky Labe.

Hrabanovská černava je Národní přírodní rezervace nacházející se v morfoloické depresi, která zahrnuje slatinnou louku a mokřady. Chráněné území bylo vyhlášeno již v roce 1933 a má rozlohu 27,6 ha. Jeho hlavním účelem je ochrana unikátního biotopu slatinného ložiska, kde se vyskytují vzácné druhy rostlin a živočichů.

V okolí Mlynařice a pod Hrabanovem došlo v důsledku navátí písků koncem svrchního pleistocénu ke vzniku jezera, kde se začaly ukládat jílovité písky a písčité jíly, na které se postupně ukládala jezerní křída. V průběhu holocénu došlo ke změně sedimentace, což vedlo ke změně jezera na slatině. To bylo způsobeno akumulací podzemní vody, která se hromadila na dně údolí.

Slatiny Hrabanovské černavy představují závěrečné stádium zazemňování jezera od subboreálu. V té době bylo okolí porostlé převážně borovicí. Celkově se jedná o velmi cenné a chráněné území s významnou historií a unikátními ekosystémy.

Hrbáčkovy tůně jsou zbytky meandrů řeky Labe a slepá ramena s kvartérními usazeninami. Tyto labské tůně jsou typickým biotopem v oblasti Polabí a jsou důležité pro krajinu a biodiverzitu této oblasti.

Chráněné území bylo vyhlášeno v roce 1988, aby chránilo společenstva rostlin a živočichů těchto tůní, jejich břehové porosty, olšiny, vrby a rákosiny. Tůně jsou zbytkem starého ramene řeky Labe, které bylo odděleno přibližně před 90 lety. Tyto tůně vznikly přirozeně oddělením od hlavního toku (jako slepá ramena) nebo uměle odstavením meandru během technických vodohospodářských úprav. Slepá a odstavená ramena postupně zarůstají vodní a bažinnou vegetací, vlhkomilnými dřevinami a při velkých povodních se v nich ukládají písky, jíly a hlíny. Z odumřelé vegetace se místy vytvářejí slatiny a slatinné zeminy, ve kterých se dodnes zachovala pylová zrna rostlin v neporušeném vývojovém sledu. V oblasti labské nivy jsou dodnes zachována mnohá slepá ramena a tůně v různých stádiích vývoje. Dlouhodobá krajinaotvorná funkce řeky byla zastavena regulací labských břehů a napřímením toku řeky na přelomu dvacátých a třicátých let minulého století.

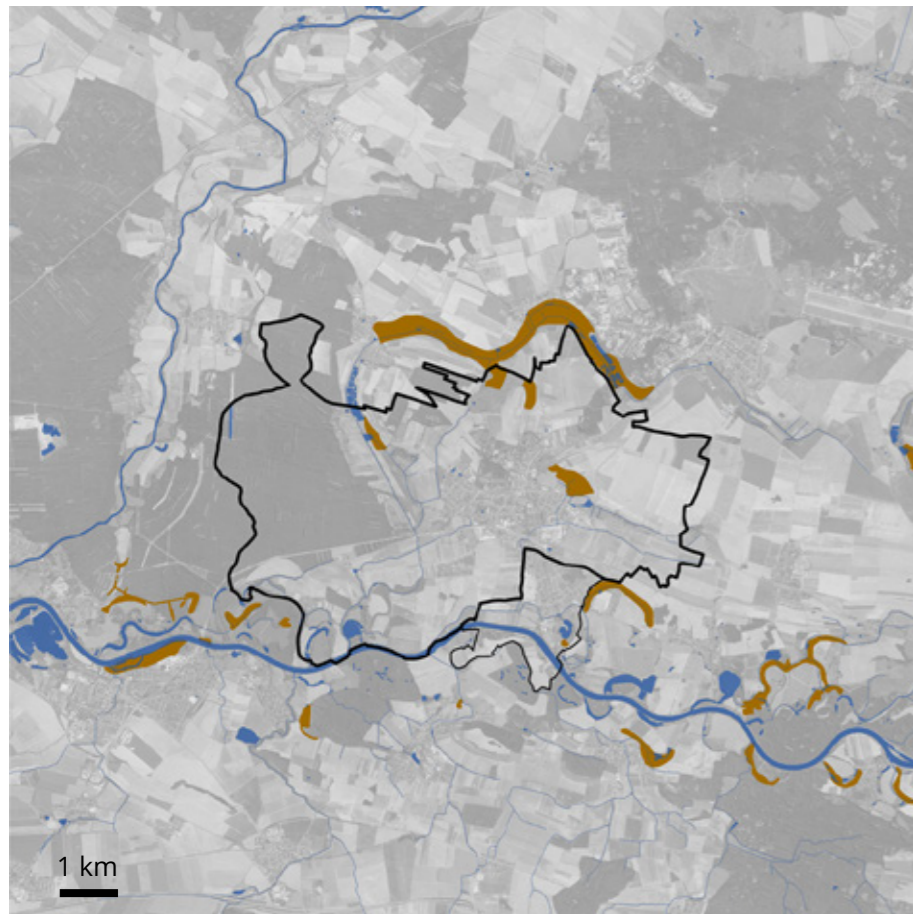
Přesyp u Byšiček je oblast s výchozí kontinentálních dun podél trati mezi Karlovem a kapličkou Sv. Václava, která se nachází 1 km na jihovýchod od kostela v Byšičkách. Typická morfologie přesypu zde zůstala zachována až dodnes. Aby nedocházelo k trvalému přesouvání písků, zemědělci vysazovali na povrchu borové lesíky, které je částečně zpevňovaly svými kořeny a chránily je před vlivem větru. Naváté písky jsou obvykle dobře tříděné, jemné až středně hrubozrné a z mineralogického hlediska tvořené především křemenem (více než 95%). Díky obroušení při přenášení větrem mají zrna matný povrch. Mocnost písků na této lokalitě dosahuje až 1,5 - 2 metrů.

Další významné lokality :

Lom Ve skále (Třešňovka)
Na Červeném hrádku u Lysé nad Labem
Otradovice - pískovna
Přerovská hůra, Semická hůra
Sojovice - pískovna, Vinička

nahoře Hrabanovská černava obr. č. 2 a 3.
dole Přesyp u Byšiček obr. č. 4. a 5.

zamokřená území

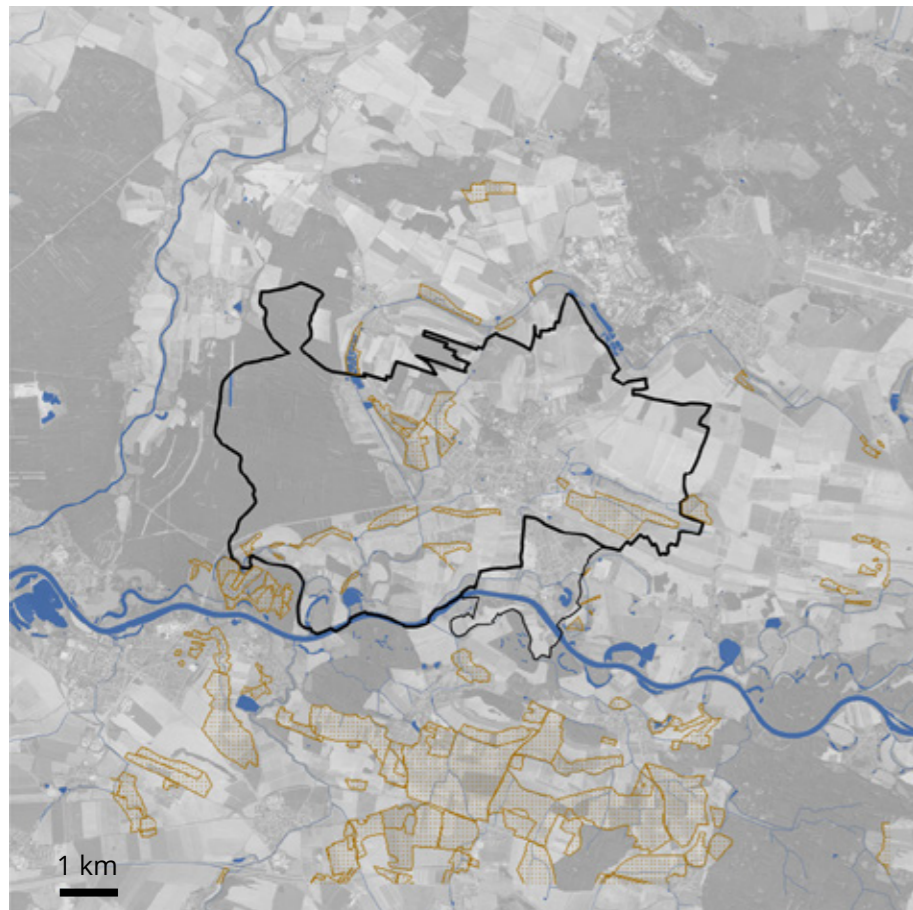
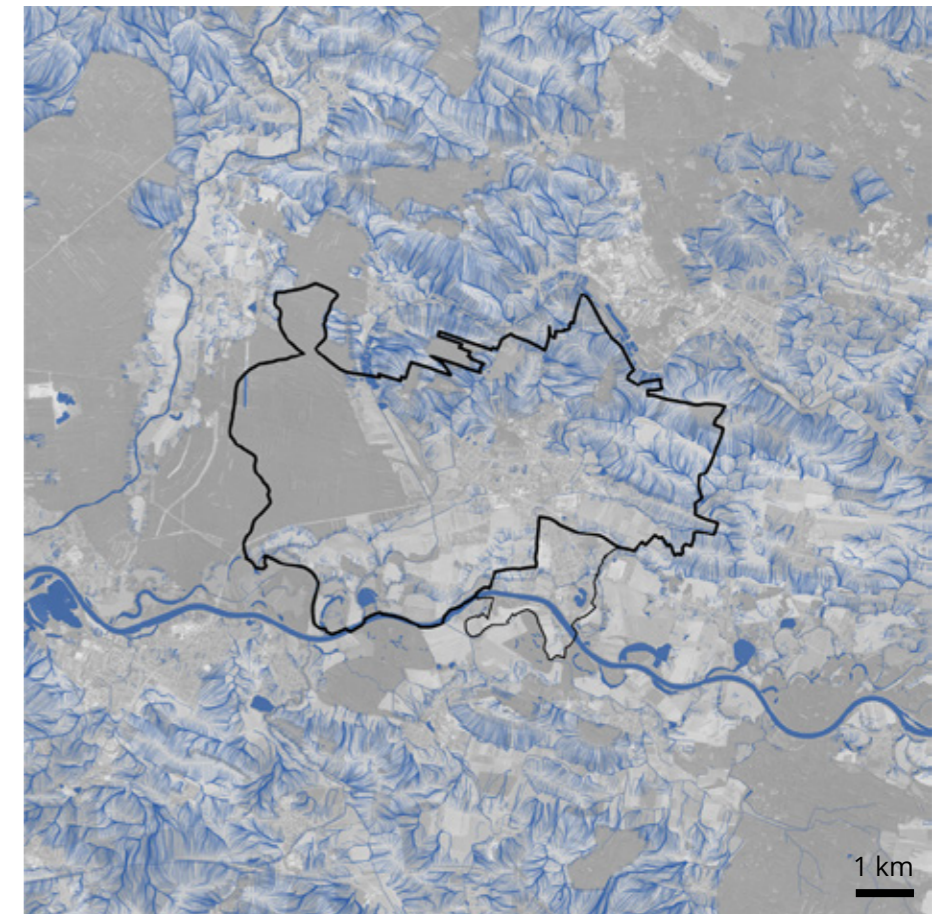
- zamokřené půdy
- vodní plochy

mapa č. 1

odtokové linie

- vodní plochy
- odtokové linie

mapa č. 3

odvodnění zemědělských půd

- odvodněné plochy
- vodní plochy

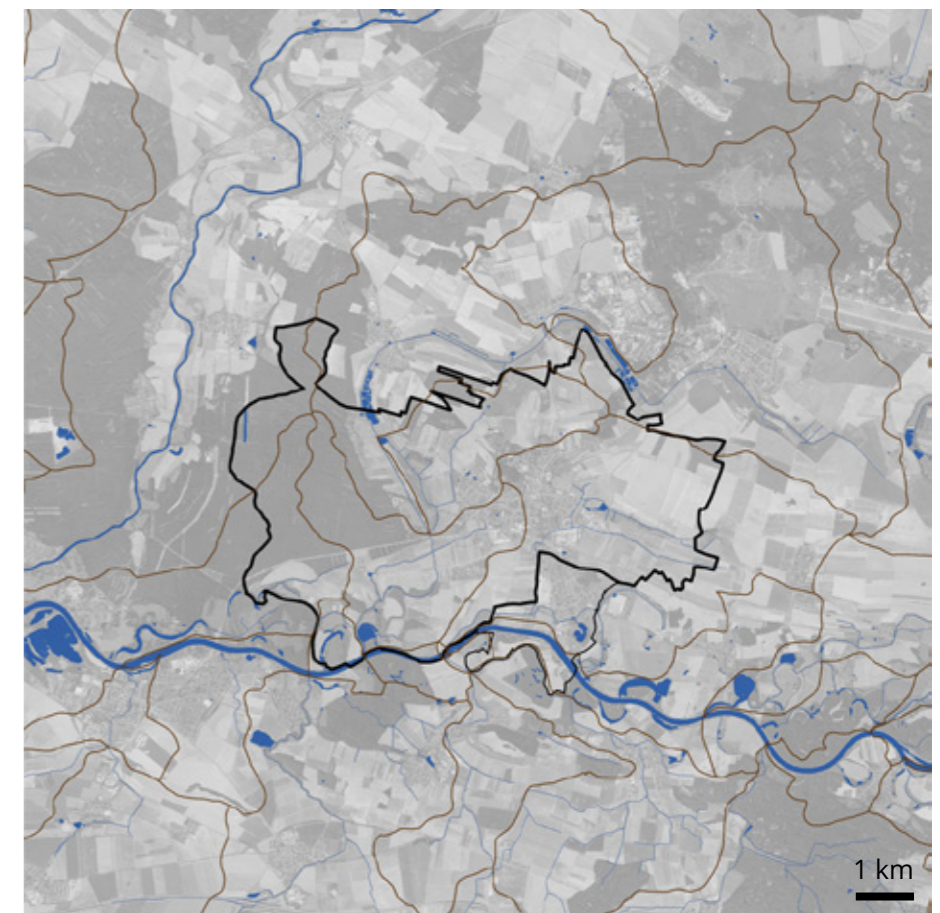
Stavby zemědělského odvodnění byly v minulosti budovány za účelem podpory a rozvoje zemědělství. Jejich tradice v ČR sahají do konce 19. století (Kopecký, 1899). Nové požadavky využití krajiny i zájmů ochrany přírody mění dřívější pohledy a vyžadují komplexní přehodnocení.

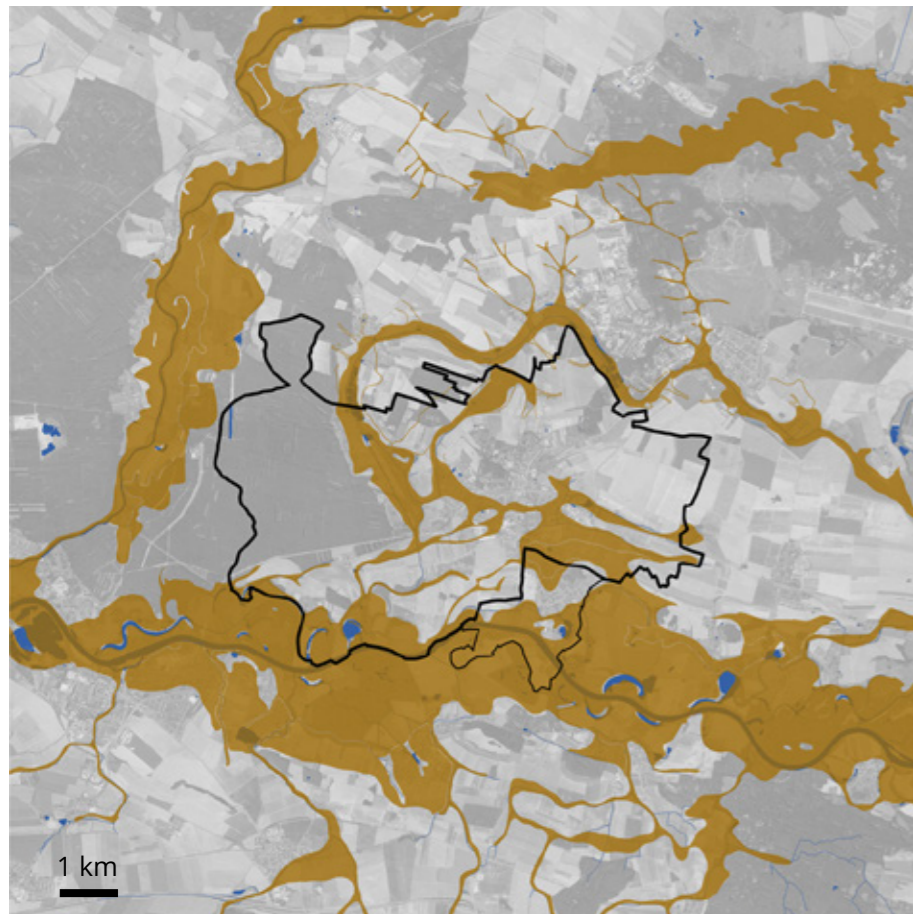
mapa č. 2

hranice povodí

- hranice jednotlivých povodí
- vodní plochy

mapa č. 4

vymezení říční nivy

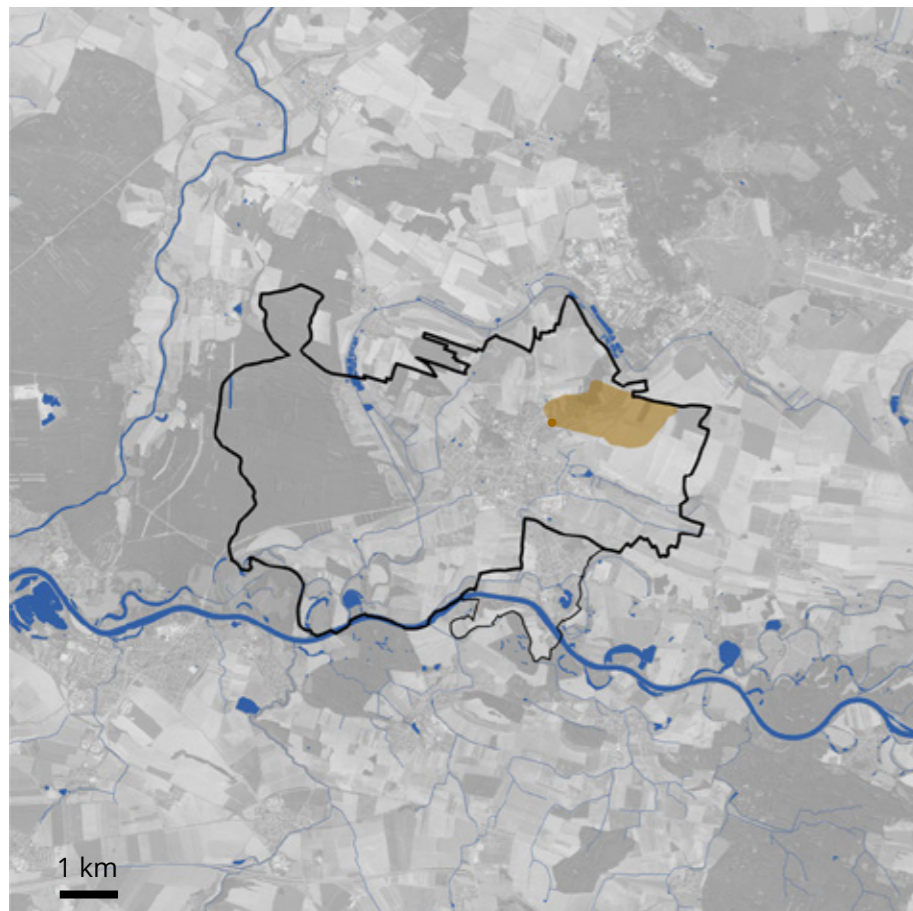
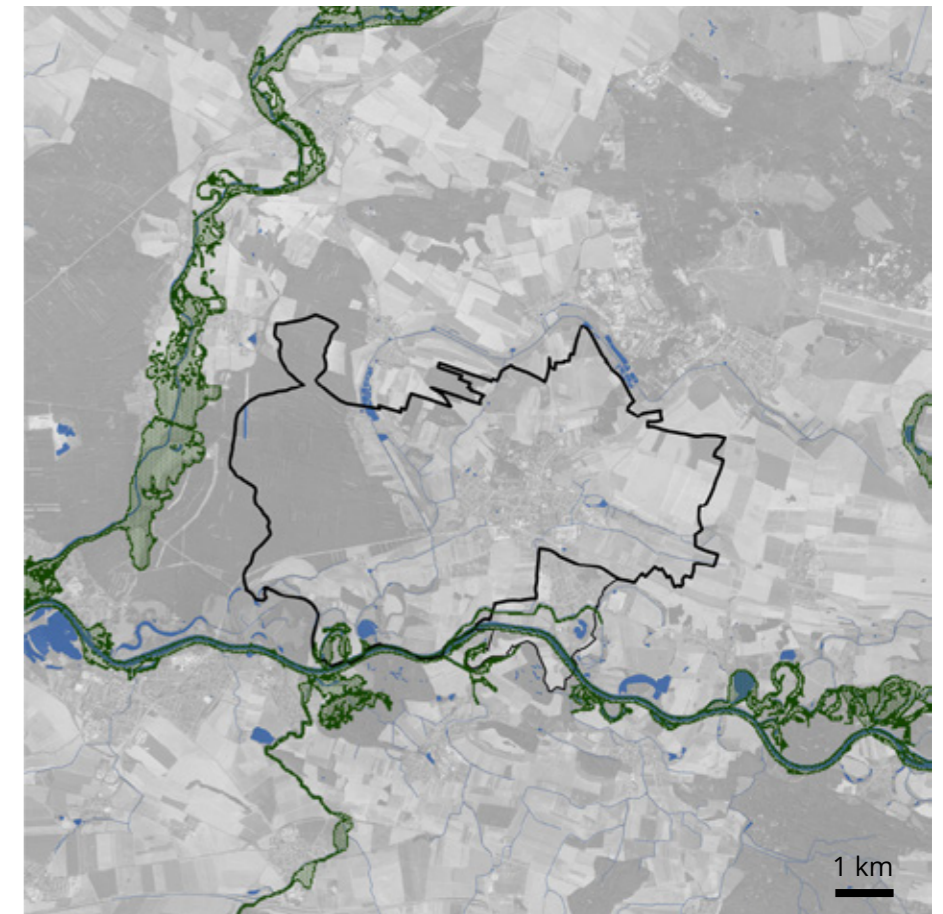
- nivní sedimenty
- vodní plochy

mapa č. 5

záplavové území pro Q5

- záplavové území Q5
- vodní plochy

mapa č. 7

kritický bod

- kritický bod
- povodí kritického bodu
- vodní plochy

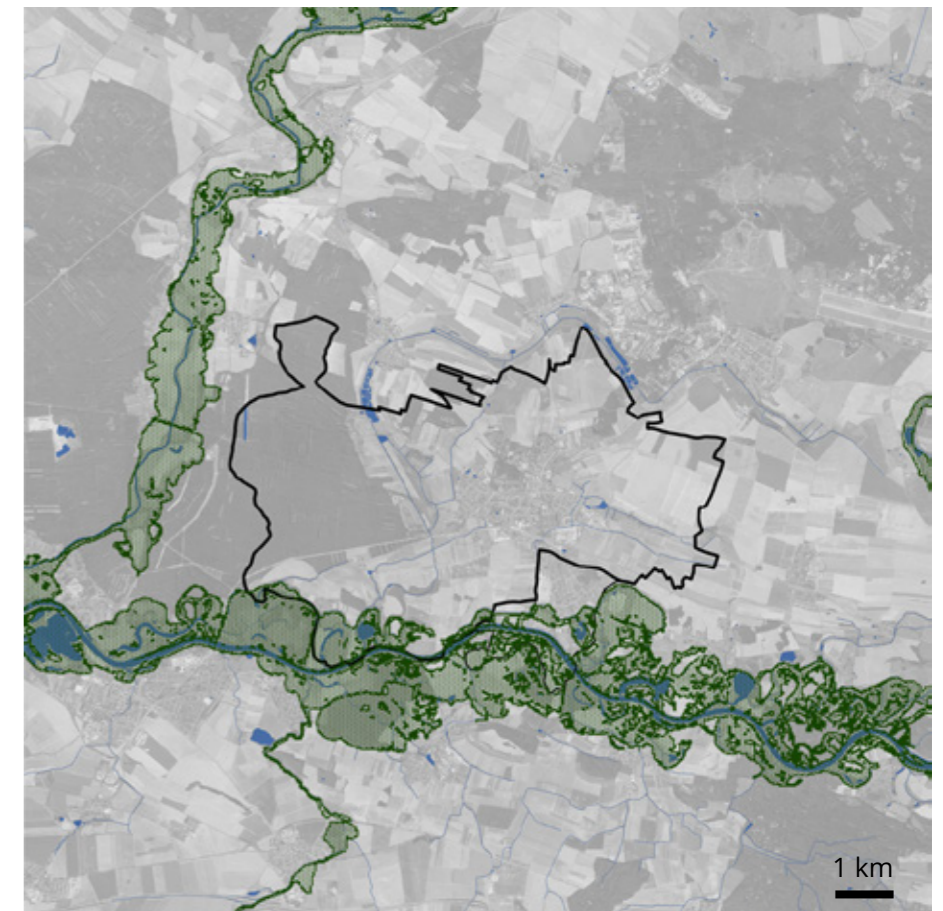
Zdaleka ne všechny body jsou v mapách dostupné, postupně se doplňují, a je třeba vždy konzultovat s místními obyvateli a doplnit další místa v lokalitě, kde dochází ke škodám na majetku na rozhraní krajiny a zástavby.

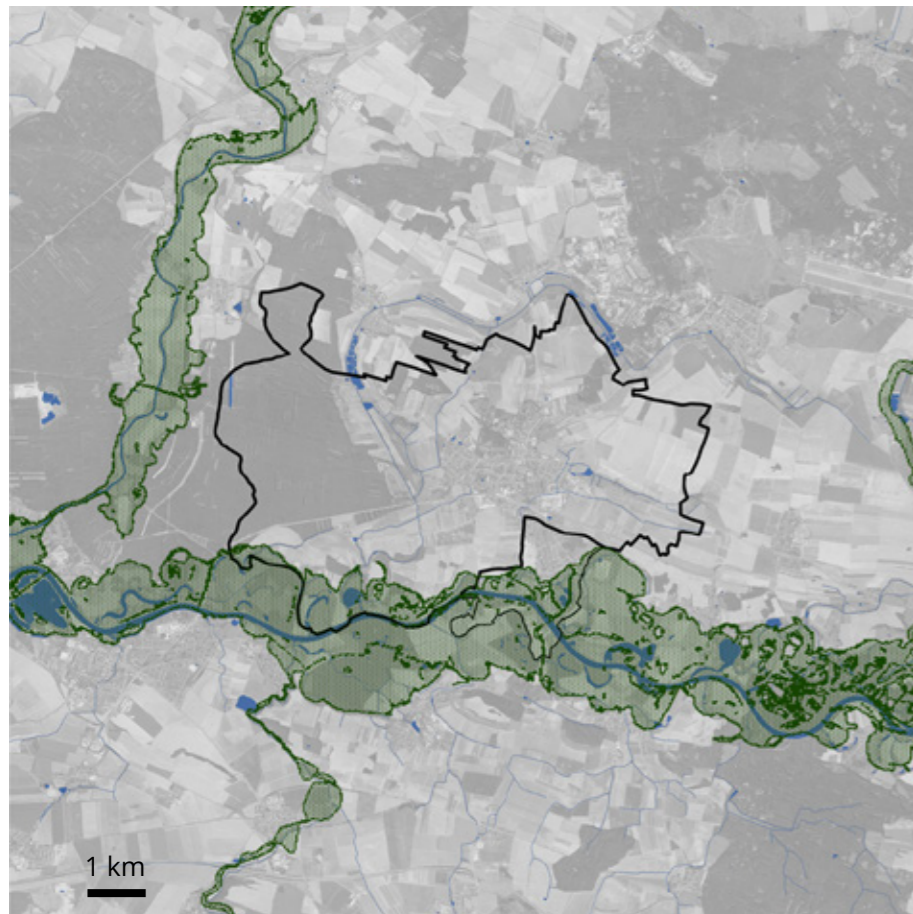
mapa č. 6

záplavové území pro Q20

- záplavové území Q20
- vodní plochy

mapa č. 8

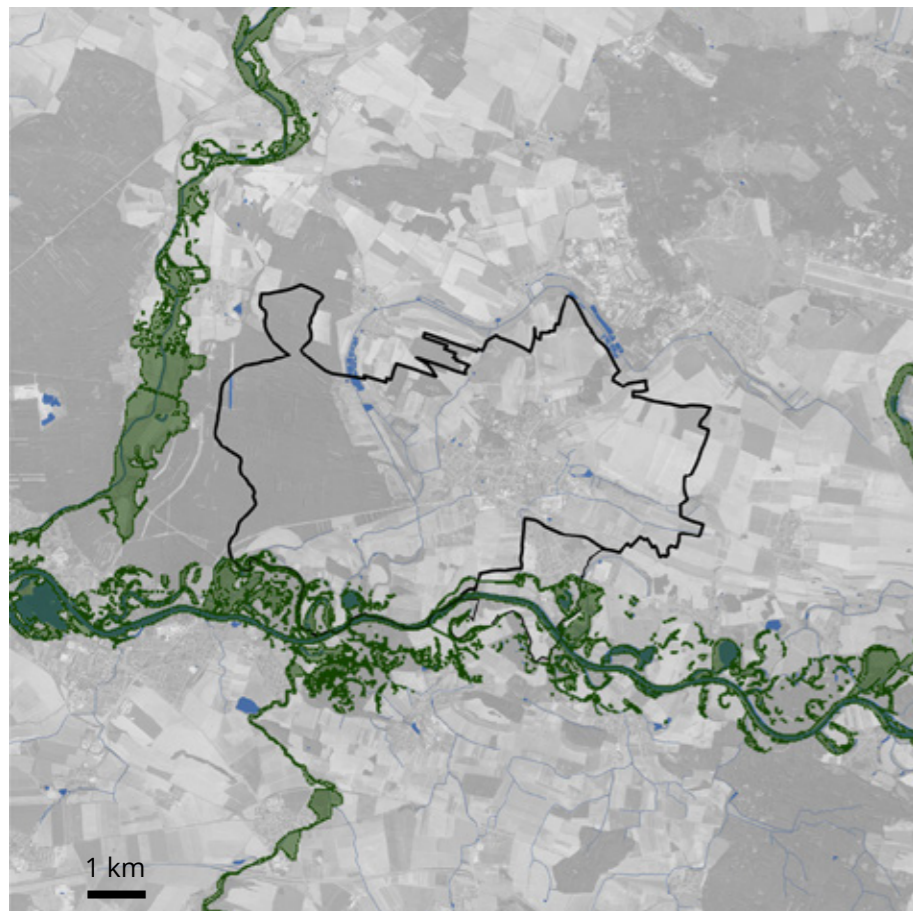

záplavové území pro Q100

- záplavové území Q100
- vodní plochy

mapa č. 9

aktivní zóny záplavových území

- aktivní zóna
- vodní plochy

Aktivní zóna záplavového území se stanovuje podle nebezpečnosti povodňového průtoku na základě zpracování map povodňového ohrožení. Povodňovým ohrožením se přitom rozumí vyhodnocení intenzity povodně na základě hydraulického výpočtu definované hloubkou a rychlostí proudění vody při povodních s různou dobou opakování.

mapa č. 10

POVODNĚ

Povodně jsou bohužel neodmyslitelnou součástí Polabí. Lysá nad Labem a okolí nejsou výjimkou. Samotná Lysá a Byšičky jsou většinou od velké vody ušetřeny. To samé se ovšem bohužel nedá říct o oblasti na Řehačce, kde mají místní obyvatelé s velkou vodou mnohé zkušenosti. Řehačka, která je obklopena z jedné strany Labem a z druhé strany jezerem Řehačkou a Mlynařicí byla svědkem velké vody již několikrát.

2013

Zatím poslední povodeň přišla v roce 2013 a to dokonce ve dvou vlnách.

První přišla na přelomu května a června kdy se na Česko spouštěli provazy deště.

Na některých místech byly opravdu vydatné. Od 1. do 3. 6. 2013 napršelo v jindy suché Lysé 47 litrů na m². Což je na Polabí opravdu hodně. Nejen na Lysecku vyvolaly tyto deště povodně. Voda začala obyvatele Řehačky ohrožovat 3. 6. 2013 kdy se voda z Řehačky pomalu začala dostávat mimo své koryto a začala zatápět oblast zvanou „Plácek“. Postupně voda z Řehačky zatopila více či méně všechny zahrady a byly zatopeny garáže, kůlny, suterény či sklepy. Postiženi byli ale také obyvatelé v okolí bývalé Morušárny. Voda zatopila oba ostrůvky na Řehačce a mostek přes vodu byl do poloviny pod vodou. Ke kulminaci došlo v noci ze 4. na 5. 6. 2013. Tato povodeň se řadí jako třetí největší od roku 1981 (Větší byla už jen v roce 2003 a 2006).

Čas úklidů a druhá vlna povodní

Uklidové práce začali ihned po opadnutí vody. Obyvatelé Řehačky vyhazovali poničené věci, vysoušelo se a uklízelo. Teplé a slunné počasí (Teploty až okolo 38°C) pomáhalo lidem s vysoušením.

Když už se zdálo, že se vše vrací do starých kolejí začalo pršet znovu. 27. 6. 2013 zaznamenala amatérská meteostanice v Lysé nad Labem ještě více vody než na začátku června. Tentokrát napršelo neuvěřitelných 52 litrů na m² během 24h. Voda se opět vrátila tam, odkud ji někteří lidé ani nestačili vyčerpát. Zastavila se asi 10 cm od povodně z před čtrnácti dnů. Celá situace se tak opět opakovala. Tímto je povodeň z roku 2013 jedinečná. Nikdy předtím se nestalo, aby se povodeň takového rozsahu opakovala během 14 dnů. Voda ovšem jako vždy ustoupila a díky letnímu počasí byla obnova a vysoušení sklepů tentokrát alespoň trochu přívětivější.

obr. č. 6

2011 a 2010

V důsledku před-jarního tání sněhu a deště došlo v širokém území Čech k povodním. Ty postihly i Řehaček a dolní části zahrad na Plácku byly zaplaveny. Voda pronikla i do sklepů.

V roce 2010 došlo k dalšímu mírnému zvýšení hladiny, ale škody způsobené touto povodní byly nepatrné.

2006

V zimě 2005/2006 jarní tání spojené s vydatným deštěm vyvolalo největší povodeň v Lysé nad Labem v novodobé historii. Voda zatopila do výše jednoho metru celý Plácek, kde způsobila největší škody. Zatopeny byly sklepy, kůlny i obydlí místních obyvatel.

Velká voda přišla v roce 2006 ještě jednou.

Po vydatných deštích v Krkonoších přišlo ještě jedno zvýšení hladiny. Nic dramatického se ale naštěstí již nekonalo.

2003

23 let uplynulo od velké povodně v roce 1981. Silvestrovská obleva, která přišla s přelomem roku 2002/2003 vyvolala povodeň, které se 3 ledna dostavily i na Řehačku. Voda se zastavila 20 cm před hranicí povodně z roku 1981. Při povodních nastaly tuhé mrazy a výšku velké vody dokazovali po opadnutí obrovské tlusté kry tlusté až 20 cm.

2000

V první polovině března došlo k velké malé povodni v důsledku jarního tání sněhu. Tato povodeň způsobila škody především v okolí řeky Jizery a postupně dorazila i na Řehaček. Voda zaplavila mostek a několik sklepů na Plácku. I když se jednalo o poměrně malou povodeň, zahájila období „povodňového neklidu“.

1966

O této povodni se toho bohužel moc neví. Nejsou ani žádné dobové fotografie ani žádné podrobnější informace.

1926

V tom roce udeřila nejsilnější známá povodeň. V červnu roku 1926 se Labe zvedlo o více než 3 metry. Voda zalila téměř celé okolí. Chata Adamů (č. 062) se tímto ocitla na ostrově. Nicméně v zaplaveném území ještě nestáli téměř žádné chaty a proto byly škody minimální.

POVODNĚ 1981

První povodeň v již osídlené osadě. Povodeň přišla v roce 1981 kdy při jarním tání sněhu a velkém teplotním skoku, který činil i 20°C. Voda zaplavila celý plácek. Zatopila i téměř celý mostek, kterému koukal jen opravu malý kousek ze zábradlí. Tuto povodeň již připomínají mnohé fotografie.

obr. č 7. - 10.

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Okolí katastrálního území města Lysá nad Labem je obklopeno několika významnými přírodními rezervacemi a památkami. Jedna z nejdůležitějších hodnot je právě řeka Labe a její nivní krajina. V této části si popíšeme přírodní podmínky v území, geomorfologii terénu, některé geologicky významné lokality, půdní typy a potenciálně přirozenou vegetaci. Ukážeme si také které území jsou součástí ÚSES, nebo pod ochranou Natura 2000.

Na území ORP Lysá nad Labem se nachází celkem **8 maloplošných zvláště chráněných území** - dvě národní přírodní památky, dvě přírodní památky a čtyři přírodní rezervace.

V obci Lysá nad Labem se konkrétně nachází NPP Hrabanovská černava, **PR Káraný - Hrbáčkovy tůně** a PP Písčina u Byšiček. **Hrabanovská černava** spolu s říční nivou Labe tvoří regionální biocentra ÚSES, která navazují na nadregionální biokoridory.

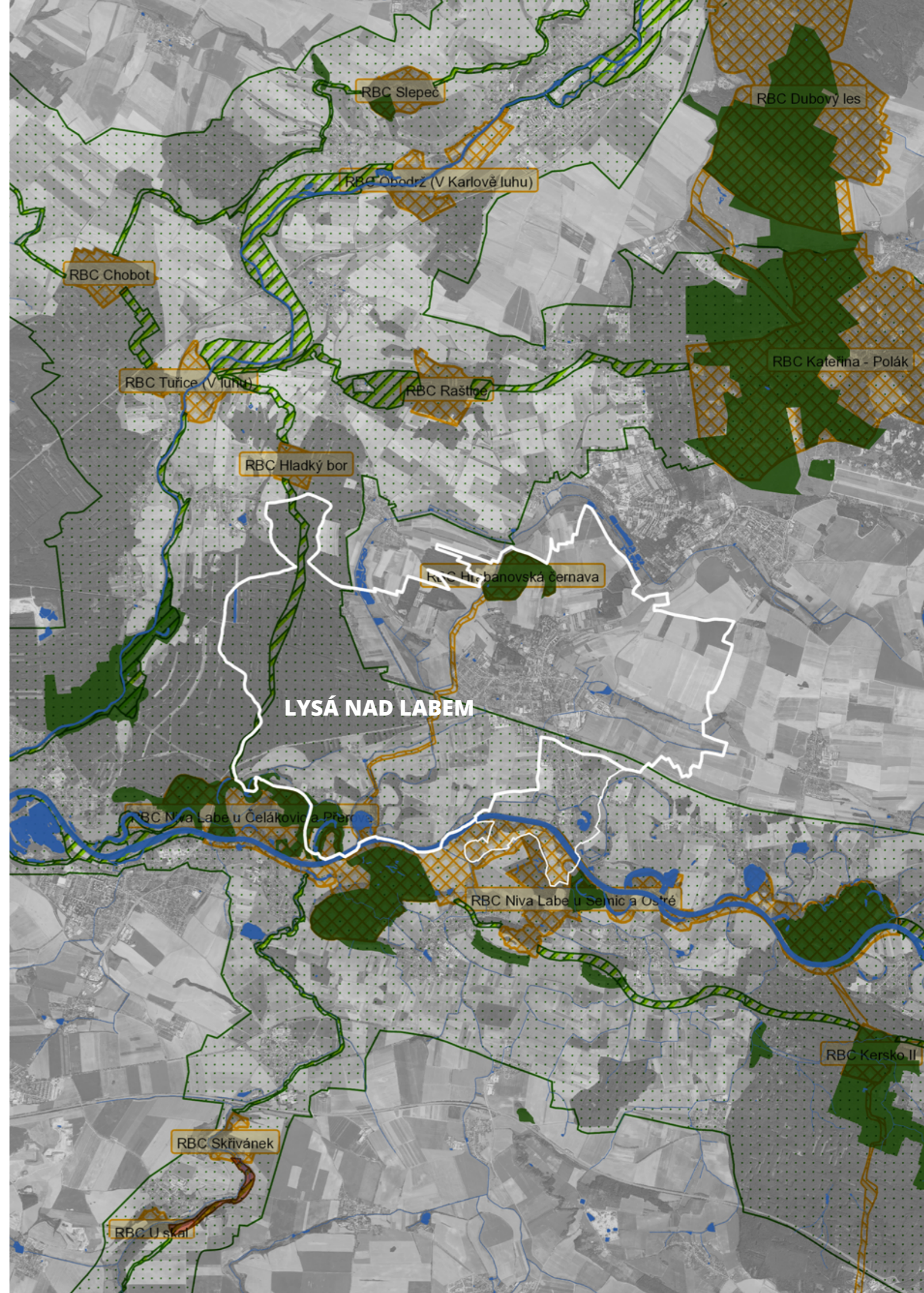
Prvky ÚSES však zcela chybí ve východní části obce. Najdeme zde také prvky **Natura 2000** - Evropsky významné lokality, kterými jsou Hrabanovská černava a slepá ramena u Byšiček.

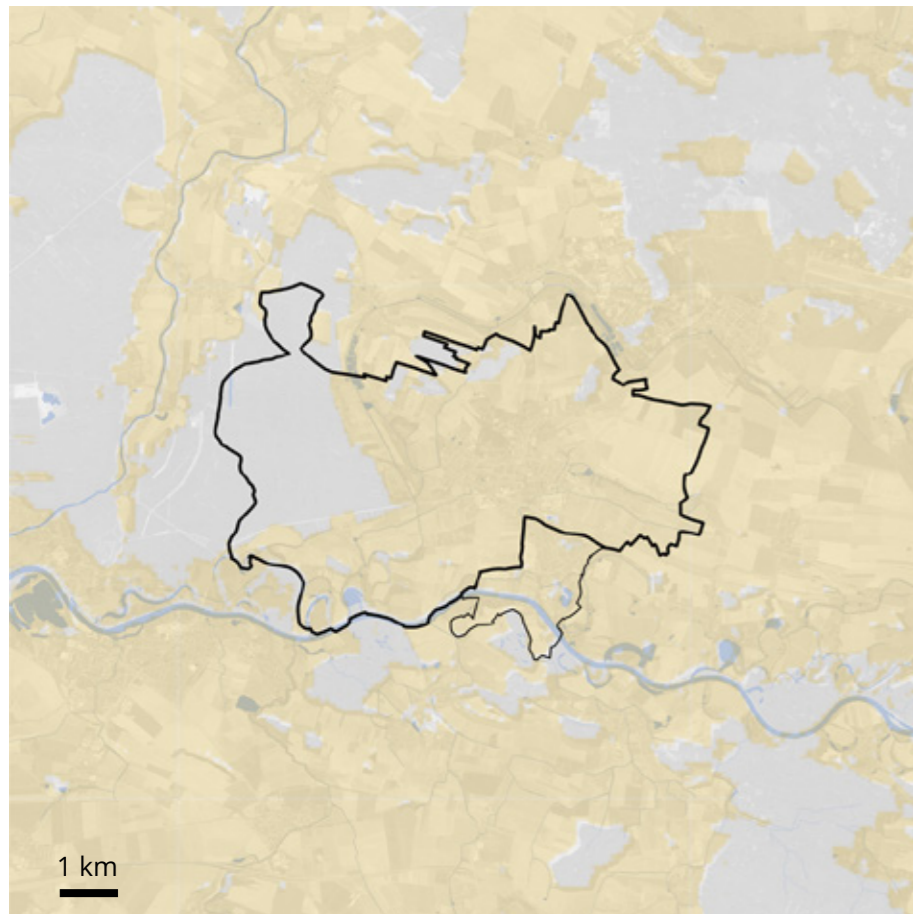
Lysá nad Labem je ze západu obklopena rozsáhlými lesy - **Císařské a Dvorecké lesy**. Rozsáhlá je také zemědělská půda na východ od města. Jedná se o rozlehlé lány. V oblasti obce najdeme **několik mokřadů** - Hladoměř, Josefov, Hrabanovská černava. Významným krajinným prvkem je také nivní krajina Labe.

Obecně je oblast města spíše **rovinatá** (180 m n.m. - 200 m n.m.), nenajdeme zde výrazné vyvýšeniny. Nejvyšší body obce představují vrchol Šibák s 228 m n. m., dále vrch s vysílačem (227 m n. m.) a areál zámeckého areálu (umístění původního hradu).

Na mapě digitálního modelu reliéfu lze rozeznat původní tvar toku Labe, jeho četné zákruty. Také je zde patrná niva potoka Mlynařice a částečně i Doubravského potoka o tom, ale více dále v části zabývající se geomorfologií terénu.

- hranice katastru Lysé nad Labem
- nadregionální biokoridor
- regionální biokoridory
- regionální biocentra
- ochranné pásmo NRBK
- plochy pod ochranou Natura 2000

mapa klimatických regionů

Polabí je společně s jižní Moravou nejteplejší a nejsušší území České republiky. Řešeným územím dokonce prochází linie teplé až velmi teplé oblasti chudé na srážky.

teplý, mírně suchý region

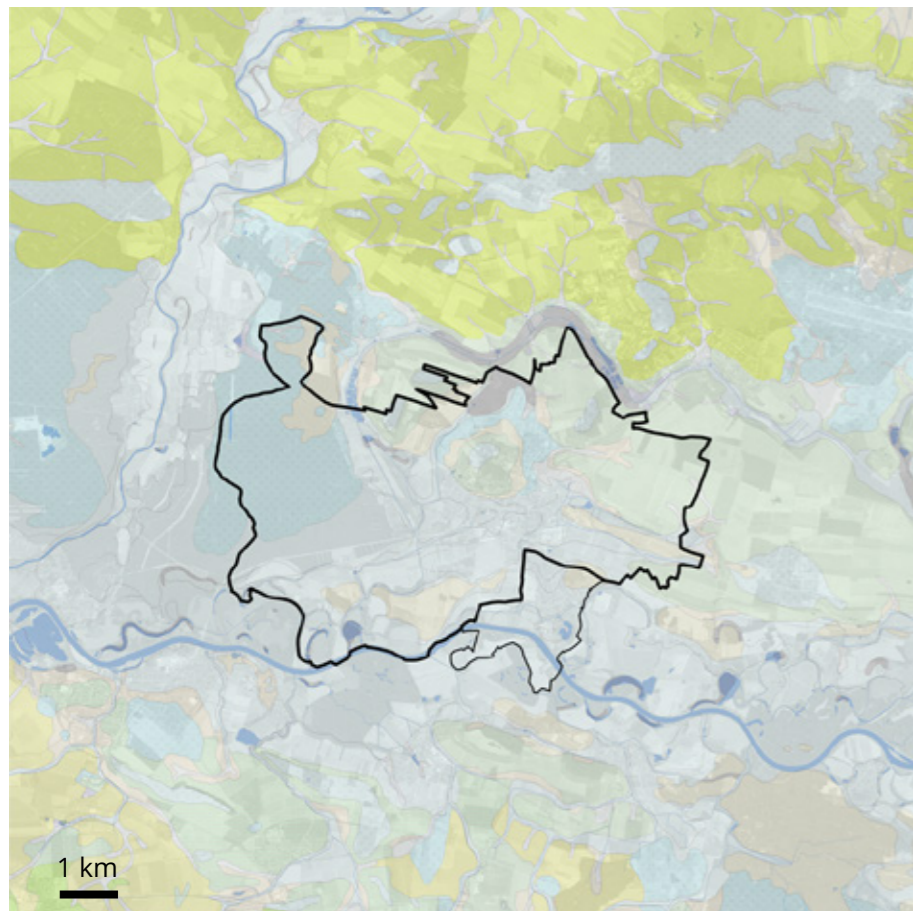
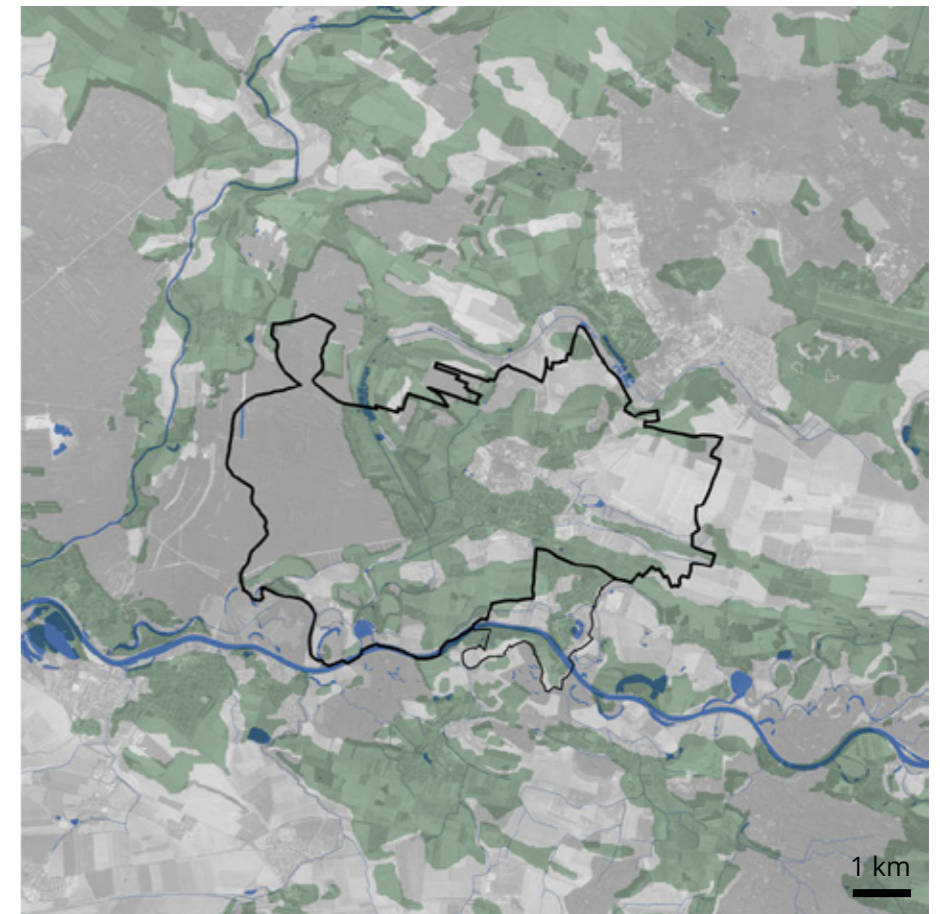
mapa č. 11

půdy

vyznačení půd s vysokým vsakem

vysoká vsakovací schopnost

mapa č. 13

geologická mapa

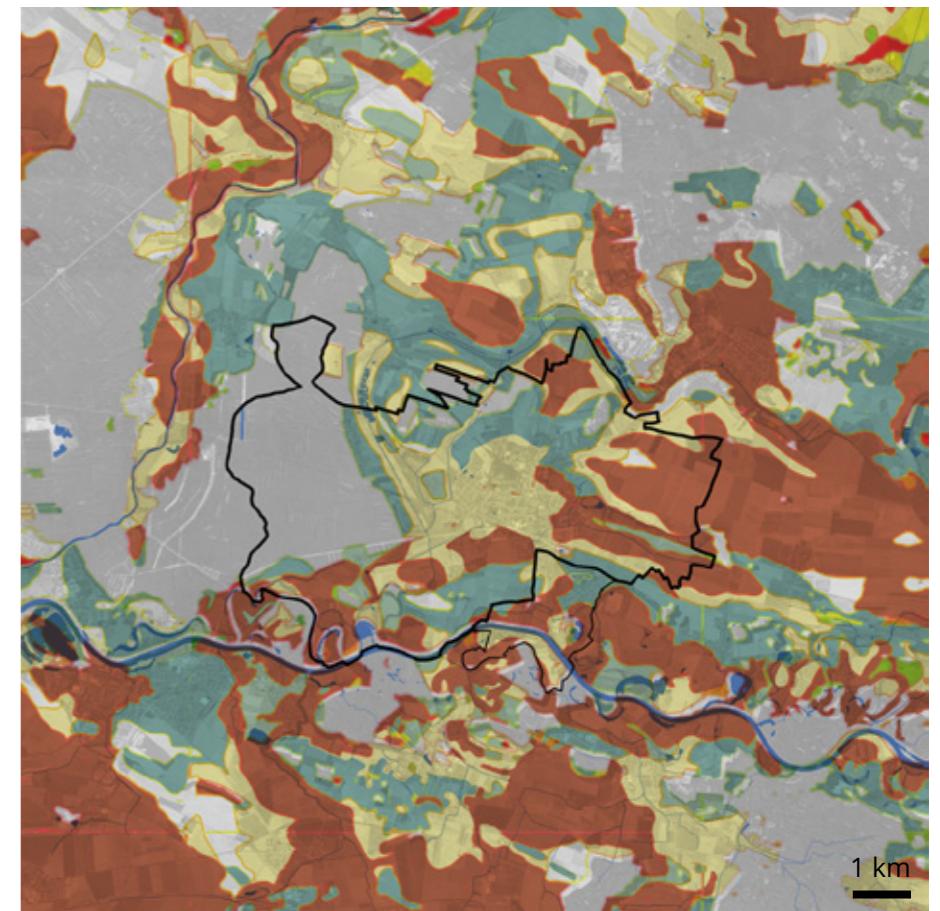
- nivní sedimenty
- písek
- slínovce, vápenec
- navátý písek
- pískovce vápnito-jílovité
- slatina, rašelina, hnílokal

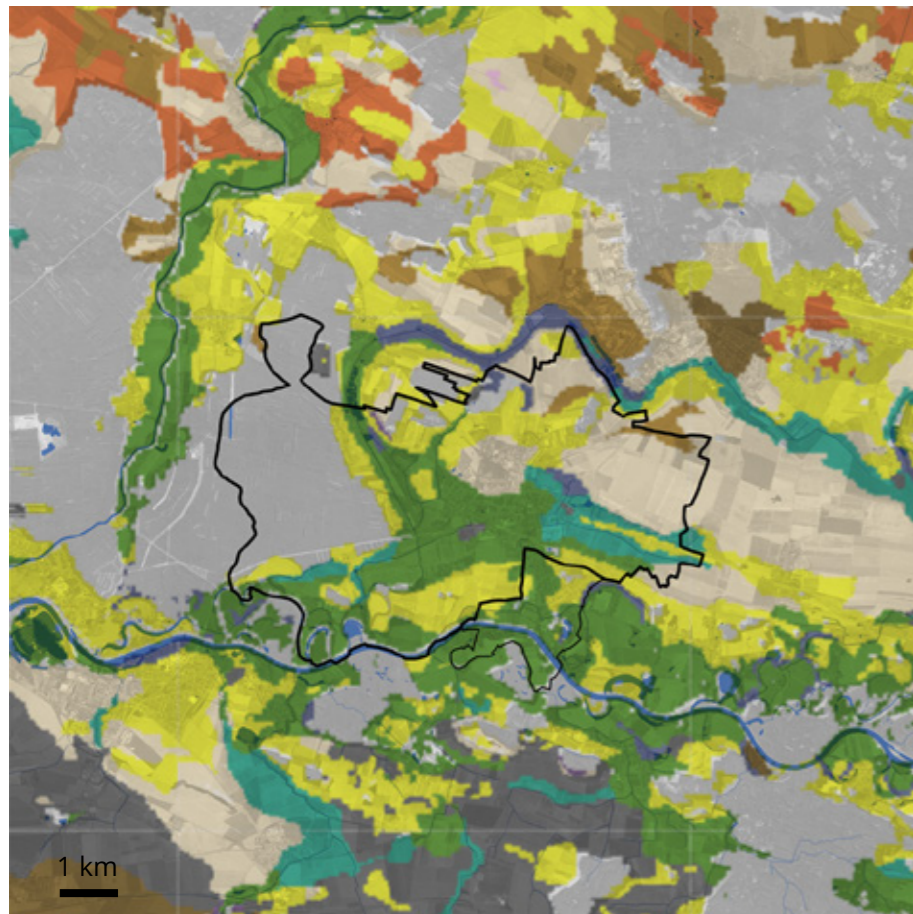
mapa č. 12

bonitost půdy

- bonitně nejcennější půdy
- nadprůměrně produkční půdy
- průměrně produkční půdy
- podprůměrně produkční půdy
- velmi málo produkční půdy

mapa č. 14

půdní typy

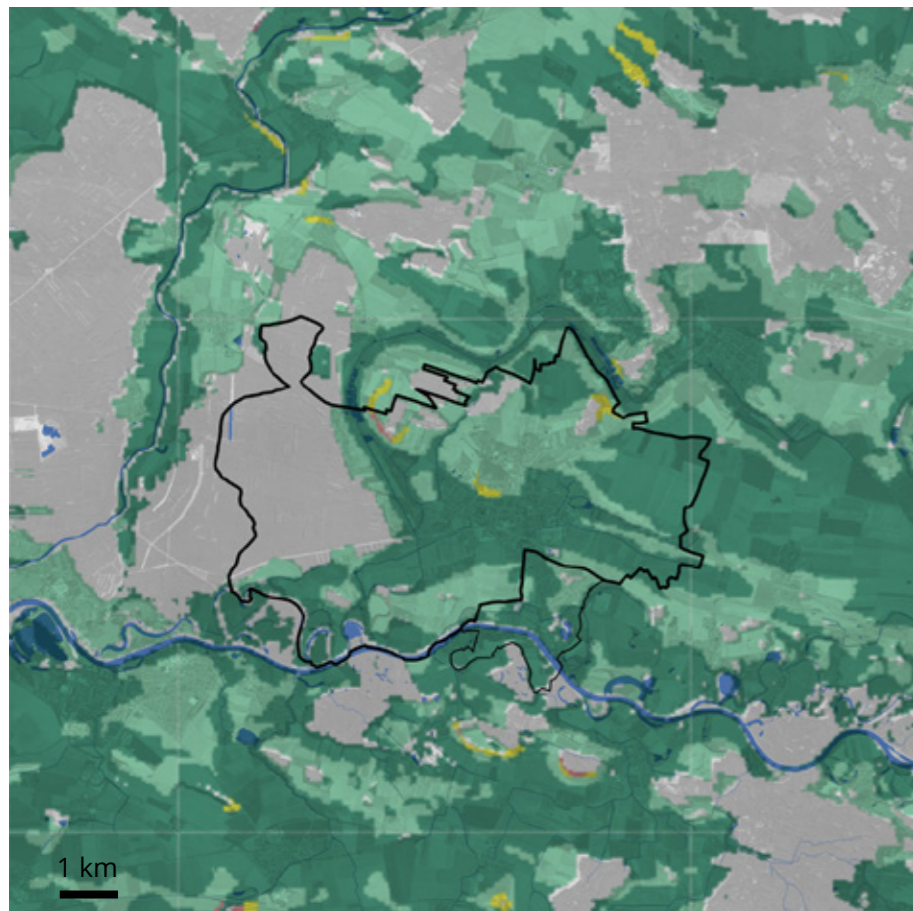
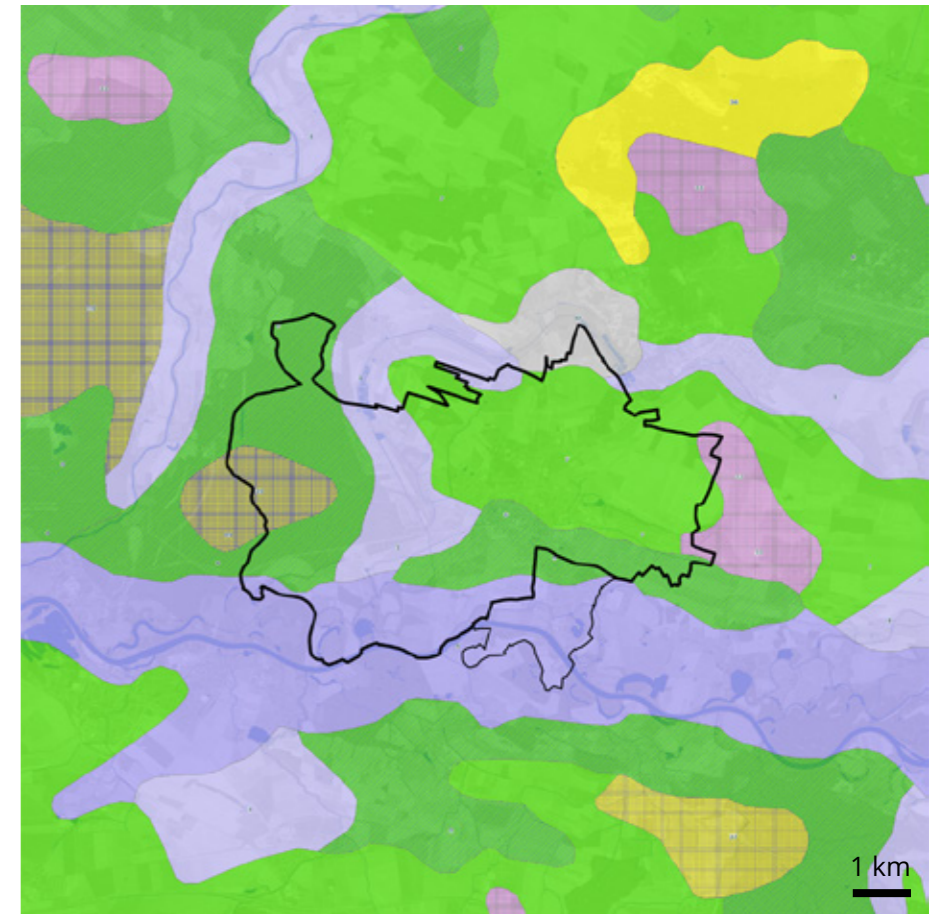
- černice
- RGr regozem arenická
- parendzina
- organozem
- antrozem
- fluvizem

mapa č. 15

Potenciálně přirozená vegetace

- střemchová jasenina
- jilmová doubrava
- černýšová dubohabřina
- lipová doubrava
- mochnová doubrava
- bezkolencová doubrava
- kostřavo-borová doubrava
- biková a jedlová doubrava
- komplex ostřicových a ostřicovomechových společenstev minerotrofních rašeliníšť

mapa č. 17

sklonitost

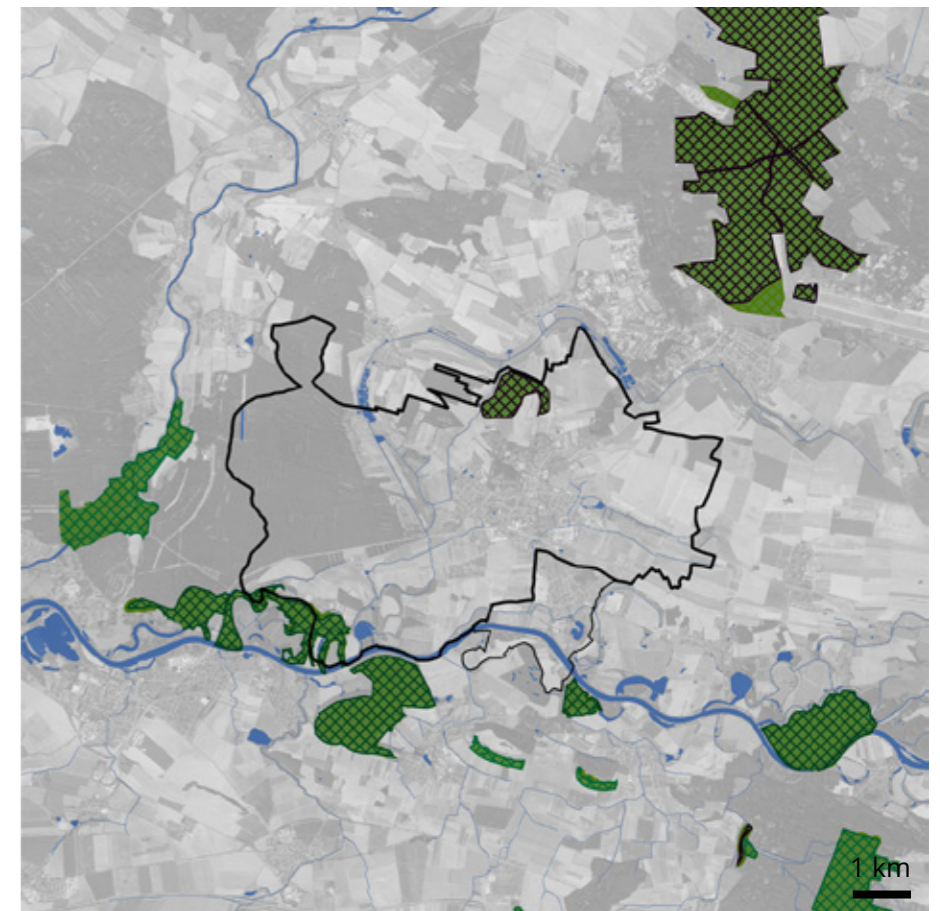
- rovina
- mírný sklon
- střední sklon
- výrazný sklon

mapa č. 16

přírodní památky a přírodní rezervace

- Národní přírodní památky (NPP)
- Přírodní rezervace (PR)
- Přírodní památky (PP)

mapa č. 18

PŮDNÍ TYPY A PPV

Půdní typy

Půdní mapa ukazuje že se na území nachází fluvizem, parendzina, černozem a kambizem modální. Půdy fluvizemí se vytvářejí v nivách řek a potoků z povodňových sedimentů. Rendziny jsou vyvinuté ze skeletovitých rozpadů karbonátových hornin.

Převládajícím geologickým podložím v pásmu Labe a Jizery jsou říční a nivní sedimenty tvořené hlínou, pískem a štěrkem. Většina katastrálního území Lysé nad Labem je tvořena ornou půdou se segmenty luk. Zdejší půdy jsou v okolí velkých toků **úrodné**, ale objevují se i půdy s velmi nízkou bonitou.

Nejčastějším půdním typem je **fluvizem**, která je podprůměrně produkční. Obsah humusu u těchto půd není příliš vysoký, ale prohumóznění je poměrně hluboké. Je charakteristická především svou vrstevnatostí. Fluvizemě se vytvářejí v nivách řek a potoků z povodňových sedimentů. I tyto půdy je potřeba chránit. U většiny fluvisolů pozorujeme velké výkyvy hladiny podzemní vody během roku. Hladina podzemní vody se shodně pohybuje s hladinou vody v korytě.

Dalším rizikem je kontaminace těchto půd. Rizikové látky se šíří půdním profilem ve směru proudění vody, tedy směrem k vodním tokům.

Z hlediska ohroženosti **vodní erozí** jsou zdejší půdy z velké části erozně neohrožené. Mírnou erozní ohroženost mapujeme v severní části území u toku Mlynařice.

Větrná eroze v tomto území znamená větší hrozbu - velká část půd je kategorizována jako půda nejohroženější, především kvůli **širokým lánům**, které neobsahují remízky a stromové solitéry. Na tomto území najdeme v největším zastoupení půdu se střední retenční vodní kapacitou, výjimku tvoří nivní oblast Labe a Jizery s půdou s vysokou a velmi vysokou retenční vodní kapacitou půd a oblast Mlynařice se zpevněnými břehy a technicky upraveným korytem, ve kterém nacházíme nízkou retenční vodní kapacitu půd.

Potenciálně přirozená vegetace

Z hlediska potencionální vegetace je **území velmi bohaté a rozmanité**. Převládající plochy potencionální přirozené vegetace jsou střemchová jasenina a jilmová a lipová doubrava.

Střemchové jaseniny - Společenstvo představuje přechodný typ vegetace mezi tvrdými luhy a potočními olšinami. Dominantami stromového patra jsou olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) nebo jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*).

Z dalších dřevin se uplatňuje dub letní (*Quercus robur*), ale pouze s malou pokryvností.

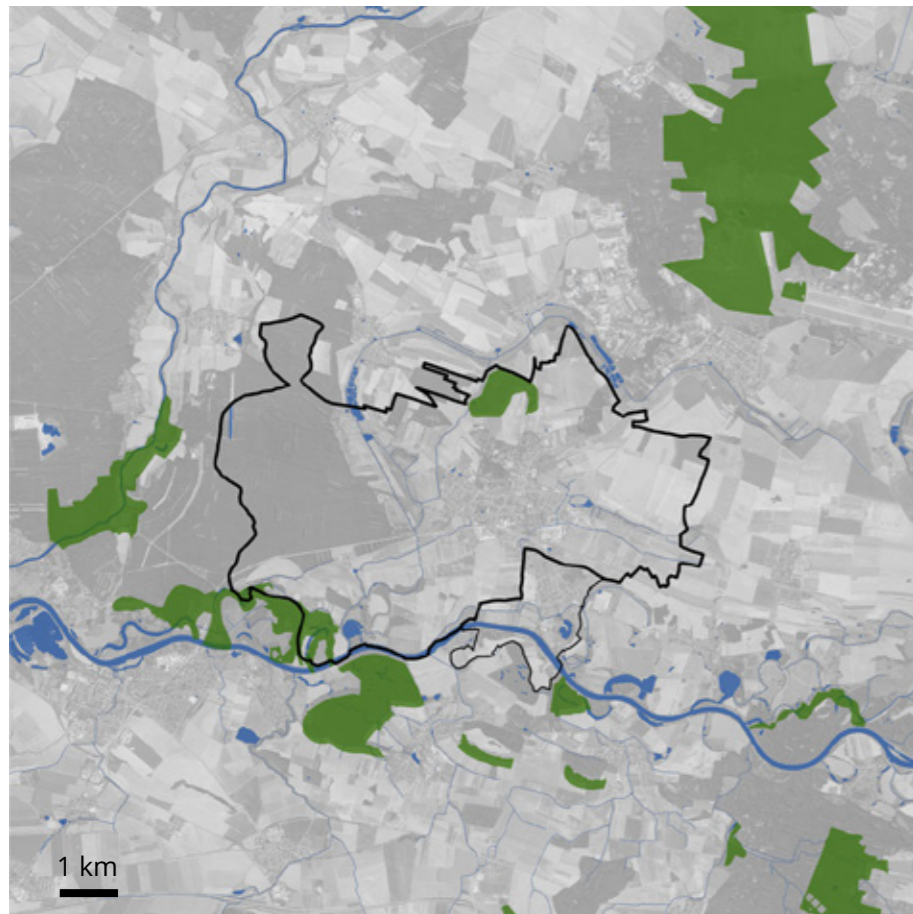
Keřové patro je silně rozvinuto; hojně jsou zastoupeny *Euonymus europaeus*, *Prunus padus* subsp. *padus* a *Ribes rubrum*.

Pro **bylinné patro** jsou charakteristické nitrofyty *Humulus lupulus*, *Rubus caesius* a *Urtica dioica*. Střemchové jaseniny se rozšířily v první polovině 20. století přirozenou sukcesí na místech bývalých mokřadních luk, políček a břehových křovin.

Společenstva jilmových doubrav a jilmových jasenin v širokých úvalech středo-evropských řek na pedogeneticky vyvinutějších a jen občas nebo výjimečně zaplavovaných nivních půdách.

nahoře vlevo obr. č. 11. nahoře vpravo obr. č. 12
dole vlevo obr. č. 13, dole vpravo obr. č. 14.

Natura 2000

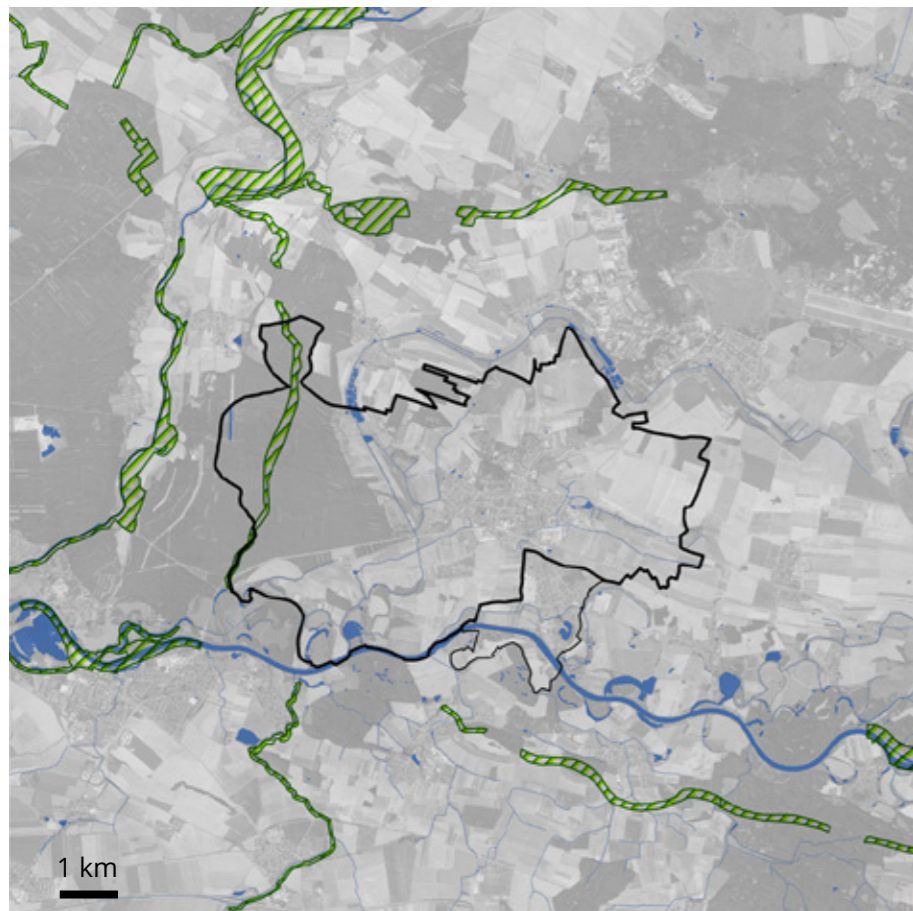
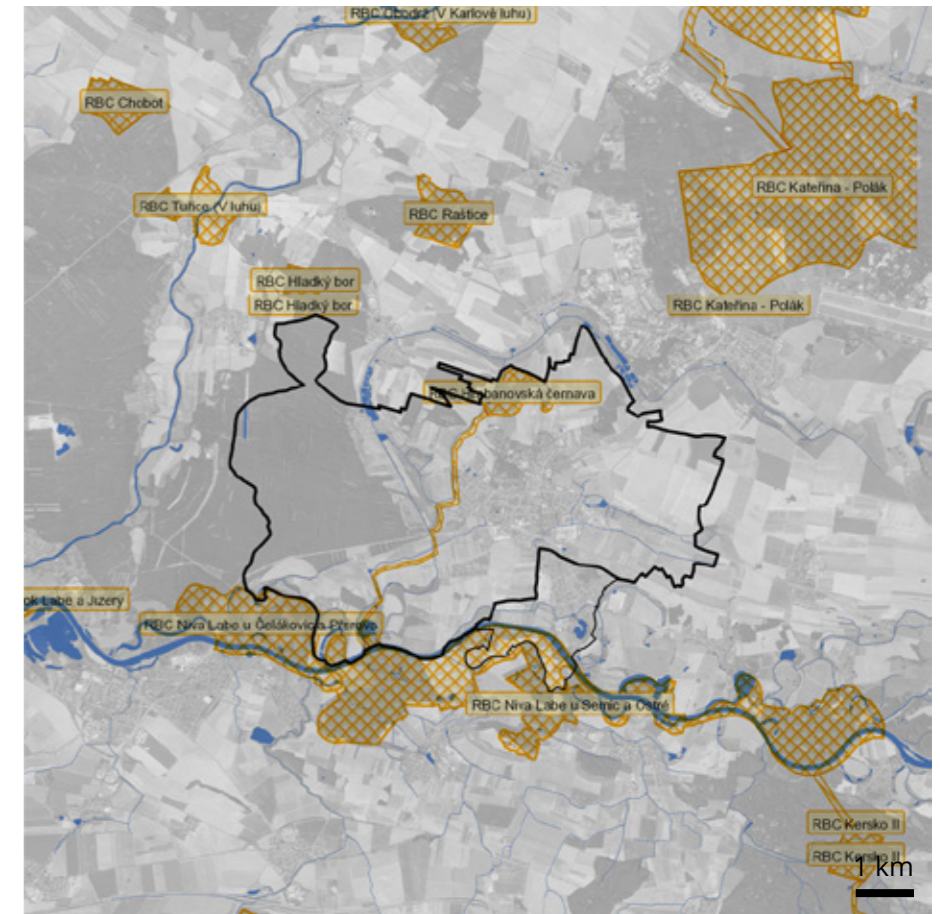
■ plochy pod ochranou Natura 2000

mapa č. 19

regionální ÚSES

■ regionální biokoridory
■ regionální biocentra

mapa č. 21

nadregionální ÚSES

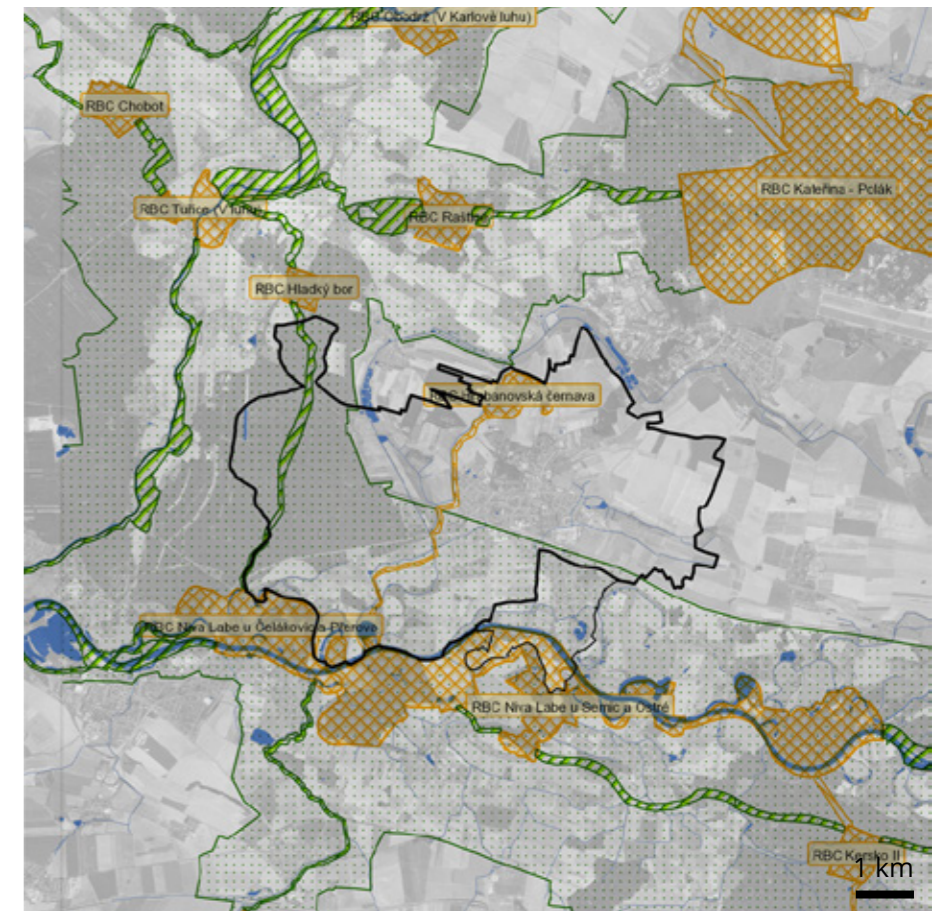
■ nadregionální biokoridor

mapa č. 20

celková situace ÚSES a Nad-regionální biokoridor

■ nadregionální biokoridor
■ regionální biokoridory
■ regionální biocentra
■ ochranné pásmo NRBK

mapa č. 22

HISTORIE LYSÉ NAD LABEM

Tato část analýz se zabývá historií území, vývojem kulturních hodnot v území, historickými mapami a vedutami. Vybrala jsem důležité stavby a prvky v krajině z hlediska kulturní krajiny. Lysá nad Labem patří z hlediska historického i urbanistického vývoje k velice významným českým městům.

Počátky Lysé spadají do **raného středověku**. Osada vznikla na křižovatce dvou důležitých cest, východozápadní, která vedla z Prahy do východních Čech a severojižní, z Českého Brodu na Benátky nad Jizerou.

Nejstarší písemná zmínka o Lysé nad Labem je zaznamenána v Kosmově kronice a souvisí s dobou úmrtí knížete Oldřicha **v roce 1034**. Je velmi pravděpodobné, že zde již tehdy existovala ves. Od konce 13. století městečko patřilo k věnným městům českých královen. Z této doby zřejmě pochází i část města jihozápadně od náměstí, odpradávná nazývaná Tržiště.

Lysá byla původně **samostatnou vesnicí** nacházející se na cestě z úpatí hradního kopce k přívozu přes Labe v Toušeni. Kromě Tržiště existovaly v území dnešního města i další starobylá sídla. Na severovýchodě se nacházel takzvaný Okrsek, kde archeologické výzkumy odhalily slovanský hřbitov a mnoho předmětů z 15. a 16. století.

V roce 1291 byla **založena farnost** a pravděpodobně také farní kostel sv. Jana Křtitele s hřbitovem ve východní části náměstí (od roku 1741 se používá pouze jako kaple sv. Barbory). V rozsáhlé a složité síti ulic postupně vznikaly budovy převážně zemědělského charakteru.

Z první poloviny 16. století pochází **kaple Narození Panny Marie**, která stála na hradním kopci poblíž staré rotundy. Základy kostela, zbořeného v roce 1737 spolu s rotundou, byly odhaleny archeologickým průzkumem v roce 1997.

V druhé polovině 16. století byl místní hrad přestavěn na renesanční zámek. V roce 1558 bylo město postiženo **velkým požárem** a následně **třicetiletou válkou**.

Toto období stagnace trvalo až do první třetiny 18. století, kdy došlo k významné urbanistické a architektonické transformaci města a jeho okolí.

V Lysé nad Labem, během 40. let 17. století, se stal majitelem panství generál Jan Špork a po jeho smrti František Antonín Špork, který vlastnil město v letech 1684-1722 a 1734-1738. Za Šporkových časů se Lysá opět zvedla a stala se **jedním z předních českých rezidenčních šlechtických měst**, s barokní přestavbou zámku a okrasnou zámeckou zahradou s vynikající **sochařskou výzdobou**.

V roce 1700-1704 byla postavena **rezidence augusti-**

letecký pohled na zámek v Lysé nad Labem obr. č. 15

niánů bosáků u rotundy a kostelíku Narození Panny Marie, kteří se v Lysé usadili v roce 1713. Ale v 30. letech 18. století byl na místě těchto církevních staveb postaven nový klášter s kostelem. Nový **farní kostel sv. Jana Křtitele** na severozápadním konci náměstí Bedřicha Hrozného pochází z let 1719-1741, zřejmě podle návrhu Fr. M. Kaňky.

V okolí města byly vytvořeny **velkolepé barokní komplexy** pousteven s kaplemi, špitálem, dančí oborou s letohrádkem na břehu Labe, loveckým zámekem a dalšími stavbami, doplněnými o vynikající sochařská díla.

Současně s velkolepými objekty financovanými vrchnostmi, probíhala i **přestavba měšťanských domů**. Dřevěné domy byly nahrazovány kamennými novostavbami, do nichž byly často integrovány původní kamenné sklepy. Nové barokní domy byly většinou přízemní, někdy i patrové, často s trojdílnou dispozicí. Barokní jádra však dodnes tvoří dispoziční základ většiny domů v centru města.

V roce 1751 zasáhl Lysou **velký požár**, který zničil polovinu města. Následující období až do poloviny 19. století přineslo výraznou **proměnu zástavby města**, při které došlo k velkému nárůstu počtu domů, celkovému zahušťování zástavby a vzniku nových ulic a náměstí, například Na Františku.

Za zmínku stojí, že kolem poloviny 18. století byla ná-

kladem Anny Kateřiny Sweerts-Šporkové **vystavěna škola**, která stávala východně od kostela. V roce 1880 došlo k jejímu prodloužení o zadní křídlo. Na místě barokní školy a sousedního domu byla v roce 1895 postavena nová rozměrná neorenesanční budova. Zadní křídlo bývalé školy však zůstalo zachováno.

S výstavbou **nové železniční trati** v roce 1874 se Lysá stala významným železničním uzlem.

Zároveň do poslední čtvrtiny 19. století spadá **demolice kostela** uprostřed náměstí, úprava terénu a rozdělení náměstí na dvě úrovně (horní Jungmannovy sady) a demolice klášterního kostela v augustiniánském klášteře, který byl nahrazen dvěma hospodářskými křídly. Byla vybudována také **nová kasárna a pivovar** v panském dvoře jihovýchodně od náměstí byl přestavěn.

Ve 20. letech 20. století došlo k **demolici** vrchnostenského dvora včetně pivovaru, který byl jedním ze základních pilířů urbanistického uspořádání města.

Významné urbanistické změny spojené s novou výpadovou silnicí na Litol a rozšířením Husova náměstí umožnily rozvoj nové Nádražní třídy. Tyto změny také vedly k **výraznému růstu obytné zástavby** a sítě ulic a tento trend pokračoval až do období druhé světové války.

Nahoře vlevo pohled na kostel z náměstí (obr. č. 16), vpravo Masarykova ulice (obr. č. 17), dole vlevo pohled na náměstí (obr. č. 18), dole pohled na Lysou z kostelní věže (obr. č. 19).

ŠPORKOVA LYSÁ

„V rovinaté krajině polabské, kde jen spoře nějaký ten vrch či kopec leží, kdysi vzniklo město Lysá nad Labem, nad nímž stojí stejnojmenný zámek na malém návrší.“

To, že hrabě **František Antonín Špork** vybudoval barokní areál ve východočeském Kuksu je všeobecně známo. Mnohem méně se ale ví o jeho **druhém panství v Lysé nad Labem**, kde se pustil do stavební činnosti a přetváření krajiny stejně vehementně.

František Antonín Špork **převzal správu** panství v Lysé nad Labem **v roce 1684** po smrti svého otce, generála Jana Šporka. Díky jeho úsilí se město dostalo na úroveň předních českých rezidenčních sídel.

Během jeho dlouhé vlády byl zámek přestavěn v barokním stylu a byla vytvořena **okrasná zahrada** s vynikající **sochařskou výzdobou**.

Před zámkem nechal postavit **augustiniánský klášter** a ve městě vznikl nový farní kostel sv. Jana Křtitele. František Antonín Špork byl kreativní i v přírodě kolem města a vytvořil velkolepé barokní komplexy, doplněné o sochařská díla z dílny jeho oblíbeného sochaře **Matyáše Bernarda Brauna**.

Dnes **není** Šporkův zámek **přístupný veřejnosti**, neboť v něm sídlí domov důchodců. Nicméně v interiérech se nacházejí cenné nástropní i nástěnné malby z doby kolem roku 1700, zobrazující bitvy generála Jana Šporka, biblické výjevy, mytologické motivy a veduty z Paříže a Versailles.

Můžete však obdivovat vnější sochařskou výzdobu zámku, jako jsou vázy a putti z 18. století od Ignáce Františka Platzera, a především **nádherný zámecký park**. Ten František Antonín Špork vybudoval v roce 1735, inspirován francouzskými barokními zahradami a parkem hraběte von Globen ve Valči. Jeho složitou koncepci oživil **26 sochami**, které tvoří výjimečný a ojedinělý cyklus zaměřený na člověka a přírodu. Jedná se o alegorie 12 měsíců, 4 ročních období, 4 světadílů, 4 živlů a alegorie dne a noci.

Všechny dynamicky pojaté sochy pocházejí z dílny **Františka Adámka** z nedalekých Benátek nad Jizerou, pouze sochy Duben a Únor vznikly podle návrhu Matyáše Bernarda Brauna. Zbývá dodat, že v parku jsou ještě volně rozmístěné sochy lvů, lvic a sfing, a vše uzavírá řada šesti klasicistních soch antických božstev a alegorií svobodných umění od **Ignáce Michala Platzera**, syna již zmíněného Františka Platzera.

Tento zcela neobyčejný barokní komplex uzavírá klášter bosých augustiniánů postavený v letech 1731-1741 podle návrhu Bartolomea Scottiho a Anselma Luraga a nápadný kostel sv. Jana Křtitele, který byl pravděpodobně postaven podle návrhu Františka Maxmiliána Kaňky po roce 1719.

Ohradní zeď směrem k náměstí zdobí další sbírka neobyčejných barokních soch, které sem byly přivezeny z kaplí a poustev v okolí Lysé nad Labem. Mezi nimi vynikají sochy sv. Antonína od Jana Brokofa a typicky braunovský sv. Jeroným.

erb rodu Šporků obr. č. 20

ČESKÉ GRÁDO

Ve 20. letech minulého století pravidelné speciální vlaky odvážely Pražany do písčitého ráje u Čelákovic. Výjimkou nebylo 20 000 lidí za den. Dnes je Grado zapomenutá trempská osada s několika desítkami víkendovými obyvateli.

Krátce po 1. světové válce objevili **bílé písčné pláže** na ostrově mezi Káraným a Čelákovickemi pražané a jezdili sem ve velkém. Během asi dvou let vznikl tento model kdy o svátcích jezdili zvláštní vlaky vypravované z Vysočanského nádraží do Čelákovic. Dokonce se jezdilo tuto trať za zlevněné jízdné, takže to byli **tisíce lidí za den**.

Pochopitelně to pro Čelákovice a okolí znamenalo i zvýšení hmotné úrovně vlivem **přílivu turistů**, obchody a občerstvení po cestě z nádraží na Grado. Například na jedné z pohlednic z 20. let se uvádí že během jednoho červencového dne dorazilo na Grado na **20 tisíc lidí**. Dávno jim už nestačil přívoz a Čelákovice museli Grado s cestou od nádraží propojit dřevěnou lávkou.

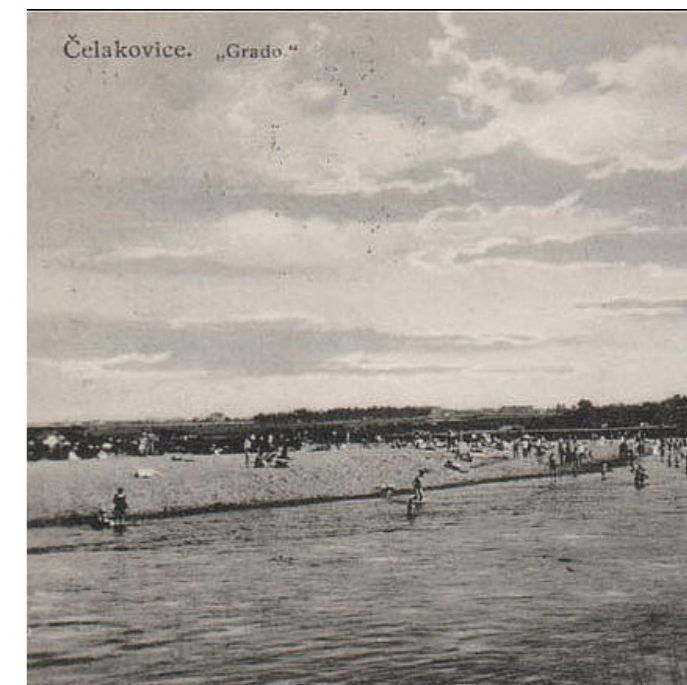
Na písčném ostrově na Labi vyrostlo mnoho stánků s **občerstvením, šatny a další atrakce**. Jeden podnikavý pražan pan Souček tu dokonce podnikal i **vyhlídkové lety** do nehody roku 1924, kdy letadlo spadlo přímo do vod Labe.

Stejně rychle jak Grado vyrostlo tak **na konci 30. let i zaniklo** a to i přes to že za jeho záchranu bojoval pražský primátor Karel Baxa.

Tok Labe byl **napřímen** a bylo postaveno zdymadlo, plavební komora. Sice se tam bylo možné dostat ale ony lázně se zmenšili a **přestala v nich proudit voda**.

Dřevěnou lávku při regulaci Labe strhli. Na obou koncích slepého ramene vznikly hráze a dnes jsou již kdysi zalidněné vody rájem rybářů z řad zdejších osadníků.

V květnu 1940 na již opuštěné Grado dorazili trempové, které zde založili stejnojmennou osadu. Dnes je z něho klasická chatařská oblast.

nahoře pohlednice České Grado u Čelákovic první polovina 20. století obr. č. 21 a 22, vlevo dole dřevěný most na Grado obr. č. 23, vpravo dole pohlednice Čelákovice - Grado obr. č. 24

VÝVOJ ŘEKY A ROZVOJ SÍDLA

„ Pramení v Čechách řeka od dávných časů
Obživu lidem rybami či jako cesta dává
Aby pak odvedla vodu do země Sasů

Krásná je i krutá, životy bere i dává
Zemí naší Labe se klikatí

Shora jak zlatá stuha vypadá
Protéká městy, lesy i podél tratí
Vždyť Čechy jsou krásná zahrada.“

4-3 tis. př. n. l. vznikly na tomto území **první neolitické osady** v okolí Labe, a započaly počátky zemědělství na úrodné půdě.

V průběhu 5. století dorazili do okolí Labe Slované a **založili hradiště** v lužních lesích. Lidé tehdy měli vynikající znalosti a respekt k přírodě a proto zakládali osady s ohledem na řeku, aby nezpůsobila obyvatelům problémy záplavami, zároveň však osídlovali oblast v takové vzdálenosti, aby jim řeka poskytovala přínos.

Ve 13. století došlo ke spojení osad v podzámčí a **Lysá se stala městem.**

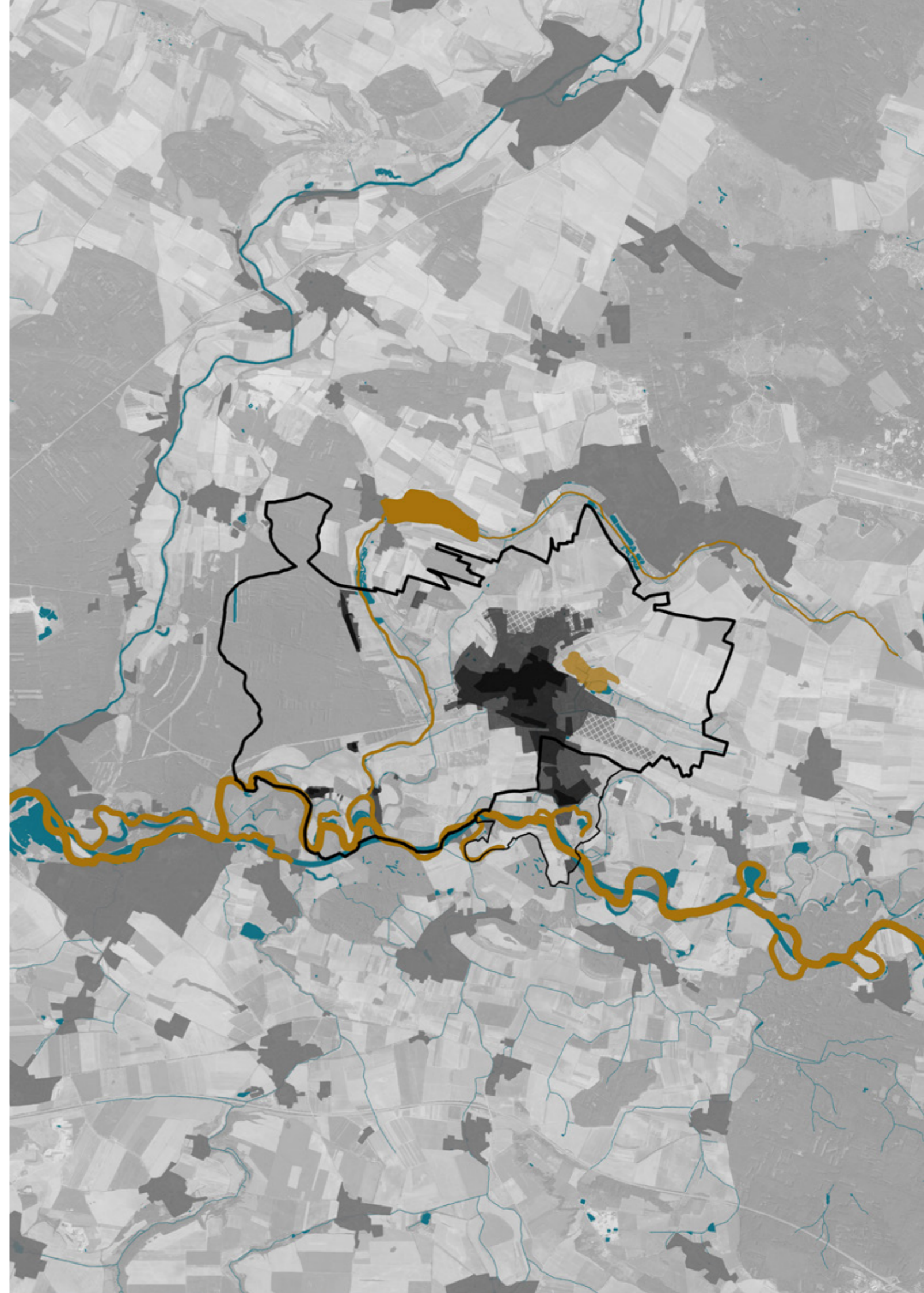
V 17. století se v Lysé nad Labem začal realizovat **rod Šporků**, kteří se zde usadili. Za vlády **Jana Šporka**, který byl znám pro svou schopnost překonávat překážky, se město pomalu ale jistě rozvíjelo. Navzdory četným požárům, které město sužovaly, se mu podařilo udržet a rozšířit svou prosperitu.

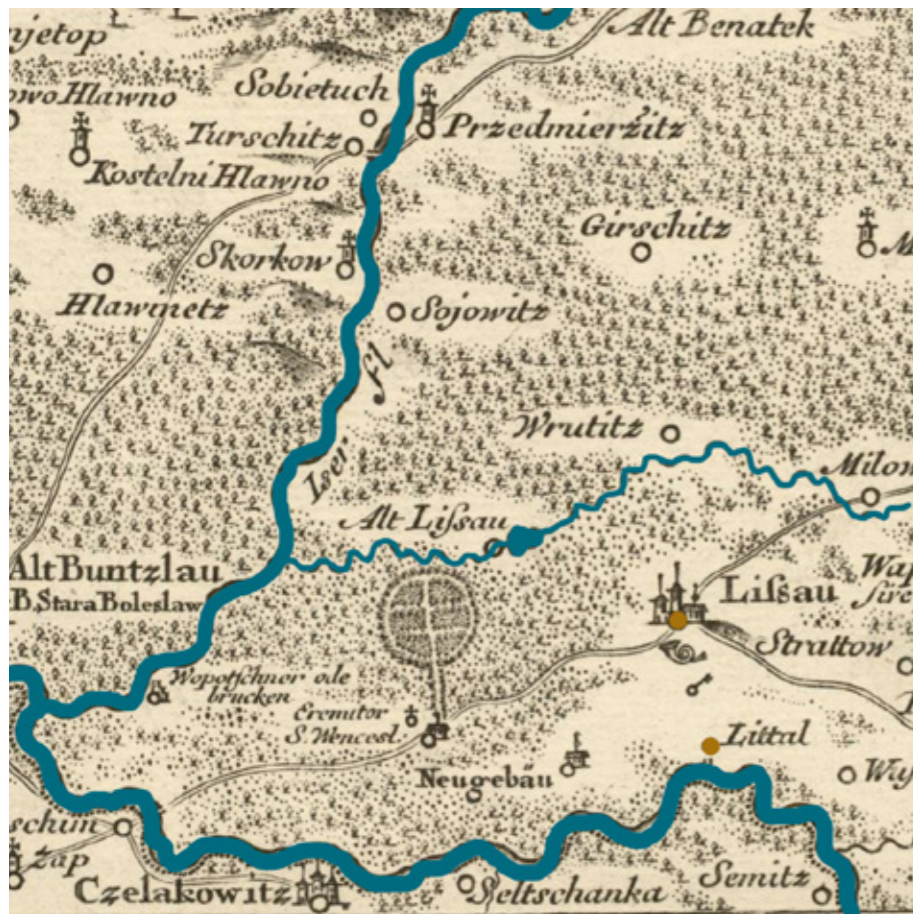
V 18. století se Lysá nad Labem stala velmi významným městem, a to díky neuvěřitelnému rozkvětu za vlády **Františka Antonína Šporka**. V této době byly na zámku i v okolní krajině provedeny velkolepé **barokní úpravy**, které stále dodnes zůstávají velkou turistickou atrakcí.

V první polovině 19. století se agrární průmysl začal v Lysé nad Labem velmi rychle rozvíjet, což přineslo městu další hospodářský rozmach.

LEGENDA :

- hranice katastru Lysé nad Labem —
- vodní toky a plochy zachycené na starých mapách
- rybník Okrouhlík ze III.vojenského mapování
- rozloha intravilánu první pol. 19 st.
- rozloha intravilánu druhá pol. 19 st.
- aktuální rozloha intravilánu
- plánovaná zástavba dle ÚP

Müllerova mapa 1720

Müllerova mapa ukazuje rozsáhlé území a zahrnuje obě řeky, Labe a Jizeru. Avšak obě řeky jsou zobrazeny pouze schematicky, bez podrobností.

Na mapě je zaznamenána Lysá nad Labem, ležící na důležité obchodní trase. Symbol zámku na mapě ukazuje význam tohoto stavebního díla pro město.

Kromě toho je zobrazen i poštovní symbol, ukazující důležitost města jako místa, kudy procházely poštovní cesty.

mapa č. 23

I.vojenské mapování (Josefské) 1764 - 1768

Přírodní krajina kolem Lysé nad Labem je charakterizována meandrujícím korytem řeky, které je obklopené lužními lesy, mokřady a loukami.

Sídlo Lysé má základní strukturu s hlavní cestou vedoucí k náměstí, které se stalo centrem města. V krajině okolo jsou stopy barokních zásahů, například v oblasti Byšiček.

Část města nazvaná Litol se nachází na okraji říční nivy řeky. Velký rybník se nachází u Staré Lysé a přispívá k charakteru krajiny. Koryta řeky Labe vytvářejí ostrov Grado, již zmiňovaný.

mapa č. 25

Müllerova mapa 1720

DETAIL

mapa č. 24

II.vojenské mapování (Františkovo) 1836 - 1852

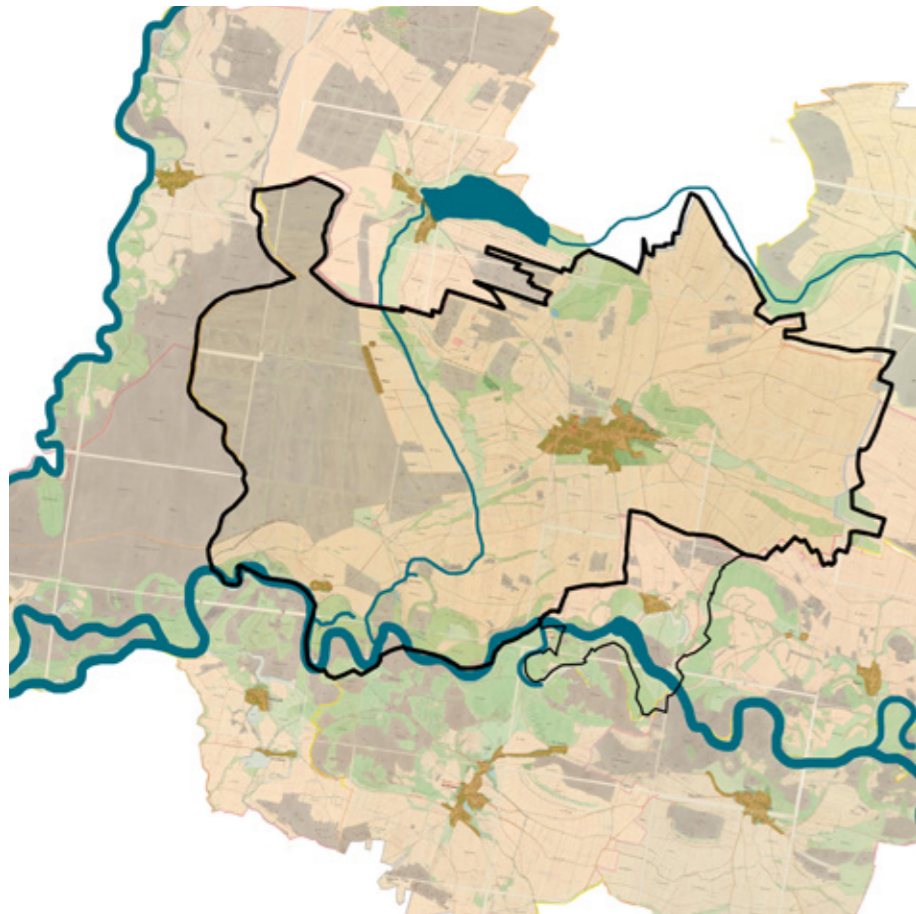
1836 - 1852

Tato mapa zobrazuje přirozeně meandrující koryto řeky, spolu s výraznou mozaikovitostí mokřadů, podmáčených luk, lužních lesů, tůň a jezírek v okolí Labe.

Sídlo Lysá nad Labem je na mapě již se drobně rozrostlo a je jasně zobrazen zámek, spolu se zahradami. Grado a rybník u Staré Lysé jsou na mapě také stále jasně zobrazeny.

mapa č. 26

Císařské povinné otisky stabilního katastru - Čechy

1826-1843

Krajina, kterou mapa zobrazuje, byla živou, vlhkou a schopnou udržet vodu. Řeka měla dostatek prostoru a byla obklopena lužními lesy, loukami a mokřady.

Sídlo Lysá se nacházelo na vyvýšeném místě a udržovalo si kompaktní tvar, aniž by zasahovalo do říční nivy. Přejít mezi sídlem a krajinou byl tvořen sady. Lesů zde bylo více než dnes.

Z historických pramenů vyplývá, že v okolí Lysé se nacházelo více rybníků, ale většina z nich byla vypuštěna.

mapa č. 27

ortofoto mapa - snímování 50.léta

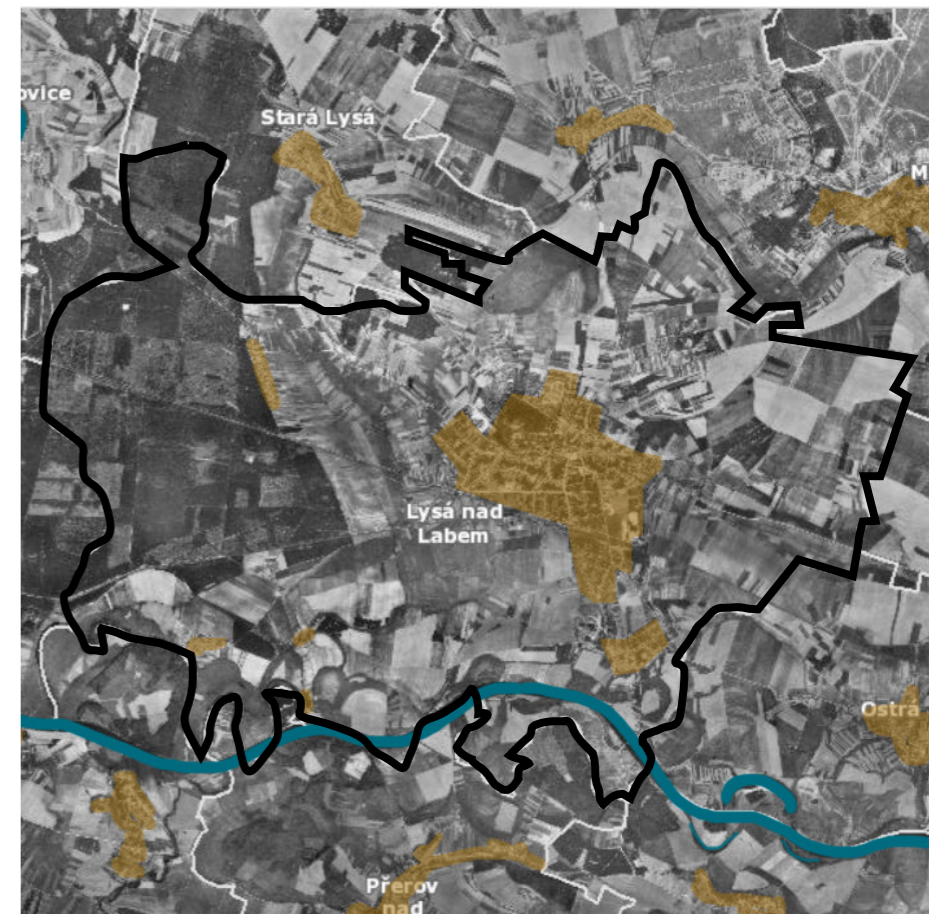
1950

Na ortofoto snímku z roku 1950 lze pozorovat, že došlo k úbytku mozaikovitosti v okolí říčního koryta a k odstranění lužních lesů.

Nejvýraznější změnou, která se udála, bylo narovnání toku řeky Labe.

Dále je zřetelné rozšiřování sídla a jeho postupná expanze do okolní krajiny. Sídlo se rozrůstalo především v jižním směru, což vedlo ke ztrátě části říční nivy. Zástavba se rovněž rozšiřovala směrem na západ.

mapa č. 29

III. vojenské mapování - Františko-Josefské

1877-1880 (Čechy)
měřítko originálu 1 : 25 000

Třetí vojenské mapování zobrazuje již krajinu mírně průmyslově a technicky zatíženou. Těleso železnice je toho důkazem.

Zajímavý prvek na této mapě je rybník Okrouhlík v severo-východní části města, který se na mapách zobrazuje poprvé.

Dnes je rybník malou vodní nádrží, ale přirozeně se zde nachází podmáčené prostory a mokřad Žabák.

mapa č. 28

Současný stav

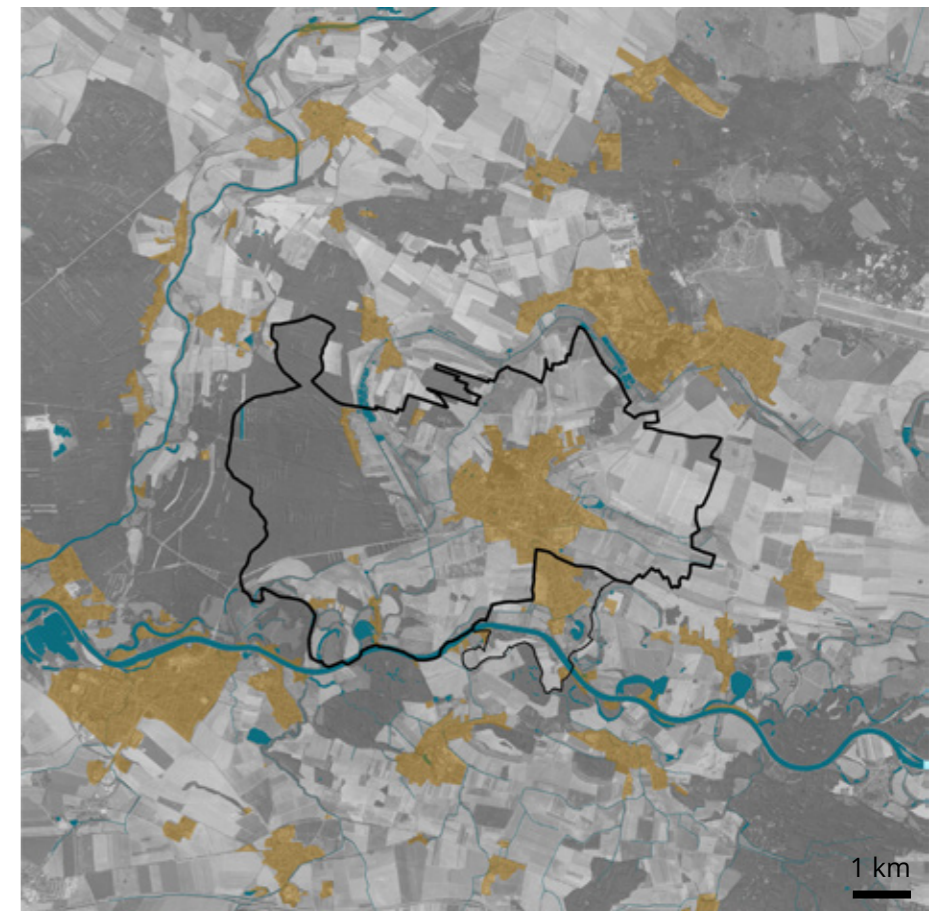
2022

Na této mapě je patrný současný stav krajiny kolem řeky Labe.

Koryto řeky je regulované a slouží jako drenážní systém pro celé území. Vedle toho jsou zobrazena i vyhloubená koryta pro další menší toky. Je patrné, že větší rybníky zde již nejsou a sídlo se rozšířilo do krajiny bez výrazného krajinného rozhraní a sadů.

Zástavba sídla se rozšířila jak do jižního, tak západního směru, což vedlo ke postupnému záboru říční nivy. Celkově je patrný trend rozrůstání se sídla a úbytku krajinné pestrosti v okolí řeky Labe.

mapa č. 30

SOUČASNÉ VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Hospodářské využití území zahrnuje všechny činnosti, které mají za cíl využít půdu, vodu a ostatní zdroje na daném území k produkci zemědělských plodin, chovu zvířat, těžbě nerostných surovin, lesnictví, rybníkářství, vodohospodářství, stavebnictví, průmyslu, turistice a dalším podobným účelům.

V širším smyslu lze říci, že hospodářské využití území je způsob, jakým lidé využívají přírodní zdroje a prostor k dosažení svých hospodářských cílů.

Pokud se podíváme na využití zájmového území, tak většinu plochy zabírá **orná půda**. Nicméně v této oblasti lze nalézt také lesy. Tyto **lesy** jsou ve vlastnictví České republiky a spravují je Lesy České republiky, s.p.

Příklady podniků hospodařících na území Lysé nad Labem:

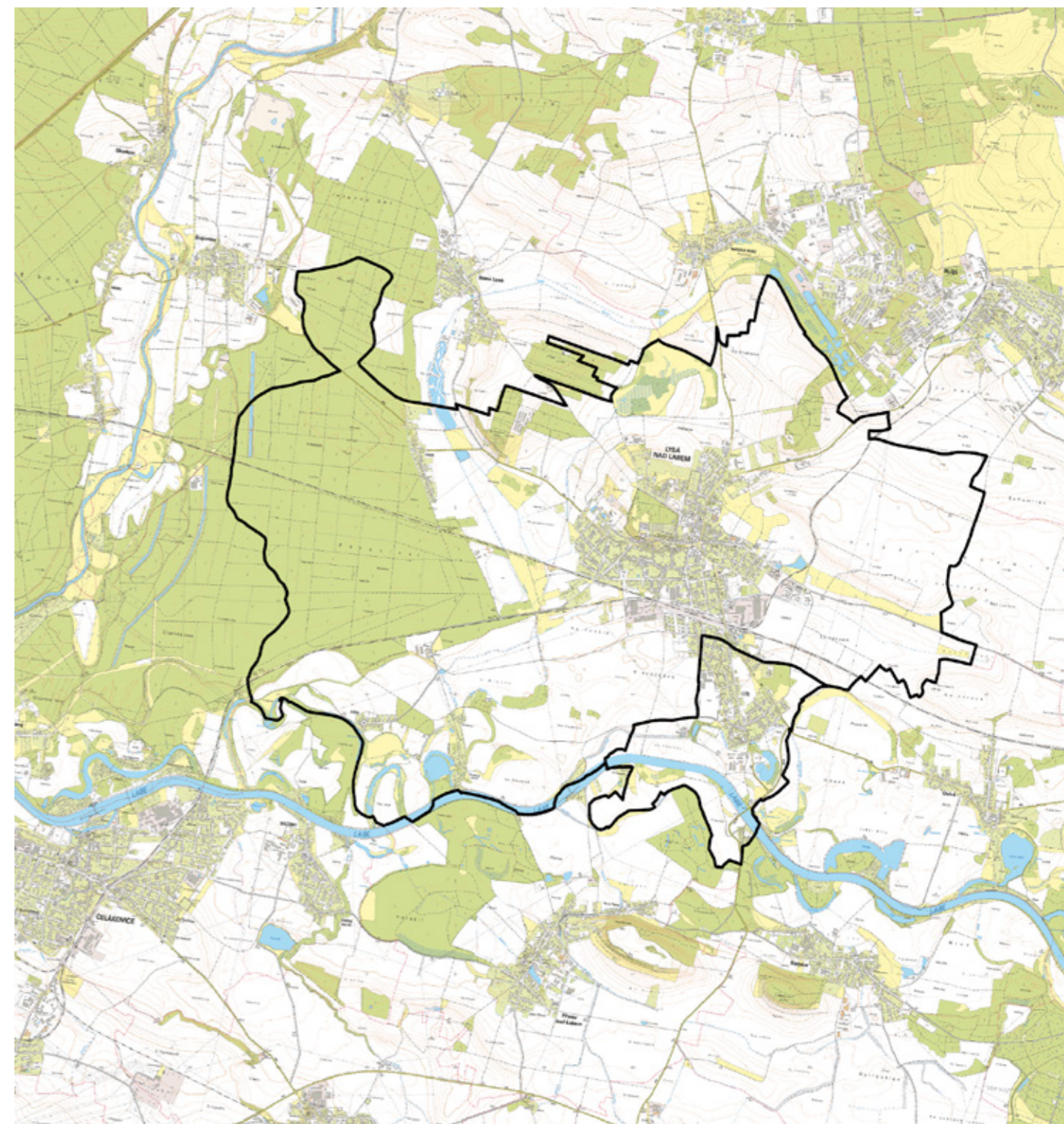
Semická s.r.o.
Bramko Semice
ZVO Group
Pěstitel Stratov a.s.
G' s Biopěstitel, s.r.o.

VIZUÁLNÍ PROJEV KRAJINY

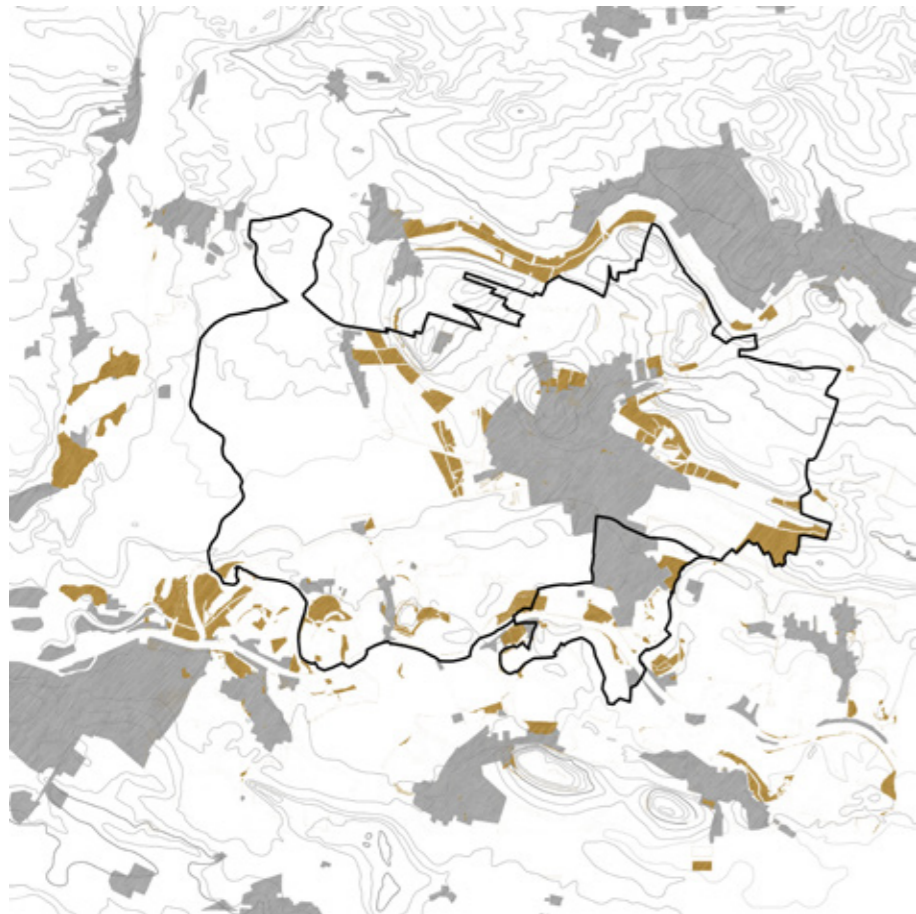
Krajina v okolí Lysé nad Labem není příliš pestrá a vizuálně působí poněkud **jednotvárně**. Široké roviny, které se rozprostírají po obou stranách, jsou jen občas přerušovány několika vyvýšenými útvary. Nejvýraznější z těchto útvarů tvoří zámek s klášterem na zámeckém vrchu, který se stává dominantou Lysé. Na východ od zámku se pak nachází vrch Šibák, jehož nadmořská výška dosahuje 228 metrů.

Na druhé straně řeky Labe, naproti Lysé, se zvedají hřebeny **Polabského trojvrší**, které je nejvyšším geomorfologickým útvarem v okolí.

Nejvýznamnější z nich je Semická hůra, jejíž vrchol dosahuje výšky 230 metrů nad mořem. Přerovská hůra pak převyšuje Semickou o 6 metrů a zároveň je i rozlehlejší. Oba vrcholy jsou chráněny kvůli svému výskytu suchých trávníků a křovin na vápenitých podložích.

základní mapa ČR : mapa č. 31

Trvalý travní porost

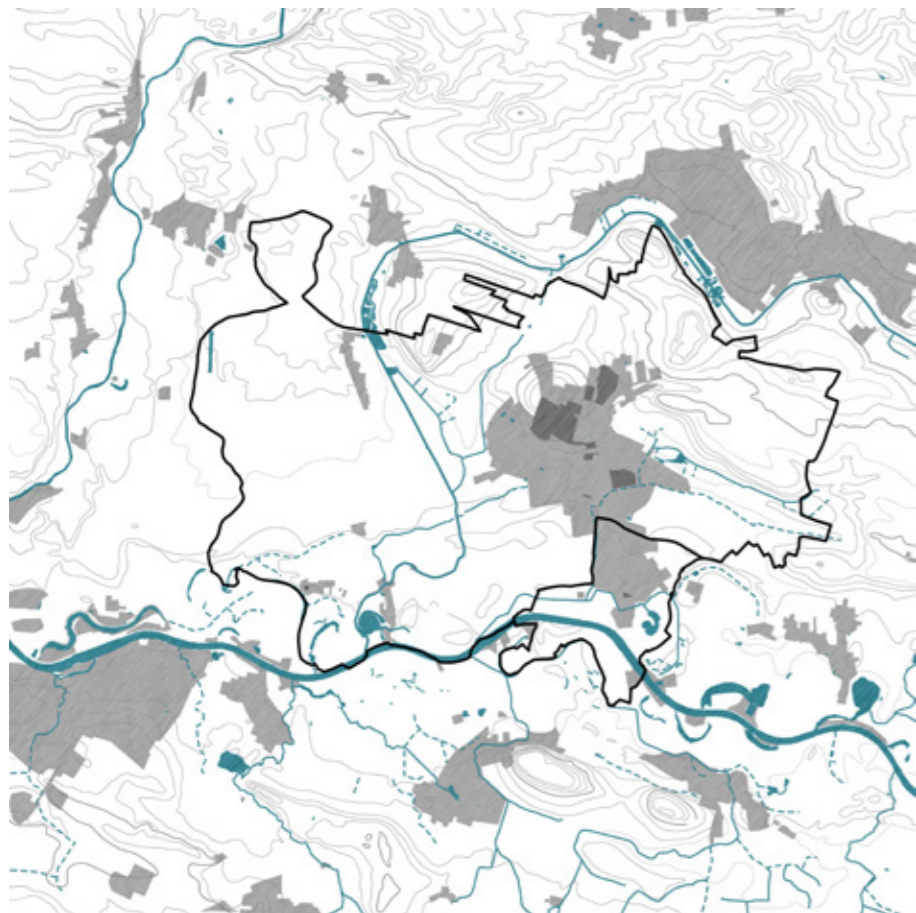
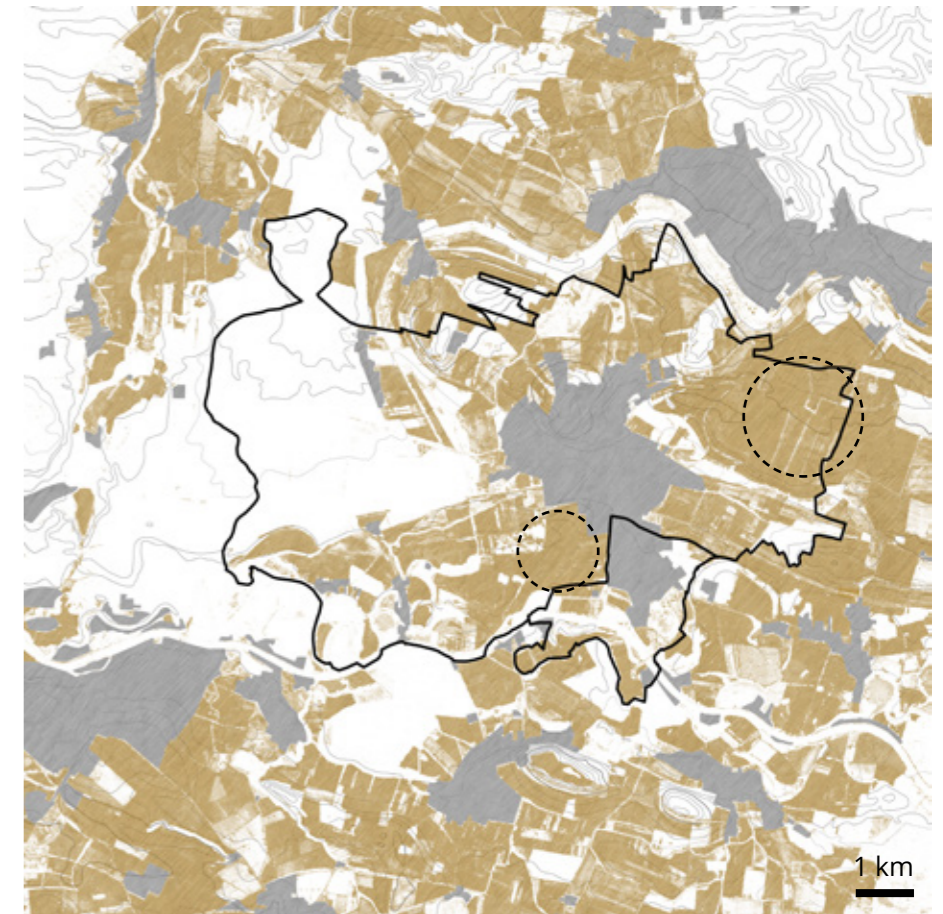
Tato mapa ukazuje oblasti s trvalým travním porostem, kterých je v území bohužel velmi málo. Lze z ní vyčíst, že tyto plochy nejsou rozprostřeny v celé délce nivních prostorů řek a potoků v této oblasti. Je důležité si uvědomit, že trvalé travní porosty mají klíčový význam pro udržení biodiverzity a zachování krajinných funkcí. Je nutné podporovat jejich rozšíření v různých typech krajiny a zlepšovat jejich kvalitu.

mapa č. 32

Zemědělské pozemky

Mapa zemědělských pozemků zobrazuje, že v tomto území orná půda převažuje. Bohužel je vidět, že zemědělské pozemky sahají až do říční nivy řeky Labe a koryt malých toků v území. Mapa také zvýrazňuje velké pozemky o rozloze více než 30 hektarů, které tvoří rozlehlé a neprostupné lány v krajině. Tento fakt může mít negativní dopad na biodiverzitu a ekosystémy v této oblasti.

mapa č. 34

Vodní toky a plochy

Území je známé svými významnými rybářskými oblastmi, které přitahují mnoho návštěvníků. Koryto řeky Labe zde slouží také jako důležitá dopravní cesta i když lodní doprava je v dnešní době na ústupu.

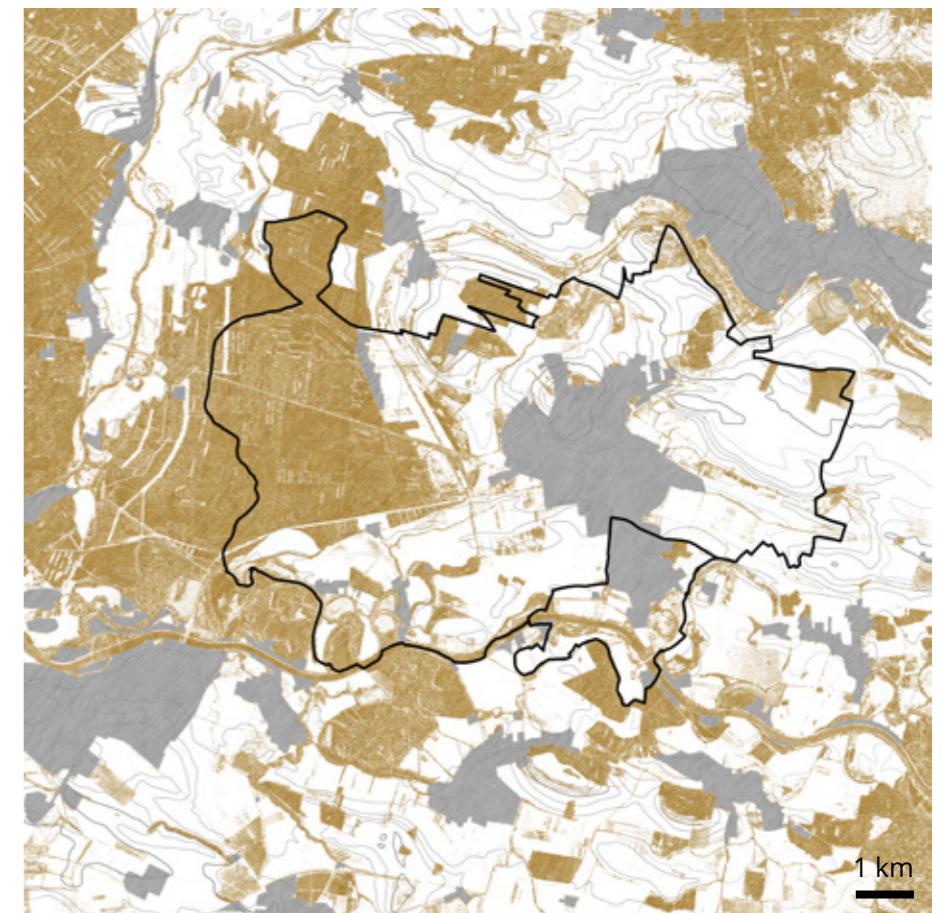
mapa č. 33

Krajinná mozaika

Mapa krajinné mozaiky zobrazuje všechna území, kde se nachází vegetace tvořená stromy. Tyto plochy jsou většinou izolované a nenasazují na sebe, což brání migraci zvířat.

Na západě území se nacházejí rozsáhlé císařské lesy a významnou část tvoří Přírodní rezervace Káraný - Hrbáčkovy tůně, která je bohatá na rozsáhlé plochy vegetace.

mapa č. 35

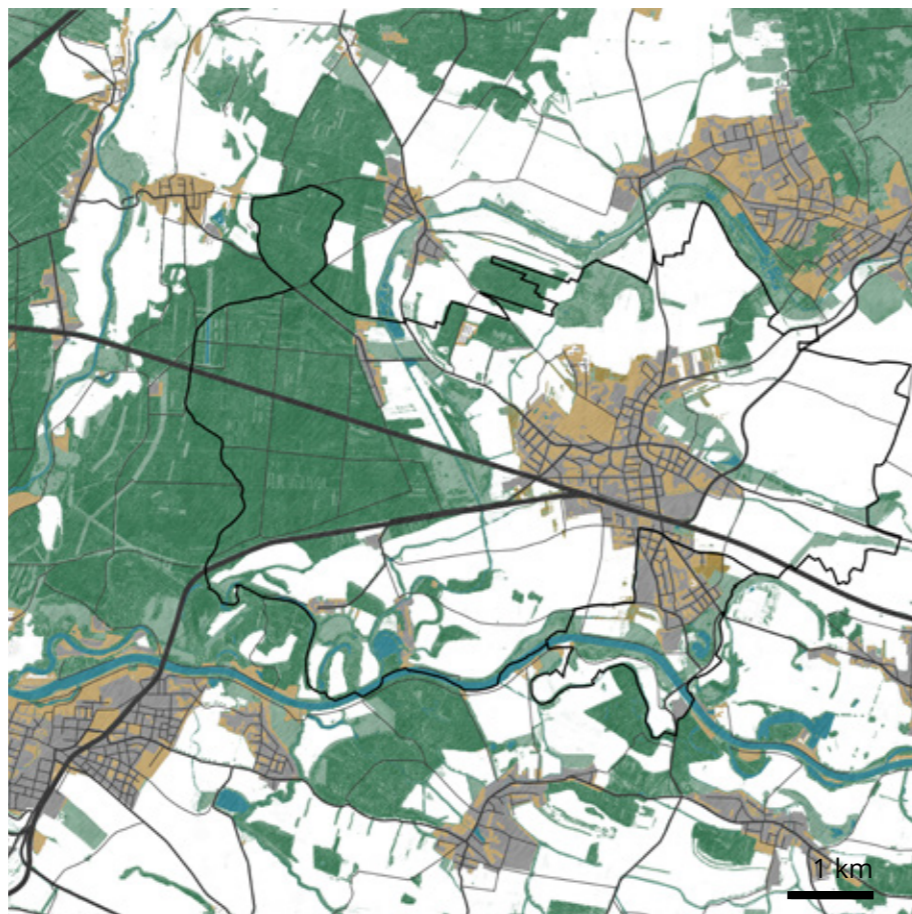

LAND - COVER současný stav

V současné době převažuje **orná půda**, která zabírá více než 50% celkového řešeného území.

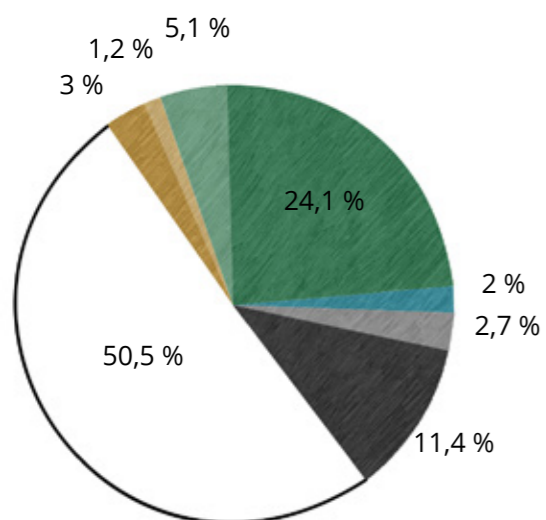
Druhou nejvýznamnější skupinou jsou **lesní pozemky**, které tvoří 24% rozlohy. Ostatní plochy, jako jsou silnice, železnice a další komunikace, se podílejí 11,4%. **Zahrady, vnitrobloky a parky** představují nejmenší část s pouhými 1,2%, následované vodními plochami (2%) a zastavěnými plochami (2,7%). **Ovocné sady** se rozkládají na 3% území. **Trvalý travní porost** je zastoupen zhruba 5% celkové rozlohy.

Tato data naznačují, že v současném stavu je převládajícím využitím půdy zemědělství, zejména orná půda. Lesy představují významnou část území, která poskytuje přírodní

zdroje a biodiverzitu. Ostatní plochy jsou využívány pro dopravu a infrastrukturu. Zahrady, vodní plochy, zastavěné plochy a ovocné sady mají menší podíl, ale stále představují důležitou součást krajiny.

Při plánování a rozvoji území je třeba zohlednit tuto strukturu využití půdy a hledat vyvážený přístup, který bude brát ohled na potřeby zemědělství, ochranu přírody, dopravní infrastrukturu a rekreační plochy.

Současný stav

	Orná půda	1650 ha
	Zahrady, vnitrobloky a parky	98 ha
	Ovocné sady	40 ha
	Trvalý travní porost	165 ha
	Lesní pozemky	788 ha
	Vodní plochy	65 ha
	Zastavěná plocha	89 ha
	Ostatní (komunikace, aj.)	372 ha

celkem 3267 ha

STRUKTURA SÍDLA

Město Lysá nad Labem je rozděleno do několika částí, které se liší významem a charakterem. Hlavním centrem je historické jádro města, které se nachází na kopci a dominuje mu zámek, klášter a kostel v jeho blízkosti.

Okolo centra se rozprostírá **starší zástavba rodinných domů a menších bytových domů**. Na jižní straně města se nachází **průmyslová zóna** s výrobními halami a skladovými prostory.

Ve městě je také několik **obchodních zón**, které se nachází v okrajových částech města. Nachází se zde především větší obchody s potravinami a spotřebním zbožím, ale také menší specializované obchůdky a služby.

V západní části města se nachází areál **sportovního stadionu a hřišť**, které jsou využívány pro sportovní akce a tréninky místních sportovních klubů. Areál zámku je otevřený veřejnosti jako **městský park** pro rekreaci a relaxaci.

Celkově lze říci, že sídlo města Lysá nad Labem má charakter menšího města s výrazným historickým centrem, okrajovými obytnými čtvrtěmi, průmyslovou zónou a obchodními zónami. Doprava je zde zaměřena na silniční a železniční dopravu.

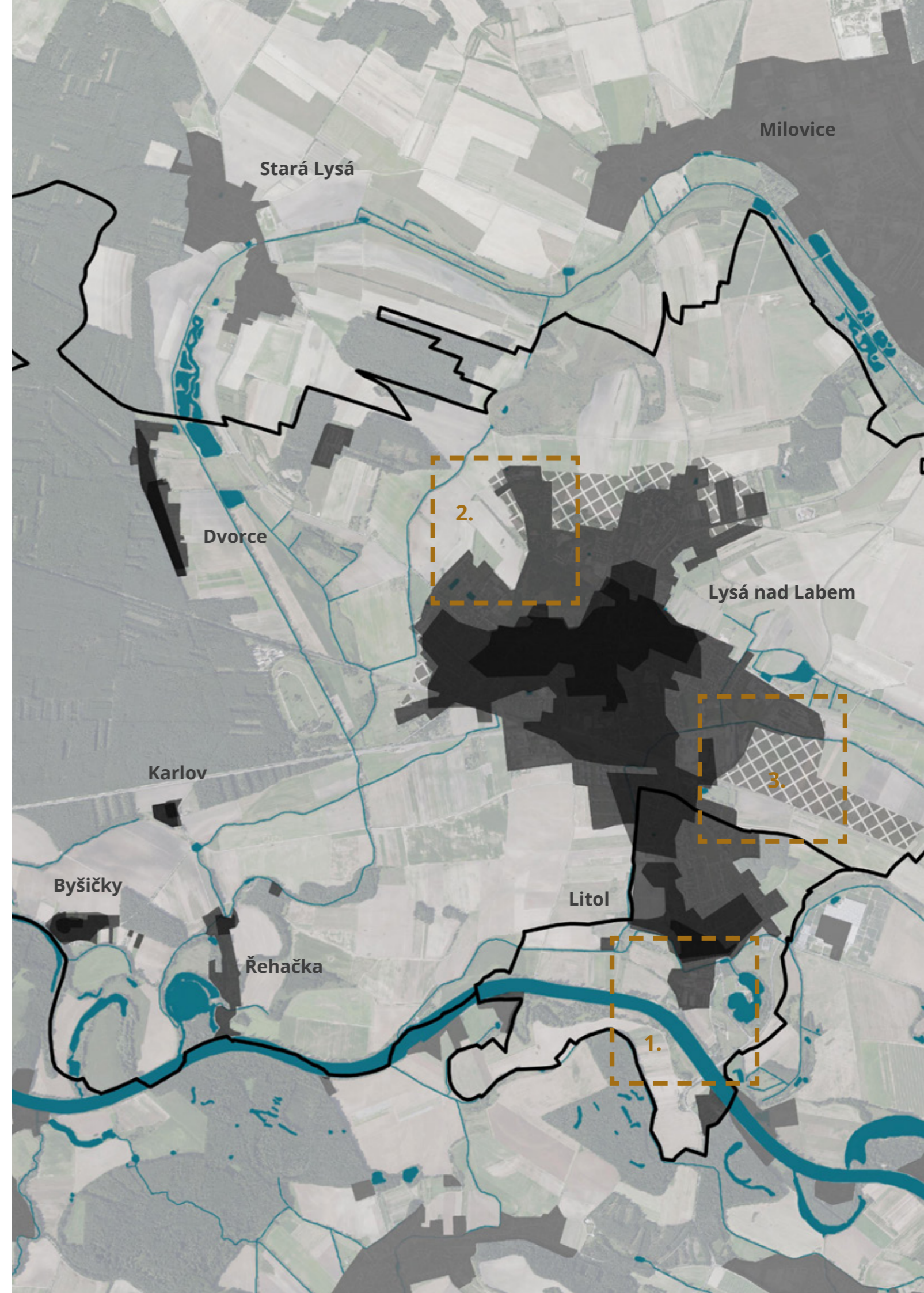
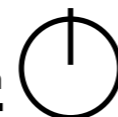
Město nabízí sportovní a rekreační možnosti, a v okolí se nachází přírodní památky, které jsou vhodné pro turistiku a rekreaci.

Nejtmavší barva na mapě představuje **nejstarší části města** a ostatních osad Dvorce, Litol, ale také hospodářský dvůr Karlov a barokní vesničku s okrouhlou návší Byšičky.

Střední šedá představuje rozlohu města v **druhé polovině 19.století** a vznik osady na Řehačce. Nejsvětlejší šedá ukazuje rozlohu města tak jak ho známe **dnes** a vyšrafované plochy nastiňují **záměry** v zástavbě z územního plánu.

LEGENDA :

- hranice katastru Lysé nad Labem —
- rozloha intravilánu první pol. 19 st. ■
- rozloha intravilánu druhá pol. 19 st. ■
- aktuální rozloha intravilánu ■
- plánované plochy pro zástavbu ▨
- vodní plochy stávající ■
- detaily krajinného rozhraní ▤

KRAJINNÉ ROZHRAŇÍ

Krajinné rozhraní mezi sídlem a krajinou je velmi důležité z několika důvodů. Pro obyvatele může být **esteticky příjemné**, pokud je navrženo a udržováno správně. Kvalitní krajinné rozhraní může přispět k **pocitu klidu a pohody** a může také podpořit různé formy **rekreace a sportu**.

Pro turisty může být krajinné rozhraní atraktivním cílem, zejména pokud je **zahrnuto** v nějakém turistickém programu nebo **turistických trasách**.

Pro místní floru a faunu může krajinné rozhraní sloužit jako důležitý **ekologický koridor**, který umožňuje pohyb druhů a jejich šíření do dalších oblastí.

Může také poskytovat **přirozené stanoviště** pro různé druhy rostlin a zvířat, které se přizpůsobují konkrétním podmínkám. Krajinné rozhraní může být také důležitým zdrojem potravy pro různé druhy živočichů, například pro ptáky, hmyz a savce.

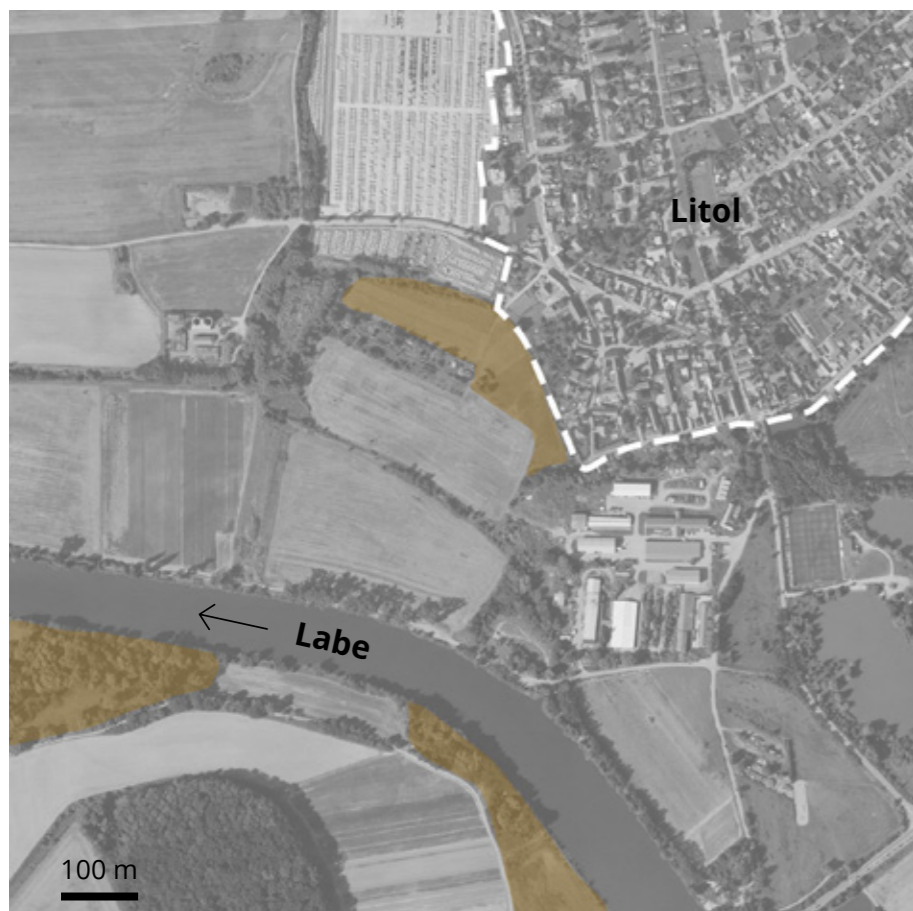
Kvalita krajinného rozhraní a jeho význam je však také závislá na způsobu, jakým je využíváno. Pokud je krajinné rozhraní poškozováno lidskou činností, může to mít negativní dopad na místní **biodiverzitu a ekologickou stabilitu**. Zeleň vysazená jako rozhraní může také pomoci omezit prašnost a hluk v sídle, neboť funguje jako absorpční prvek.

Rozhraní 2.

Pravděpodobně jediné místo se snahou o krajinné rozhraní města. Zámecký park vytváří dobrý základ pro rozhraní, v severní části vidíme ovocné sady které také tvoří krajinné rozhraní.

- hranice kompaktní zástavby
- plochy vegetace

mapa č. 38

Rozhraní 1.

řiční niva Labe, zástavba části města Litol a zemědělská krajina

Kompaktní zástavbu přerostly areály průmyslových a jiných areálů, zemědělské pozemky až k hranici zástavby - velká prašnost v sídle, velice málo zeleně v blízkosti zástavby.

- hranice kompaktní zástavby
- trvale travní porost

mapa č. 37

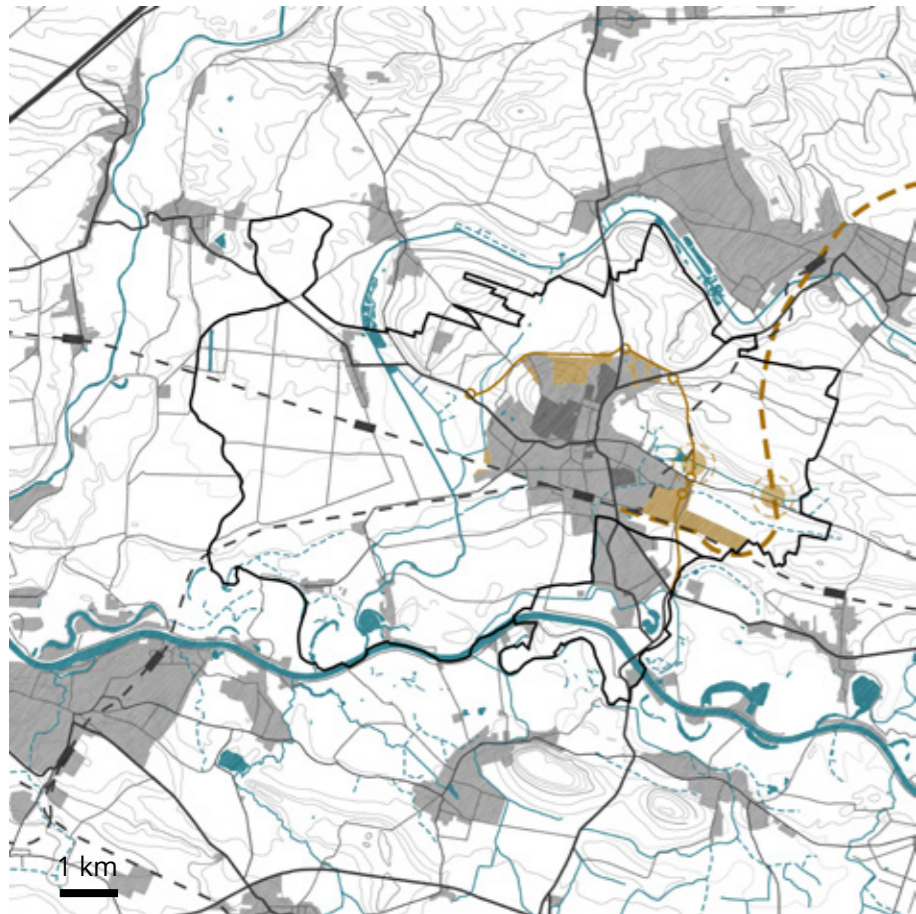
Rozhraní 3.

Toto území krajinného rozhraní se značně odlišuje od předchozího příkladu u zámku, neboť zde úplně chybí přechod mezi urbanizovaným a venkovským prostředím. Zástavba se mění přímo v zemědělské pozemky. Tento přechod může být také velmi ostrý a může způsobovat rušení přirozené krajinné scenérie. Také kvůli velkým zemědělským pozemkům krajina postrádá lidské měřítko.

- hranice kompaktní zástavby
- plochy vegetace

mapa č. 39

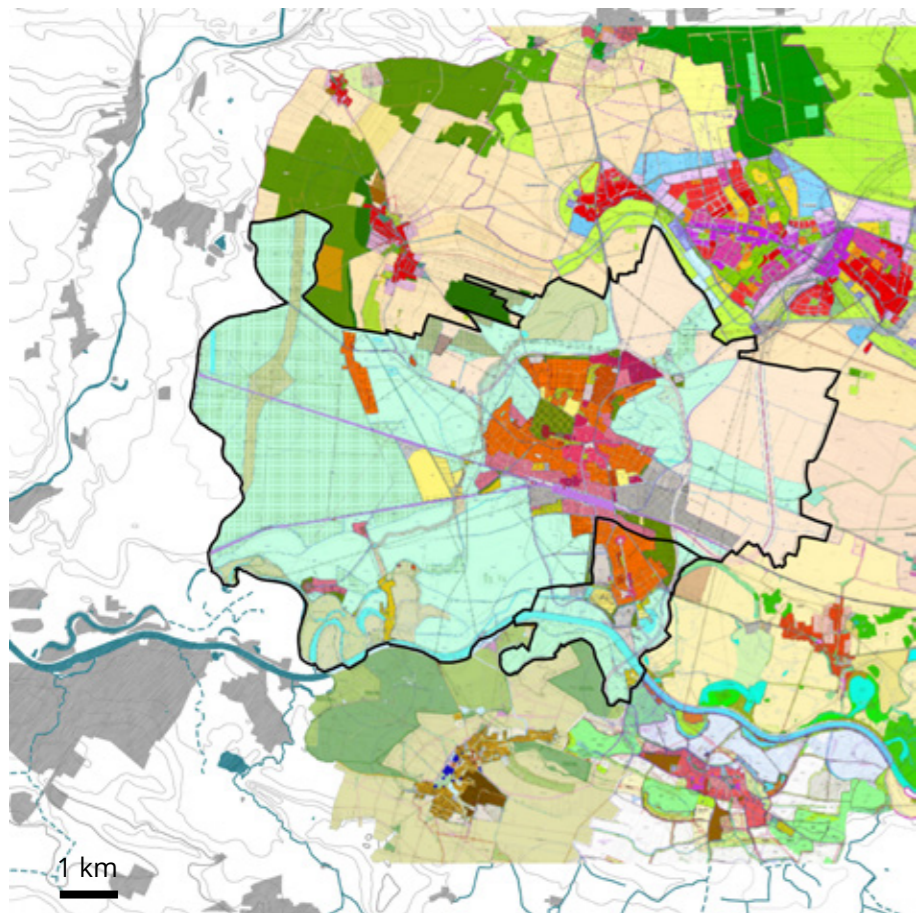

Záměry v území

- železnice
- silnice III.třídy
- silnice II.třídy
- dálnice
- plánovaná trasa obchvatu města
- plánovaná trať - Všejsanská spojka
- plánovaná zástavba

mapa č. 40

Územní plán

Jedním z hlavních problémů je dopravní situace v centru města, způsobená křižovatkou dvou silnic II. třídy na Husově náměstí.

Pro řešení této situace byl navržen nový silniční obchvat, který však narazil na konflikt s chráněným mokřadem Žabák a společně s plánovanou Všejsanskou spojkou způsobí fragmentaci krajiny. Navíc návrh také vede kolem Hrabanovské černavy a negativně by ovlivnil její propustnost a biodiverzitu.

Plánovaná výstavba také zahrnuje nové obytné a průmyslové plochy, které by mohly ohrozit kvalitní černici na východě města.

mapa č. 41

PROSTUPNOST A INFRASTRUKTURA

Tato část se zaměřuje na lidskou interakci s krajinou, včetně historických i současných stop, které v krajině zanechaly. Zahrnuje též téma dostupnosti a zajímavých míst pro rekreaci.

Významným faktorem pro člověka v krajině je její **prostupnost**, tedy schopnost volně se v ní pohybovat. Dalším aspektem je **dopravní dostupnost**, která může mít významný vliv na ekonomický a turistický rozvoj daného území.

Územím prochází silnice II/272. Jedná se o silnici druhé třídy z Českého Brodu do Bělé pod Bezdězem. Dále jsou to silnice II/332 a II/33.

V blízkosti Lysé nad Labem také prochází dvě dálnice. Jedná se o dálnici D11 z Prahy do Hradce Králové a D10, která vede z Prahy do Mladé Boleslavi.

Vzhledem k intenzivní dopravě na těchto komunikacích mohou mít dopad na místní obyvatele. Zvýšený provoz vozidel může vést ke zvýšení hlukového a emisního znečištění vzduchu, což může mít negativní dopad na zdraví obyvatel. Na druhou stranu, silnice a dálnice jsou pro turisty důležité pro snadné přístupy do města a okolí.

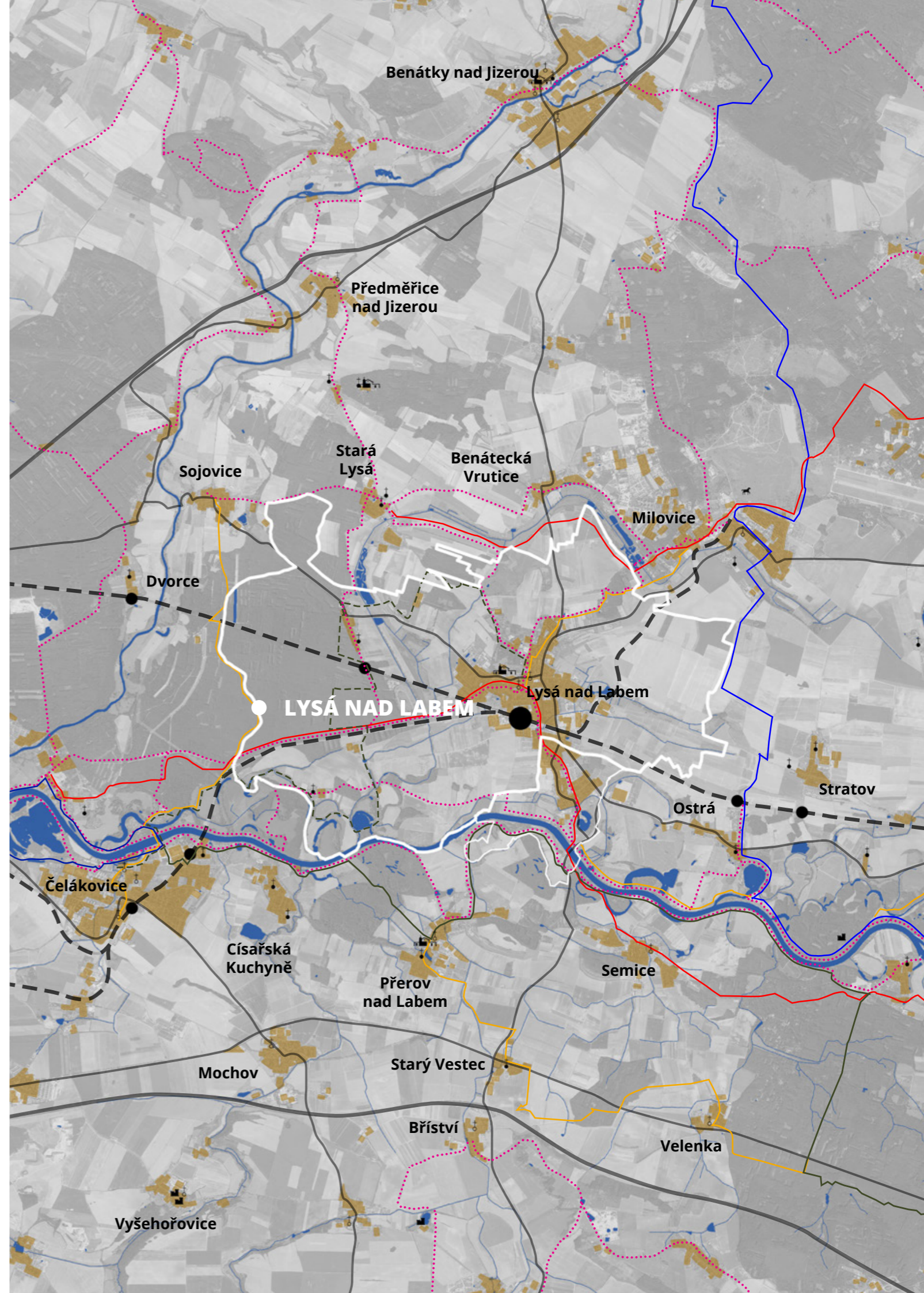
V oblasti se také nachází **tři železniční tratě**, jedno nádraží Lysá nad Labem a jedna železniční zastávka Lysá nad Labem - Dvorce.

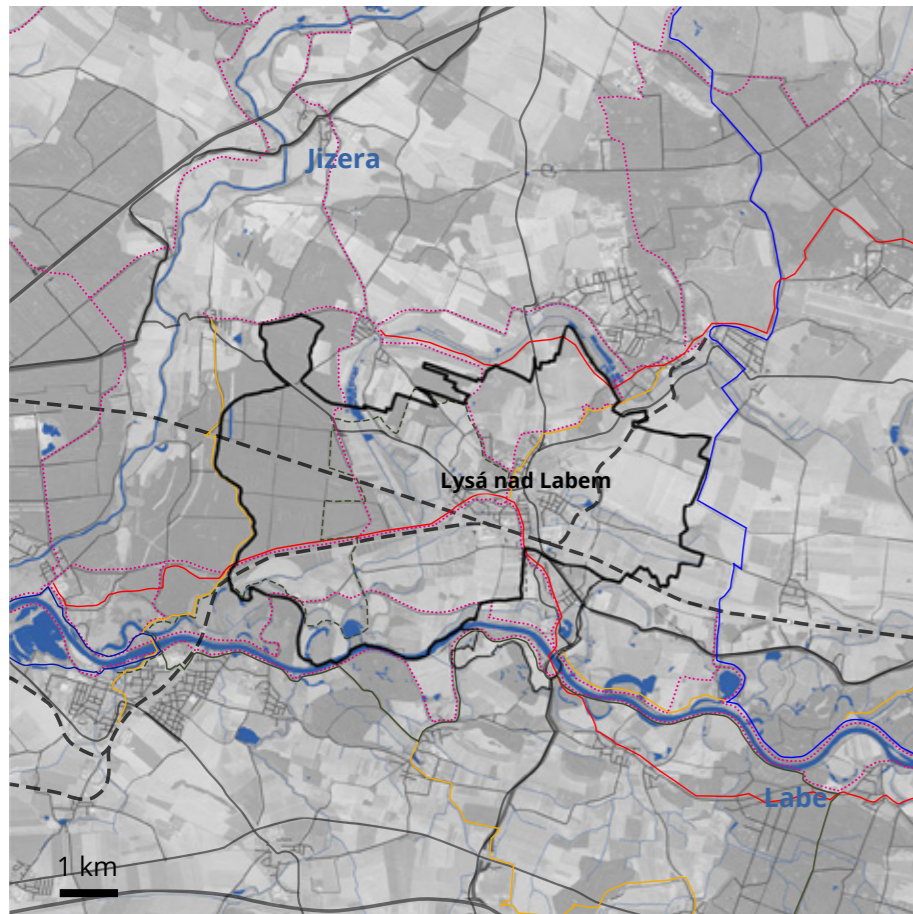
Jelikož je Lysá nad Labem v nížinném Polabí je území také bohaté na **cyklostezky a cyklotrasy**. Územím vede cyklotrasa č. 2, dále Labská stezka, EV4 a 0019, 0037, 0041 a 8149. V jedné části Labské stezky je bohužel její trasa odkloněna od řeky a vede skrz zemědělské pozemky. V létě bývá tento úsek stezky velice nepříjemný pro cyklisty, při vysokých teplotách tak musí projíždět mezi poli bez jakékoli doprovodné zeleně.

Územím také prochází spousta **naučných a turistických tras** - viz mapa na vedlejší straně.

LEGENDA:

katastrální území Lysé nad Labem	==
zastavěné území	●
železnice	- - -
silnice II.třídy	—
silnice III.třídy	—
dálnice	—
turistické stezky :	
červená	—
zelená	—
modrá	—
žlutá	—
cyklotrasy	••••
železnice, žel. zastávka	- - - ●
zámek	🏰
kostel	✝
kaple	✝
zřícenina	🏰

turistické a naučné stezky

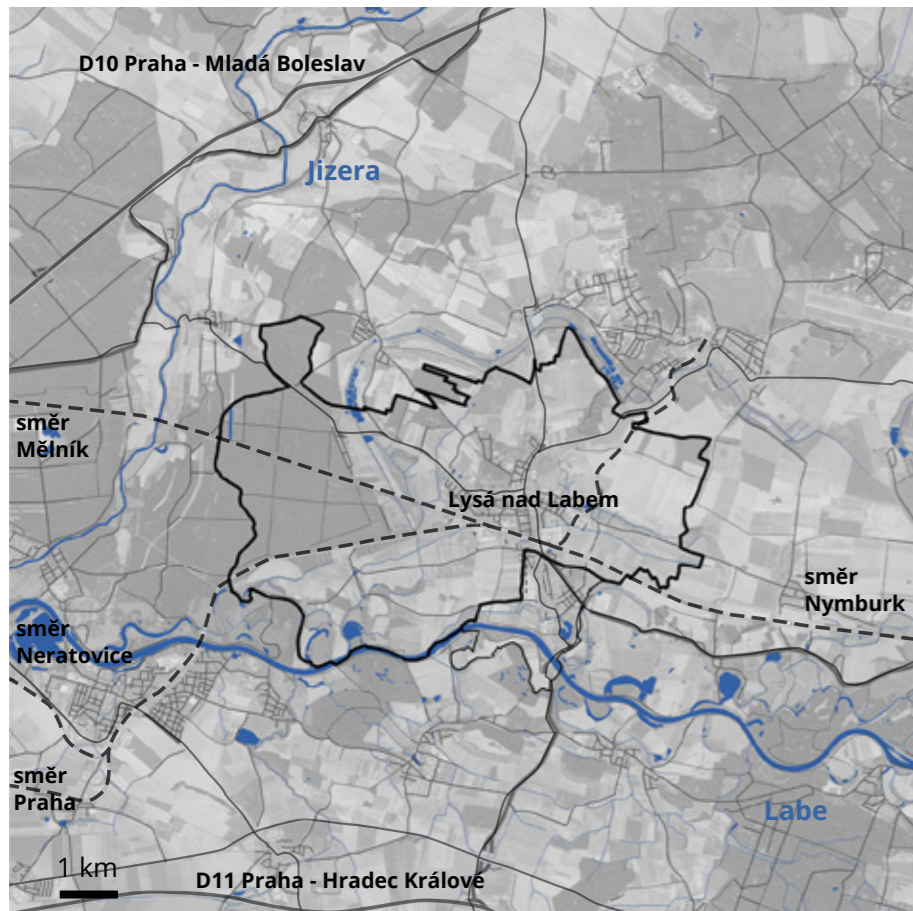
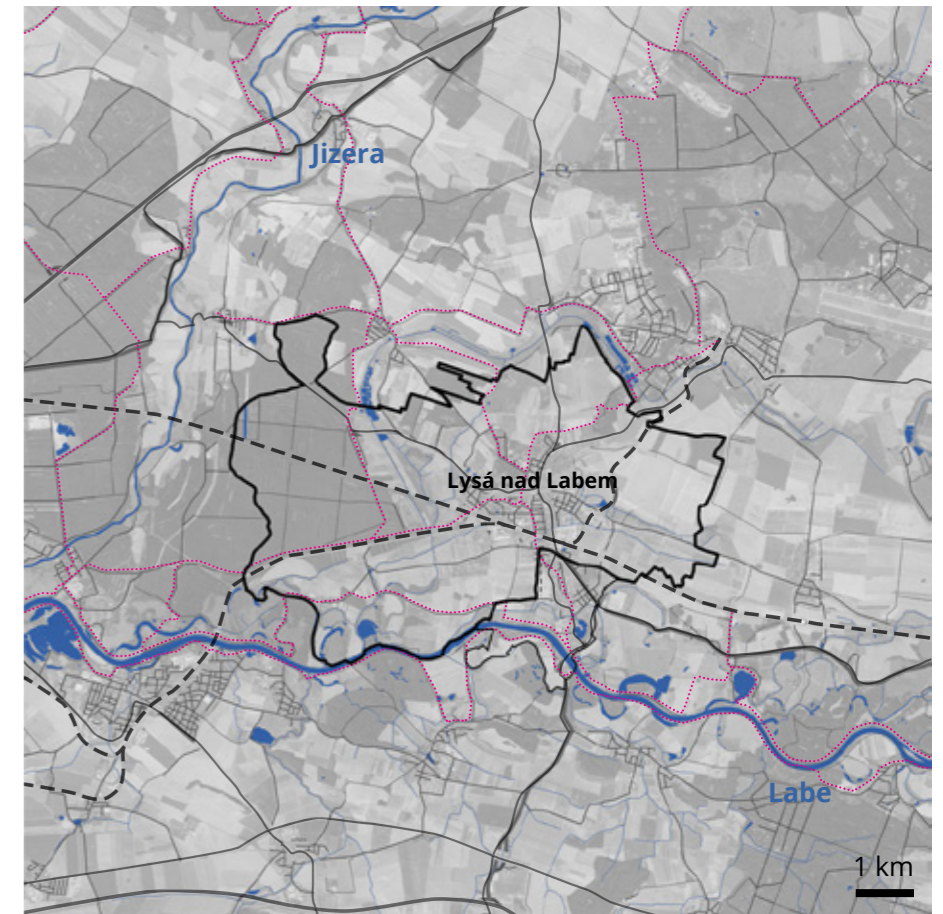
- turistické stezky :
- červená
- zelená
- modrá
- žlutá
- cyklotrasy
- železnice
- silnice III.třídy
- silnice II.třídy
- dálnice

mapa č. 42

cyklotrasy a cyklostezky současný stav

- cyklotrasy
- železnice
- silnice III.třídy
- silnice II.třídy
- dálnice

mapa č. 44

prostupnost současný stav

- železnice
- silnice III.třídy
- silnice II.třídy
- dálnice

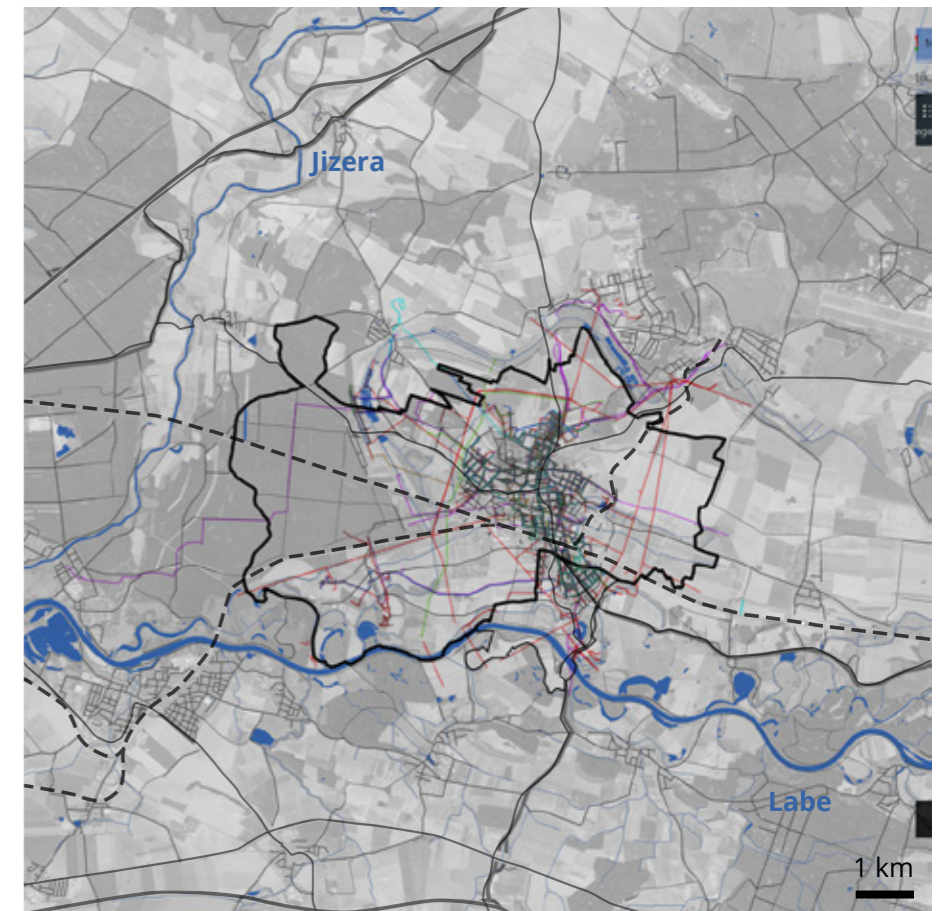
mapa č. 43

technická infrastruktura

soutisk

- el. vedení
- plynovod
- vodovod
- železnice
- silnice III.třídy
- silnice II.třídy
- dálnice

mapa č. 45

ZAJÍMAVÁ MÍSTA A REKREACE

Lysá nad Labem je městem nacházejícím se v **úrodné polabské nížině**, která je bohatá na zemědělskou produkci a proto nabízí mnoho příležitostí pro agroturistiku. **Cyklistické stezky** a **přívětivý terén** umožňují návštěvníkům objevovat krásy této oblasti na kole. Kromě toho je v Lysé nad Labem mnoho kulturních a historických památek, které jsou pro návštěvníky velmi zajímavé. To vše dělá z Lysé nad Labem ideální místo pro trávení dovolené nebo **víkendového výletu**.

V okolí města Lysá nad Labem se nachází mnoho potenciálně turisticky atraktivních lokalit, které jsou převážně přírodního rázu. Mezi tyto lokality patří například Národní přírodní památka **Hrabanovská černava**, Přírodní rezervace **Káraný – Hrbáčkovy tůně** a Mokřad Žabák. Tyto lokality jsou bohaté na výskyt vzácných živočichů a rostlin, které jsou vázány na vodní biotopy. Přes Hrbáčkovy tůně vede jedna naučná stezka, která je doprovázena informačními panely, což umožňuje návštěvníkům získat vzdělání o fauně a floře v této oblasti.

V oblasti se nachází také několik zařízení, které jsou zaměřené na **koně**. V blízkosti trati na Čelákovice se nachází koňské závodiště a několik farem, jako například farma Karlov a farma Řehačka, které jsou obklopeny výběhy s koňmi.

Tyto přírodní a kulturní atrakce mají mnoho pozitivních dopadů na místní obyvatele a turisty. Pro místní obyvatele to znamená možnost využít tuto krásnou přírodu a atrakce jako místo pro **rekreaci a relaxaci**. Pro turisty zase nabízejí tato místa možnost poznat krásy této oblasti a zároveň se dozvědět něco o místní kultuře a historii. Tato území však mají také velký význam pro místní faunu a floru, která je zde chráněna a uchovávána pro budoucí generace.

V okolí Lysé nad Labem je v sezóně velmi oblíbený **samosběr ovoce**, zejména jahod a dalších plodin. Tato aktivita má vysoký potenciál pro rozvoj **agroturistiky** v této oblasti.

Je důležité podpořit tyto aktivity a rozvíjet je dál, což může přinést mnoho výhod pro **místní ekonomiku a turistický průmysl**. Využití této příležitosti může pomoci k podpoře místních zemědělců, kteří mohou prodávat své produkty přímo návštěvníkům a turistům, kteří se zajímají o agroturistiku. Samosběr ovoce může být také zajímavou zábavou pro rodiny s dětmi, kteří mohou v příjemném prostředí strávit čas a zároveň se naučit více o zemědělské výrobě a zpracování potravin.

samosběr jahod obr. č. 25

ilustrační obr. cyklistika obr. č. 27

Výstaviště Lysá nad Labem obr.č. 26

sochařská výzdoba v zámecké zahradě obr.č.28

zámek Lysá nad Labem obr. č. 29

Kostel Narození sv. Jana Křtitele v Lysé obr.č. 30

Národopisné muzeum a skanzen Přerov n.L. obr. č. 33

zámek Přerov nad Labem obr.č. 34

Eremitáž u sv. Václava obr. č. 31

náves v Byšičkách obr.č.32

Kaple Dvorce obr. č. 35

pastevní rezervace u Milovic obr.č.36

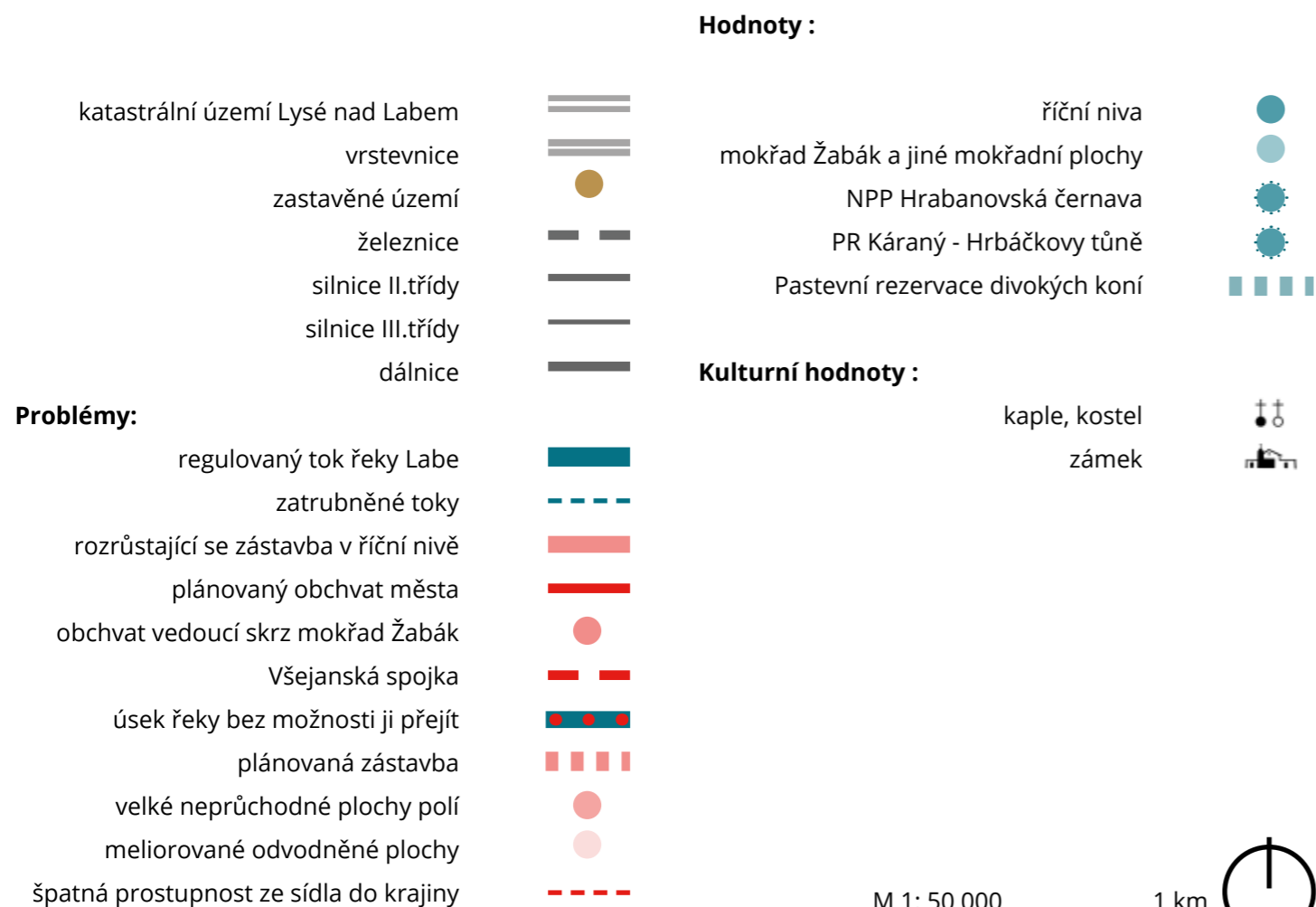

VYHODNOCENÍ

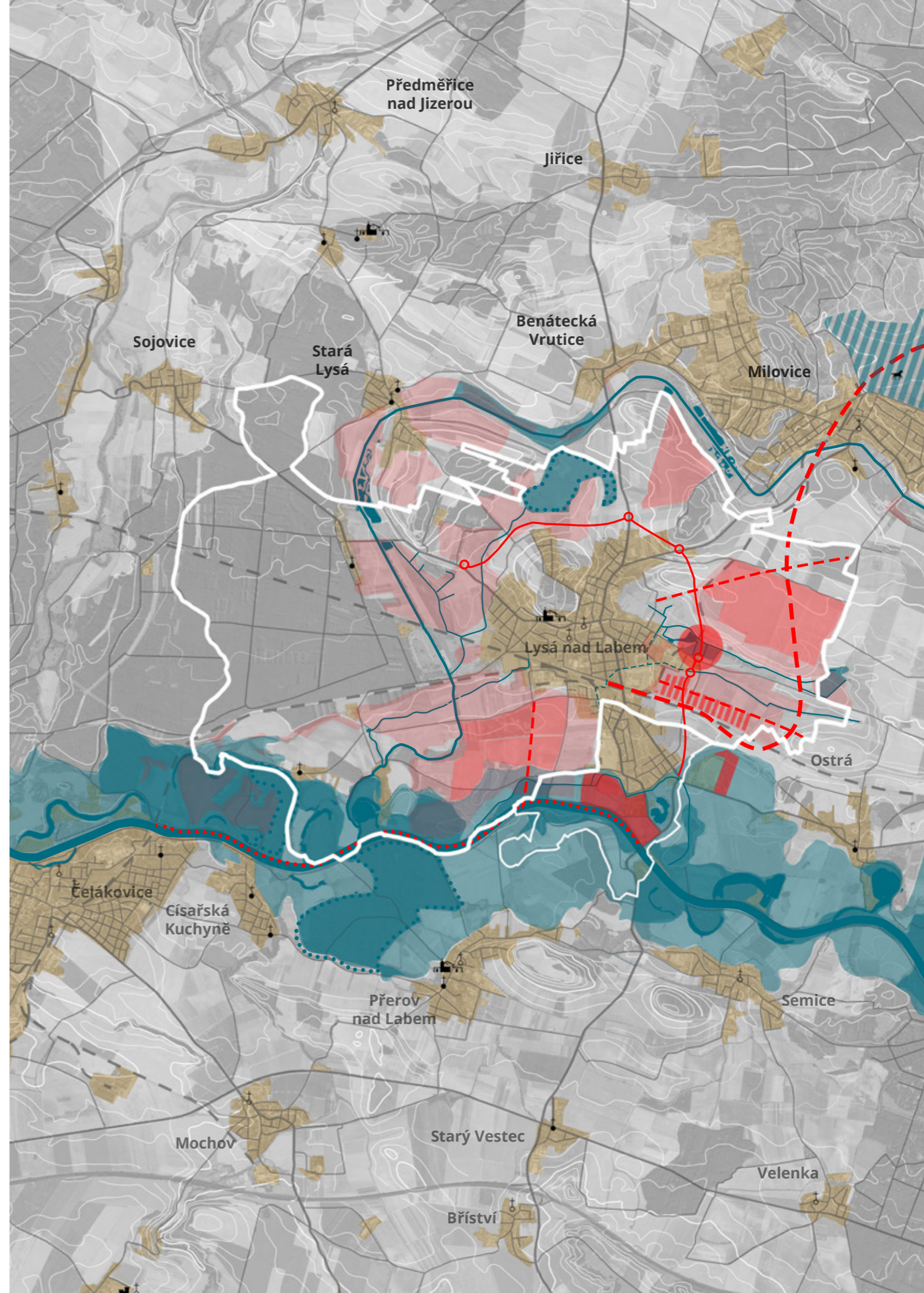
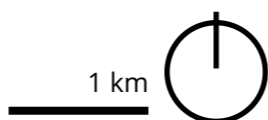
Jedná se o důkladné vyhodnocení provedených analýz, které shrnují zjištěné skutečnosti a představují zásadní podklad pro návrhovou část projektu. Tyto analýzy poskytují komplexní informace a detailní pohled na danou problematiku, což umožňuje efektivní a kvalitní navrhování. Jsou klíčovým prvkem při formulování strategií, rozhodování a plánování opatření, která povedou k dosažení stanovených cílů.

PROBLÉMOVÝ VÝKRES

Problémový výkres vyhodnocuje zjištěné podmínky v území z analýz a rozděluje je jednoduše do dvou kategorií - problémy a hodnoty. Vyhodnocováno bylo území podle dostupných mapových podkladů, které jsou uvedeny v této práci, společně s vyzorovanými skutečnostmi v terénním průzkumu.

M 1: 50 000

SWOT ANALÝZA

Ucelený soupis východisek pro návrh vyplývající z analýz

SILNÉ STRÁNKY

Návrh vychází z unikátní **krajiny říční nivy** řeky Labe a Mlynařice, které protékají ne-daleko Lysé. Tato oblast by si zasloužila být chráněna jako celistvý biokoridor. Nachází se zde mokřady a tůně, jako např. **Hladoměř** a **Tůně a mokřady Josefov**.

Významnou výhodou této oblasti je její dob-rá dostupnost všemi druhy dopravy, zejmé-na **vlakem a na kole**. Procházejí zde cyklo-stezky a turistické naučné stezky, jako jsou EuroVelo 4 a **Labská cyklostezka**.

Tato oblast je také bohatá na přírodní krásy a chráněné území, včetně přírodních památek a památných stromů. Zároveň se jedná o významné zemědělské území, které je do-movem drobných zemědělců a koňských fa-rem.

Centrum Lysé nad Labem je **městská pa-mátková zóna**, která se pyšní barokní kraji-nou a stopami minulosti, jako je zámek a zá-mecký park, nebo barokní vesnice Byšičky.

Díky své blízkosti k hlavnímu městu Praze je Lysá nad Labem atraktivním místem pro by-dlení. Lidé zde rádi žijí a mají silnou motivaci a touhu podílet se na zlepšování svého okolí, což se projevuje například **aktivitou v sou-vislosti s mokřadem Žabák**. Tato oblast je ideálním místem pro rozvoj projektů, které zohledňují ochranu přírodního prostředí a ekosystémových služeb.

SLABÉ STRÁNKY

Po provedené analýze území byly zjištěny některé nedostatky, které je nutné řešit. Jedním z hlavních problémů je **regulovaný tok řeky Labe**, který v území funguje jako odvodňovací neboli drenážní opatření a od-vádí veškerou dešťovou vodu rychle z úze-mí pryč. Navíc k rychlému **odtoku dešťové vody** dochází také v zastavěné oblasti města a především na zemědělských pozemcích. Zásadním problémem je také zatrubnění toků, sjednocené velké zemědělské pozem-ky, které znemožňují kvalitní průchodnost krajiny a nerespektují historické cesty.

Další nedostatky jsou spojené s dopravou. Stav cest v sídle a v krajině je nedostatečný a dochází k postupné ztrátě průchodnos-ti krajiny. Navíc stavby velkých dopravních těles, jako např. obchvat Lysé nad Labem a Všejsanská spojka, nebo VRT ohrožují pří-rodě blízké plochy. Absence lidského mě-řítka v krajině také **snižuje biodiverzitu a vede k jednotvárnosti krajiny**.

Hospodaření na zamořených půdách v ob-lasti říční nivy Labe a potoka Mlynařice je dalším problémem, stejně jako **intenzivní zemědělství** na velkých plochách. Dopravní situace se zhoršuje a centrum města je pře-plněné. Plánovaná výstavba obchvatu přes významnou plochu mokřadu Žabák a pláno-vaná železniční trať Všejsanská spojka by ale mohly vytvořit další **výrazné bariéry v úze-mí**.

Posledním problémem je postup zástavby až k řece do říční nivy a plánovaná výstavba v oblastech nejurodnější půdy a v říční nivě. Tyto nedostatky musí být řešeny s ohledem na ochranu krajiny, biodiverzity a prostup-nosti území.

PŘÍLEŽITOSTI

Přirozené podmínky oblasti jsou ideální pro **pěší turistiku a cykloturistiku**, a to vytvá-ří příležitosti pro další rozvoj těchto aktivit, jako například zlepšení prostupnosti a pří-stupnosti krajiny prostřednictvím výstavby dalších cyklotras, cyklostezek a cyklopruhů.

Dále je možné **rozšířit infrastrukturu** pro sport a volnočasové aktivity, aby mohli oby-vatelé využívat více možností k trávení svého volného času. V rámci zajištění dostupnosti ke všem částem města lze zvažovat imple-mentaci veřejné dopravy.

Existují další příležitosti v tomto území, jako je například **využití vodních ploch** pro dal-ší aktivity, rozšíření a nová využití říční nivy, **podpoření zadržování vody v nivě**, obno-va některých slepých ramen a **revitalizace** menších toků v území.

Dále by mohla být podporována **agroturis-tika**, šetrné zpřístupnění chráněných oblastí pro turisty, pozemkové úpravy v okolí města, **zvýšení biodiverzity** a rozdělení zeměděl-ských ploch pro napojení biocenter pomocí funkčních biokoridorů. Navíc by mohlo být dosaženo zlepšení zadržování vody v krajině využívané pro zemědělství.

HROZBY

V území se vyskytují různé hrozby, které mo-hou mít vliv na jeho rozvoj. Mezi nejvýraz-nější patří zhoršující se **dopravní situace**, která vede k přehlcení centra města. Tento problém může být dále zhoršen stavbou obchvatu přes významnou plochu mokřadu Žabák, což by mohlo mít vážné dopady na **místní ekosystémy**.

Další hrozbou v území je plánovaná výstav-ba železniční trati **Všejsanská spojka**, která by mohla výrazně omezit pohyb v krajině a stát se další významnou bariérou v území. Kromě toho se objevuje obava ohledně kle-sající podpory **sportu a volnočasových ak-tivit** v oblasti.

Závažnou hrozbou je také plánovaná výstav-ba v oblastech s nejurodnější půdou a v říční nivě, což by mohlo mít negativní dopady na místní biodiverzitu a zhoršit kvalitu života v oblasti. Je tedy důležité, aby se při plánová-ní dalšího rozvoje území braly v úvahu tyto hrozby a hledala se řešení, která minimali-zují jejich dopad.

V území je také výrazné nebezpečí spoje-né s problematickým hospodařením s vo-dou, kdy je zanedbáván stav vodních toků a vodních ploch. Areály průmyslové výroby se nacházejí v záplavových oblastech, což představuje riziko při nadměrných srážkách. Další hrozby v území představuje suché ob-dobí, způsobené rychlým odtokem dešťové vody v krajině, což vede k vodní a větrné ero-zi. Tyto faktory by mohly vést ke vzniku tzv. zemědělské pouště, což by mělo negativní dopad na biodiverzitu a životní prostředí v celé oblasti.

REFERENČNÍ PROJEKTY

Na základě **závěrů analytické části** je jasný směr uvažování pro návrh daného území. Kde dalším podkladem pro inspiraci a možnosti řešení jsou buď již realizované projekty ze zahraničí a nebo studie území. Tyto projekty a studie se zaměřují na **propojení města a krajiny, řeky** a poskytují mnoho cenných pohledů na tak komplexní tematiku. Přesto je však nezbytné brát v úvahu specifické lokální podmínky, které vyplývají z provedených analýz a jsou charakteristické pro oblast Polabí. Tyto podmínky představují klíčový východisko při formulaci návrhů a zajišťují jejich přizpůsobení místním potřebám a kontextu.

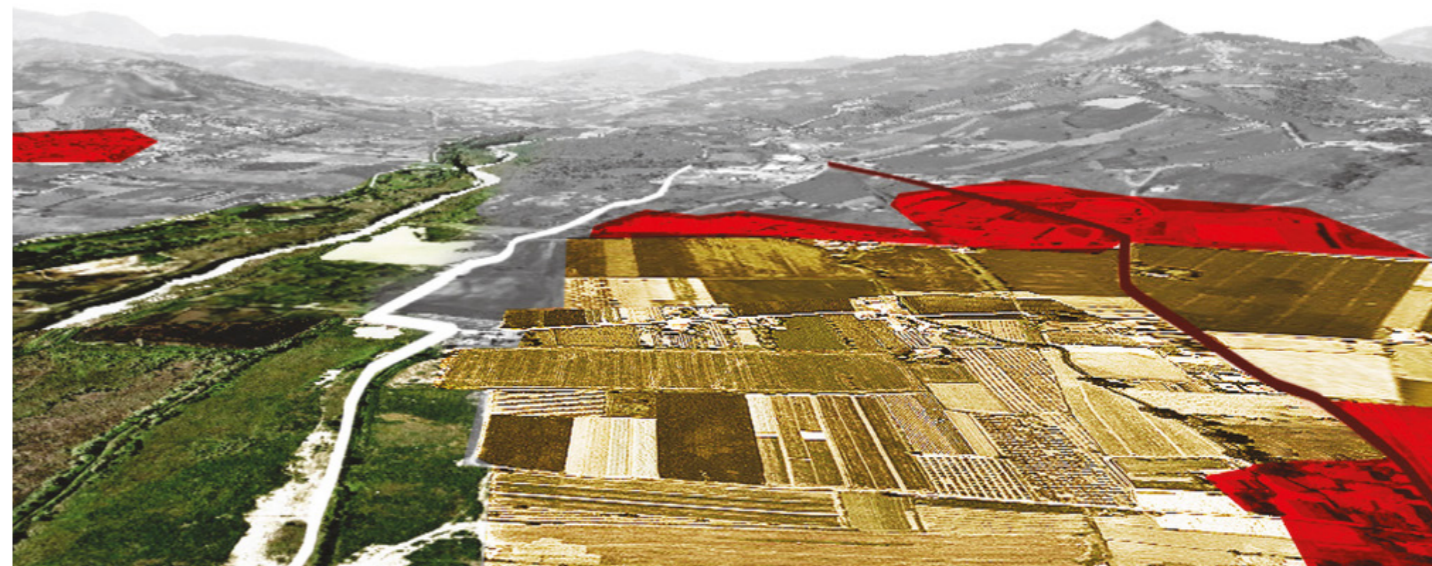
Jako první referenční projekt, který bude sloužit jako inspirace pro další rozvoj práce na projektu pro Lysou nad Labem, byl vybrán **Masterplan krajiny u řeky Marecchia** v Rimini, Itálie. Tento projekt byl vytvořený týmem architektů v čele s Enricou Dall'Arrou (vedoucí designu), Sarou Angelini a Matteem Zamagnim.

Hlavním cílem plánu pro zlepšení krajiny a životního prostředí v okolí řeky Marecchia mezi městy Santarcangelo di Romagna a Torriana v regionu Emilia-Romagna, Itálie, je vytvoření hybridní krajiny, která zachovává významný přírodní kontext. Vzhledem k rozrůstání okolních měst, které často ignorují a konfliktují s krajinnými hodnotami, se projekt zaměřuje na integraci těchto kontextů, revitalizaci oblastí s městským úpadkem a posílení hlavních spojnic s řekou, s ohledem na následující kritéria.

Jedním z hlavních aspektů je posílení přístupových cest k řece prostřednictvím terénních úprav a nových venkovských cest, které budou sloužit veřejnosti i soukromým zúčastněným stranám. Tato síť cest, která vytváří jakousi hřebenovitou strukturu, se bude táhnout od hlavní silnice až k řece Marecchia, což zaručí přímý a bezprostřední přístup k řece a cyklostezkám/pěším trasám, které se podél ní nacházejí.

Dalším důležitým prvkem je rozvoj hlavního přístupového systému a obnova parku, který se nachází v bývalém lomu a podmořské observatoři. Vytvoření rozsáhlého parku, který bude propagovat historické prvky, zejména „průmyslovou archeologii“ (jako například staré mlýny, bývalou železnici Santarcana a těžební lokality v údolí řeky).

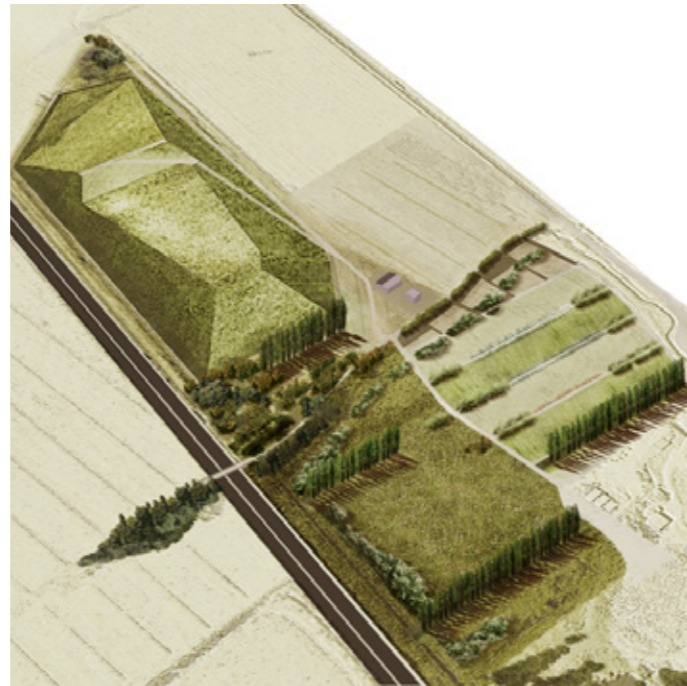
V rámci projektu je plánováno vytvoření druhé struktury, která bude mít podobu „hřebene“ a bude se skládat z vegetace. Tato struktura bude sloužit jako doplňkový prvek a zrcadlo k přístupové síti. Zelený systém byl navržen s cílem vytvořit výrazný přechod mezi přírodním prostředím, venkovem a městským prostředím, které se v této oblasti rozvíjejí téměř rovnoběžně. Bude se nacházet mezi korytem řeky a silnicí vedoucí do Santarcangela a bude sloužit jako vizuální prostředek pro vnímání krajiny a jejích proměn.

nahoře obr. č. 37
dole obr. č. 38

Jako další projekt byl vybrán **Projekt pro obnovení krajiny ASA** v Castel Maggiore Bologna Itálie. Projekt pro obnovu krajiny narušenou skládkou, která na tomto území vznikla.

Známky historické zemědělské krajiny, dodnes patrné jako struktura starověkého římského osídlení, se stávají referencí pro navrhování tvaru terénu aktivní skládky, koncipované jako orientační bod, a vkládání vegetačních linií a ploch. Vzor výsadby vytváří jak ekologické koridory pro divokou zvěř, tak cesty pro člověka, které spojují oblast s blízkými vodními toky, které mají důležité přírodní a kulturní hodnoty, ale jsou stěží dostupné kvůli přítomnosti velkých bariér technické infrastruktury v území.

obr. č. 39 - 41

Třetí projekt je **Projekt Nábřeží Temže**, Londýn - Kanada od architektonické kanceláře Stoss architects. Údolí řeky Temže v Ontariu je nejvýznamnější geomorfnní útvar v Londýně se soutokem dvou větví do třetí ve Forks. Kanadská řeka Heritage River představuje vynikající příspěvek ke kulturnímu dědictví, přírodnímu dědictví a rekreaci.

Minulost, přítomnost nebo budoucnost, Temže hraje ústřední roli při definování sociálních, kulturních, občanských a ekonomických možností pro obyvatele, dělníky a návštěvníky Londýna. Město zažívá soutok plánovacích příležitostí, které budou katalyzátorem transformačních změn v londýnské části Ontaria.

Existuje však nevyužitý potenciál a významné problémy, které je třeba řešit. Zápaly jsou velkým problémem a musí být základem každé strategie obnovy. Kvalita vody je stejně důležitá, má významný vliv na ekologii, která může v koridoru prosperovat, a na sociální/rekreační využití, které bude podporovat. Dopravní, inženýrská a protipovodňová infrastruktura je dnes jednoduše a negativně ovlivňuje kvalitu života. Přilehlá městská struktura utíká směrem k řece, je odpojena, je nepřístupná a nedokáže spojit lidi s Temží.

Back to the River znovu objímá Temži jako sociální a environmentální mízu města. Znovu spojuje městskou strukturu města s řekou a využívá samotnou řeku – a revitalizovaná otevřená prostranství podél ní – jako katalyzátory městské regenerace v Downtownu, SoHo a přilehlých čtvrtích.

obr. č. 42 a 43

Jako poslední je **Projekt Pokoj pro řeku**, Nijmegen-Lent, Gelderland, Nizozemsko od architektů **H+N+S architects**.

Nizozemsko tvoří nízko položenou deltu severozápadní Evropy. Za posledních 1000 let byly řeky spojovány vyššími a silnějšími hrázemi. Kvůli klimatickým změnám se však zvýšily průtoky řek a očekává se, že extrémně velké záplavy budou vyskytovat častěji. Po záplavách řek v roce 1995 byl zahájen národní program Room for the River s cílem vrátit řekám více prostoru a snížit tak riziko záplav. Součástí tohoto programu je i tento projekt.

Cílem holandského programu Room for the River je dát řekám více prostoru, aby byly schopny bezpečně zpracovat vyšší hladinu vody. Na více než 30 místech se provádějí opatření, aby řeka měla více prostoru pro snížení povodňových rizik. Opatření mají za cíl zlepšit kvalitu bezprostředního okolí.

Jde o nejkompexnější projekt v rámci programu Room for the River. Vybudováním obtokového kanálu vzniká v řece Waal mezi historickým centrem a severním břehem řeky podlouhlý ostrov. Několik nových mostů zlepšuje konektivitu oblasti. Ostrov a obtokový kanál společně tvoří říční park, který nejen snižuje rizika povodní, ale nabízí také rekreační, ekologické a estetické hodnoty.

obr. č. 44 a 45

TERÉNNÍ PRŮZKUM

Terénní průzkumy, které se konaly v období od října 2021 do října 2022, se zaměřily na detailní průzkum okolní krajiny Lysé nad Labem a řeky Labe. Během těchto průzkumů bylo uskutečněno celkem 6 celodenních výprav, během nichž byla pečlivě zmapována a dokumentována daná lokalita.

Tato fotodokumentace má cenný význam pro další analýzy a hodnocení dané oblasti. Strukturované rozdělení fotografií do vrstev umožňuje lepší porozumění a interpretaci jednotlivých lokalit a poskytuje výstižný obraz o charakteru a potenciálu prostředí kolem Lysé.

Fotografie z terénních průzkumů byly kategorizovány do několika oblastí, včetně zemědělské krajiny, sídla a vodních toků a ploch a jejich okolí.

Veškeré fotografie v rámci Terénního průzkumu byly pořízeny autorem práce a dále přináší celkový přehled lokalit, kde tyto fotografie byly zachyceny.

1. První lokalita, je zemědělská krajina na východě katastrálního území. Tyto fotografie nám přináší realistický pohled na rozsáhlé zemědělské pozemky, které jsou zde využívány.

2. Další fotografie jsou pořízeny na pozemcích nacházejících se na jihu sídla. I zde jsou tyto plochy využívány pro **zemědělské účely** a na snímcích se nám otevírá pohled na tuto část kraje.

3. Třetí část průzkumu se zaměřuje na prostory kolem řeky. Zde jsme se snažili zachytit různé scenérie a přírodní prvky v okolí toku řeky.

4. Čtvrtá část fotografií zobrazuje Přírodní rezervaci **Káraný - Hrbáčkovy tůně** a její okolí. Tyto snímky nám

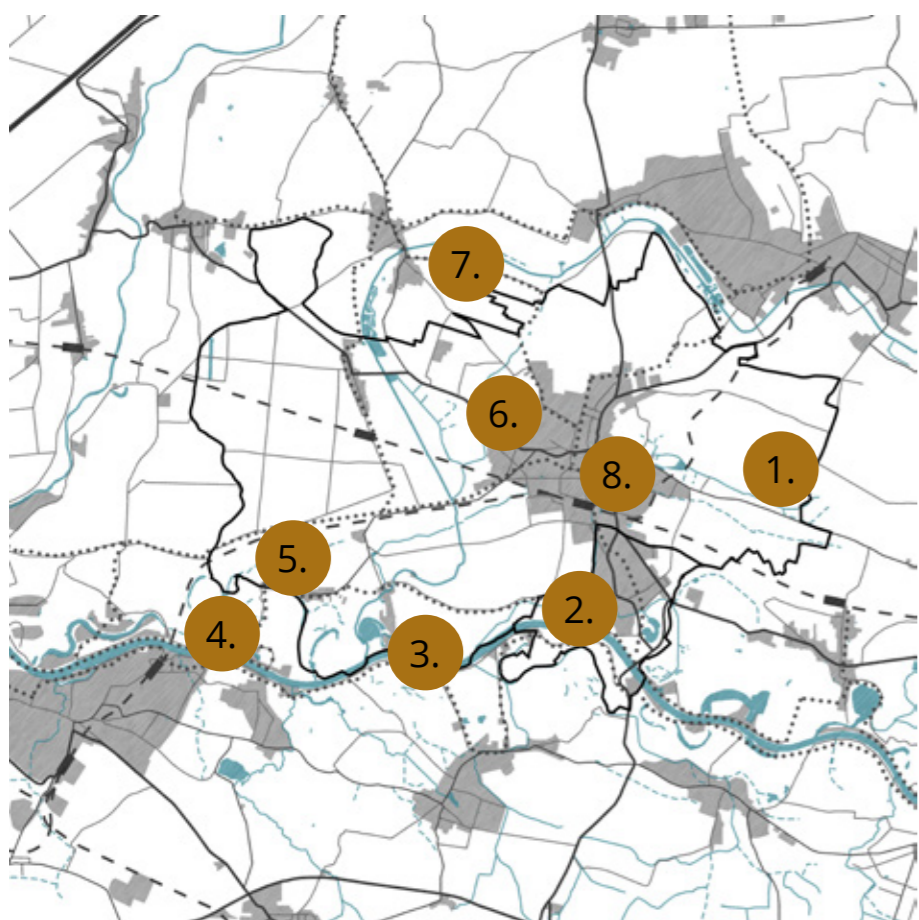
přináší jedinečný pohled na tuto chráněnou oblast a její přírodní bohatství.

5. Následující část se zaměřuje na barokní ves **Byšičky** a nedalekou eremitáž **sv. Václava**. Tyto fotografie nám ukazují historickou hodnotu a architektonickou krásu této oblasti.

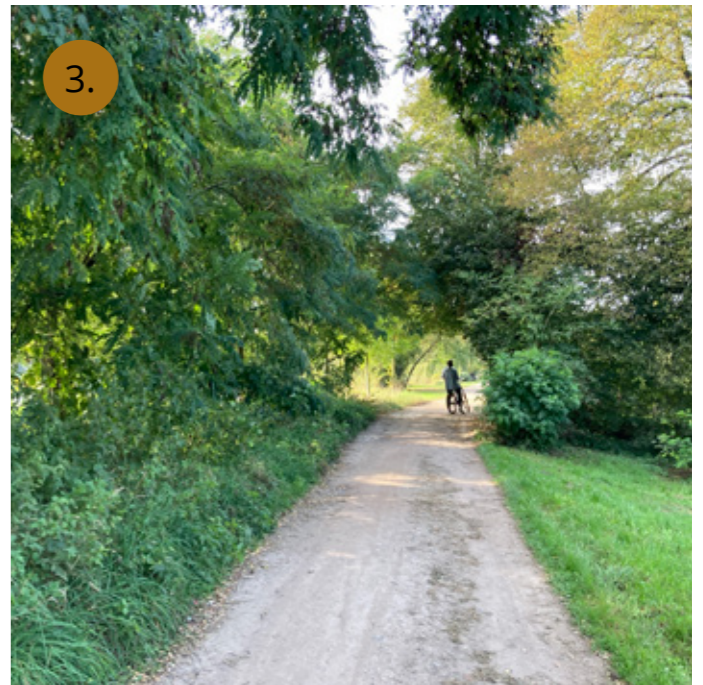
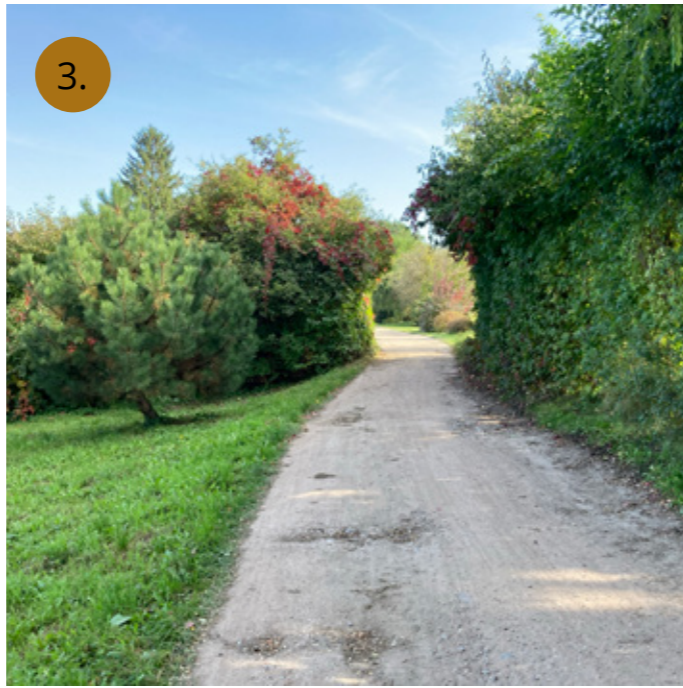
6. Další část průzkumu mapuje **areál zámku**, který je významnou součástí místního kulturního dědictví. Na snímcích můžeme spatřit architekturu zámku a jeho okolí.

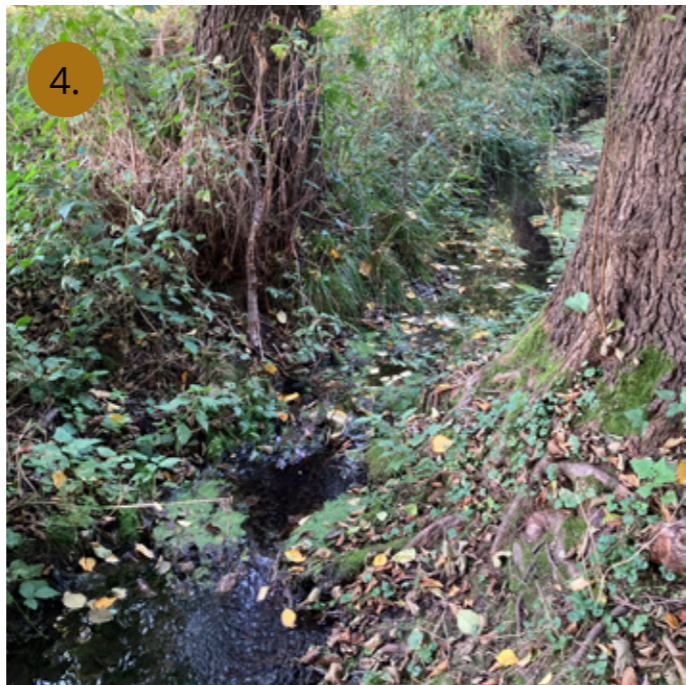
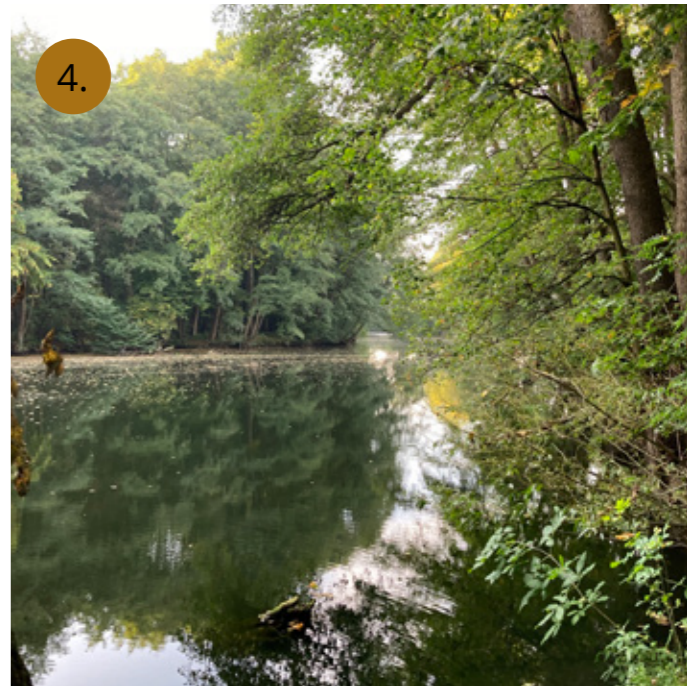
7. Následující fotografie zachycují okolí **Hrabanovské černavy a Staré Lysé**. Tyto snímky nám přináší pohled na tuto část krajiny a její charakteristické rysy.

8. Poslední část naší kolekce fotografií zobrazuje ukázky **zástavby a struktury sídla**. Tyto snímky nám poskytují přehled o architektonických prvcích a urbanistickém uspořádání tohoto místa.

ÁSTI

ZDROJE :

V této části jsou uvedeny literární prameny, internetové zdroje a zdrojová data map, mapových podkladů a obrázků, které tvoří základ pro analytickou část práce

MAPY :

1. mapa zamokřených území <https://mapy.vumop.cz/>
2. odvodnění zemědělských půd <https://heis.vuv.cz/data/>
3. mapa odtokových linií https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN
4. hranice povodí https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN
5. vymezení říční nivy - podklad geologická mapa <https://www.arcgis.com/home>
6. mapa kritického bodu https://www.portalobce.cz/povodnovy-plan/orplys_hydrologicke-udaje
7. záplavové území Q5 https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN
8. Q20 https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN
9. Q100 https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN
10. mapa aktivních zón záplavových území https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN
11. mapa klimatických regionů <https://mapy.vumop.cz/>
12. geologická mapa <https://www.arcgis.com/home/item.html?id=0442952541704ae9b488c59cec92c2b4>
13. vsakovací schopnost půd <https://mapy.vumop.cz/>
14. bonitost půd <https://mapy.vumop.cz/>
15. půdní typy <https://mapy.vumop.cz/>
16. sklonitost <https://mapy.vumop.cz/>
17. PPV <https://www.arcgis.com/home/item.html?id=27e49a83231043a480bd61ed5210bcc1>
18. PP a PR https://gis.kr-stredocesky.cz/js/ozp_opk/
19. Natura 2000 https://gis.kr-stredocesky.cz/js/ozp_opk/
20. nadregionální ÚSES https://gis.kr-stredocesky.cz/js/ozp_opk/
21. regionální ÚSES https://gis.kr-stredocesky.cz/js/ozp_opk/
22. celkový ÚSES https://gis.kr-stredocesky.cz/js/ozp_opk/
22. Q20 https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN

23. Müllerova mapa http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=mul
24. Müllerova mapa http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=mul
25. I.vojenské mapování http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=ce
26. II.vojenské mapování http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=ce
27. Císařské povinné otisky stabilní katastr <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
28. III.vojenské mapování http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?lang=cs&map_root=3vm
29. ortofoto mapa 50.let.20.století <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
30. současný stav ortofoto mapa <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>
31. základní mapa ČR <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=486>
32. trvale travní porost <https://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>
33. vodní plochy - současný stav <https://heis.vuv.cz/data/webmap/>
34. zemědělské pozemky <https://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>
35. krajinná mozaika - ortofoto mapa <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>
36. LAND-COVER <https://geoportal.mestolysa.cz/>
37. detail současný stav ortofoto mapa <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>
38. detail současný stav ortofoto mapa <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>
39. detail současný stav ortofoto mapa <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/?p=92>
40. záměry v území - <https://geoportal.mestolysa.cz/mapa/uzemni-plan>
41. územní plán - <https://geoportal.mestolysa.cz/mapa/uzemni-plan>
42. turistické a naučné stezky - vlastní, informace z www.mapy.cz
43. prostupnost současný stav - vlastní, informace z www.mapy.cz

44. cyklotrasy a cyklostezky - vlastní, informace z www.mapy.cz
45. infrastruktura <https://geoportal.mestolysa.cz/mapa/technicka-mapa>

OBRÁZKY :

1. ilustrační foto zemědělská krajina [foto], [Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.shutterstock.com/cs/photos>
2. Hrabanovská černava - foto vlastní
3. Hrabanovská černava - foto vlastní
4. Přesyp u Byšiček - foto vlastní
5. Přesyp u Byšiček - foto vlastní
6. povodně 2013 [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/30-2/>
7. povodně 1981 [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/30-2/>
8. povodně 1981 [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/30-2/>
9. povodně 1981 [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/30-2/>
10. povodně 1981 [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/30-2/>
11. okolí řeky Labe - foto vlastní
12. Mokřad a tůň Hladoměř - foto vlastní
13. Mokřad a tůň Hladoměř - foto vlastní
14. okolí řeky Labe - foto vlastní
15. letecký pohled na zámek v Lysé nad Labem [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <http://www.flyfoto.cz/2012/05/lysa-nad-labem.html>
16. pohled na kostel z náměstí [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>
17. Masarykova ulice [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>
18. pohled na náměstí [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>
19. pohled na Lysou z kostelní věže [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>

20. Erb rodu Šporků [Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/amp/20672467-A-mesto-lysa-nad-labem-a-barokni-pamatky.html>

21. pohlednice České Grado u Čelákovic [Cit. 11.5.2023], Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>

22. pohlednice České Grado u Čelákovic [Cit. 11.5.2023], Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>

23. dřevěný most na Grado [Cit. 11.5.2023], Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>

24. pohlednice Čelákovice - Grado [Cit. 11.5.2023], Dostupné z: <https://lysecko.cz/historie/historicke-pohlednice/>

25. ilustrační foto samosběr jahod [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://shop18120.calkdr.org/category?name=prodej%20jahod>

26. výstaviště Lysá nad Labem [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.vll.cz/o-nas>

27. ilustrační foto cyklistika [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.livetouring.com/cs/track/celakovice-brandys-nad-labem-kostelec-nad-labem>

28. sochařská výzdoba v zámecké zahradě - foto vlastní

29. zámek Lysá nad Labem - foto vlastní

30. Kostel Narození sv. Jana Křtitele v Lysé - foto vlastní

31. Eremitáž u sv. Václava - foto vlastní

32. náves v Byšičkách - foto vlastní

33. Národopisné muzeum a skanzen Přerov nad Labem [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.polabskemuzeum.cz/mista/polabske-narodopisne-muzeum>

34. zámek Přerov nad Labem [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/zamek-v-prerove-nad-labem>

35. kaple Dvorce [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: www.mapy.cz

36. pastevní rezervace u Milovic [foto],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: www.mapy.cz

37. Masterplan krajiny u řeky Marecchia [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.world-architects.com/en/parc-cesena/project/marecchia-river-landscape-masterplan?nonav=1>

38. Masterplan krajiny u řeky Marecchia [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.world-architects.com/en/parc-cesena/project/marecchia-river-landscape-masterplan?nonav=1>

39. ASA [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.world-architects.com/en/parc-cesena/project/landscape-project-for-the-asa-landfill>

40. ASA [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.world-architects.com/en/parc-cesena/project/landscape-project-for-the-asa-landfill>

41. ASA [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.world-architects.com/en/parc-cesena/project/landscape-project-for-the-asa-landfill>

42. Projekt nábřeží Temže [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.stoss.net/projects/resiliency-waterfronts/thames-riverfront>

43. Projekt nábřeží Temže [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://www.stoss.net/projects/resiliency-waterfronts/thames-riverfront>

44. Projekt pokoj pro řeku [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://urbannext.net/room-for-the-river/>

45. Projekt pokoj pro řeku [obr.],[Cit. 11.5.2023]. Dostupné z: <https://urbannext.net/room-for-the-river/>

LITERATURA :

OTRUBA, František. Paměti města Lysé n. L. a vesnic okolních. 3, 1997

QUITT, Evžen. Klimatické oblasti Československa. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971

JUST, Tomáš. Vodohospodářské revitalizace a jejich uplatnění v ochraně před povodněmi. [Praha]: Český svaz ochránců přírody, 2005

SIMON, Manfred : Labe a jeho povodí: Geografický, hydrologický a vodohospodářský přehled. Mezinárodní komise pro ochranu Labe, 2005

ŠALDA, Zdeněk : Lysá nad Labem včera a dnes, Žďár nad Sázavou, Tváře, 2021

CÍLEK VÁCLAV, JUST TOMÁŠ, SŮVOVÁ ZDEŇKA A KOLEKTIV : Voda a krajina, Dokořán, 2017

MAPOVÉ ZDROJE :

Během práce jsem používala tyto **mapové podklady** : Oldmaps - Staré mapy - geolab.cz, Hydroekologický informační systém HEIS VÚV, půda v mapách vumop.cz, GIS portál Středočeského kraje, portál obce Lysá nad Labem, mapy.cz a Archiv - Geoprohlížeč ČUZK, Geoprohlížeč ČUZK.

Data byla zpracovávána do digitální podoby v programech: ArcGIS Pro, Adobe Photoshop CC 2022, Adobe Illustrator CC 2022, Adobe InDesign CC 2022, AutoCAD 2022 a Rhino 7.

